

**Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom
Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych**

RAPORT SPECJALNY

**Ochrona praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw
własności intelektualnej w Polsce w latach 2006 – 2008
wraz ze sprawozdaniem z wykonania zadań za pierwsze półrocze
2009 r. zawartych w dokumencie rządowym
„Program na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych
2008 – 2010”**

Warszawa, listopad 2009

STRESZCZENIE.....	3
I. WPROWADZENIE	8
II. ZAGADNIENIA OGÓLNE	12
1. Obowiązujący stan prawny.....	12
1.1. Akty prawa polskiego.....	12
1.2. Umowy międzynarodowe.....	13
1.3. Prawo Unii Europejskiej.....	14
2. Przeciwdziałanie naruszeniom praw własności intelektualnej przez specjalne międzyresortowe Zespoły robocze	16
2.1. Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych	16
2.1.1. Skład Zespołu.....	16
2.1.2. Dokumenty Zespołu	17
2.1.3. Zadania Zespołu	18
2.1.4. „Grupa Internet”	19
2.2. Zespół ds. Sfałszowanych Produktów Lekczniczych	21
2.2.1. Organizacja pracy Zespołu SPL.....	22
2.2.2. Przyjęte kierunki działań Zespołu SPL	23
2.2.3. Przeprowadzone działania	24
2.2.4. Współpraca Międzynarodowa.....	30
III. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE	31
1. Analiza systemowa dokonań organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w egzekwowaniu praw własności intelektualnej w Polsce w okresie 2006 – 2009.....	31
1.1. Sprawozdanie Policji z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008.....	31
1.2. Sprawozdanie Prokuratury Krajowej z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008 oraz I połowie 2009 r.	39
1.3. Sprawozdanie Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczące orzecznictwa sądowego z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008.....	65
2. Analiza szczegółowa działań służb podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji (Policja i Straż Graniczna) oraz Ministrowi Finansów (Służba Celna) w zwalczaniu naruszeń praw własności intelektualnej w Polsce w I połowie 2009	81
2.1. Sprawozdanie Policji z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009	81
2.2. Sprawozdanie Straży Granicznej z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009	85
2.3. Sprawozdanie Służby Celnej Ministerstwa Finansów z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009	87
ZAKOŃCZENIE	94

STRESZCZENIE

Kontekst

Raport Specjalny dotyczący ochrony praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej zawiera charakterystykę i opis działalności organów administracji państwowej zorganizowanych w rządowe zespoły powołane do przeciwdziałania oraz zwalczania piractwa i fałszerstwa w Polsce.

Powołany w 2000 roku **Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych** w praktyce zajmuje się także innymi prawami własności intelektualnej, bowiem opracowywanie projektów regulacji prawnych, zwalczanie przestępczości gospodarczej (do tej grupy należy przestępczość przeciwko prawom własności intelektualnej), ochrona i bezpieczeństwo obszaru celnego Wspólnoty Europejskiej przed napływem fałszowanych i pirackich towarów, ochrona granicy i kontrola ruchu granicznego, polityka orzecznicza sądów, jak również współpraca na innych polach – głównie z partnerami społecznymi są ze sobą ściśle skorelowane i dotyczą problemów wspólnych dla wszystkich praw własności intelektualnej.

Przewodniczące jemu Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego jest ponadto resortem wiodącym polskiej administracji rządowej w Radzie TRIPS. Czynnie uczestniczy także na forum WIPO, co powoduje, że w sferze jego obowiązków znajdują się zagadnienia dotyczące innych (niż prawo autorskie i prawa pokrewne) praw własności intelektualnej.

Wobec groźnego zjawiska, jakim jest fałszowanie leków i innych substancji mających wpływ na zdrowie człowieka, powołany został **Zespół do Spraw Sfalszowanych Produktów Leczniczych**. I choć zakres jego zadań jest znacznie węższy, to odgrywa on znaczną rolę w ochronie praw własności intelektualnej.

Przeznaczenie dokumentu

Raport Specjalny prezentuje też przegląd krajowych, wspólnotowych i międzynarodowych przepisów prawnych, ukazując dogłębną uregulowaną zagadnień związanych z ochroną praw własności intelektualnej. Ważną, dla praw autorskich i praw pokrewnych, rolę odgrywają tu ratyfikowane traktaty **WIPO (WCT, WPPT)**.

W Raporcie znajdują się jednak **przede wszystkim szczegółowe analizy systemowe organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości z egzekwowania praw własności intelektualnej**, jak również **sprawozdania** Policji, Straży Granicznej oraz Służby Celnej z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej, w I połowie 2009 r.

Metodyka i wnioski

Analizą został objęty okres 2006 – 2008 (Policja, sądownictwo) oraz 2006 – I połowa 2009 (prokuratura).

Objęto nią przepisy następujących ustaw:

- z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 roku nr 90, poz. 631 z późn. zm.);
- z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 roku nr 119, poz. 1117 z późn. zm.);
- z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. nr 126, poz. 1068 z późn. zm.),
- z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 roku nr 153, poz. 1503 z późn. zm.);
- z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Pomimo wzrostu przestępczości przeciwko prawom własności intelektualnej badanie przeprowadzone przez **Policję** wykazało, że podniosła się także efektywność i skuteczność działań organów ścigania w sprawach z tego zakresu.

Zwiększonego obrotu towarami naruszającymi prawa własności intelektualnej należy ponadto upatrywać w rozszerzeniu asortymentu podrabianych dóbr, co jest zresztą charakterystyczne dla całego świata.

O większej skuteczności **prokuratorskich postępowań przygotowawczych** świadczą również bardzo szczegółowe dane zebrane z poszczególnych apelacji.

Przede wszystkim wzrasta liczba wszczętych postępowań.

Dane pokazują, że wobec sprawców naruszeń coraz częściej orzekane są kary bezwzględnego pozbawienia wolności. Prokuratorzy wnioskują także częściej o surowsze kary. Wyjątek stanowią tylko niektóre apelacje.

Zwiększa się także liczba postępowań zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia, w stosunku do spraw zakończonych umorzeniem postępowania.

W przypadkach umorzeń postępowań coraz rzadziej podnoszona jest okoliczność tzw. „znikomej społecznej szkodliwości”.

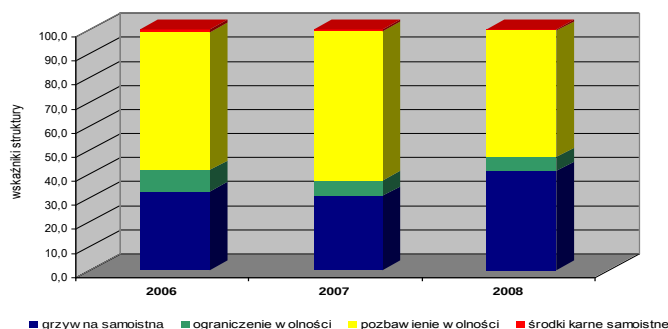
Ze względu na wnioskowy charakter przestępstw – jak jest to w przypadku praw autorskich i praw pokrewnych – do dużej liczby umorzeń dochodzi z powodu braku złożenia wniosku przez osoby uprawnione.

Znamiennym jest, również, że uprawnieni (w tym reprezentanci praw) nie korzystają w wystarczającym stopniu z dochodzenia roszczeń w postępowaniu cywilnym, pomimo wystarczających środków.

Pozytywny kierunek zaznacza się także w **sądownictwie**.

Rodzajowo, kara pozbawienia wolności przeważa nad innymi rodzajami represji karnej.

Zauważalny jest wzrost udziału kary pozbawienia wolności i minimalizacja kary ograniczania wolności.

Z kolei w postępowaniach cywilnych (pomimo wciąż nieproporcjonalnej liczby powództw) wzrasta systematycznie liczba uwzględnianych przez sądy roszczeń, zarówno wydanych w formie orzeczenia o zasądzeniu powództwa w całości lub części, jak i zawarcia ugody sądowej. Maleje również liczba oddalonych przez sądy powództw.

Z zaprezentowanej analizy statystycznej orzecznictwa sądowego można stwierdzić, że nastąpiła poprawa sprawności i skuteczności postępowań karnych prowadzonych przez organy wymiaru sprawiedliwości o przestępstwa skierowane przeciwko prawu autorskiemu i prawom pokrewnym oraz innym prawom własności intelektualnej.

Wskazują na to:

- wzrost liczby wyroków skazujących;
- utrzymywanie na zbliżonym poziomie liczby skazań, w ogólnej zmniejszającej się liczbie orzeczeń na przestrzeni badanego okresu;
- zaostrzenie linii polityki orzeczniczej (wzrost liczby orzeczonych kar pozbawienia wolności, przy zmniejszaniu kar ograniczenia wolności) wynikające ze świadomości ciężaru gatunkowego tych przestępstw;

Sprawozdania okresowe (I półrocze 2009) Policji, Straży Granicznej i Służby Celnej potwierdzają rezultaty analizy systemowej, że prawa własności intelektualnej w Polsce są coraz sprawniej realizowane.

W I połowie 2009 **Policja** odnotowała znaczący spadek ilości postępowań przygotowawczych, który upatruje, z jednej strony w ograniczaniu przez nią ilości sprzedawanych fałszywych i pirackich towarów w formach egzemplarzowych (wzmożenie aktywności w miejscach handlowych), z drugiej zaś przenoszeniem działalności przestępczej do Internetu.

Polska Służba Celna jest oceniana jako jedną z najbardziej efektywnych wśród państw członkowskich Wspólnoty w działaniach na rzecz ochrony praw własności intelektualnej.

Tylko od początku bieżącego roku zatrzymała ona ok. 850 sztuk podrabianych i pirackich towarów na kwotę ponad 19 mln €.

Wobec znacznej rozległości tematyki skoncentrowano się całościowo na analizie systemowej organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości sygnalizując jedynie najważniejsze zagadnienia dodatkowe, istotne ze względu na przeznaczenie dokumentu takie np., jak:

- działania „Grupy Internet” zajmującej się, zarówno zagadnieniami prawnymi, jak i koncepcjami zarządzania wobec konieczności tworzenia adekwatnych systemów licencjonowania w środowisku Internetu;

- środki tymczasowe i zabezpieczające w postępowaniu przed sądem w przypadku, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie;
- system wymiany informacji Służby Celnej (VINCI),
- szkolenia prokuratorów i sędziów.

I. WPROWADZENIE

Poniższy Raport dotyczący przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce, a także innych praw własności intelektualnej (zwany także w dalszej części „Raportem”) powstał zgodnie z § 3 zarządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2000 r., tworzącego Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (zwanego też w dalszej części „Zespołem”).¹

Dokument został przygotowany na podstawie szczegółowych danych i innych informacji otrzymanych od organów administracji rządowej.

Do prymarnych zadań Zespołu należy zapewnienie wysoce efektywnej koordynacji działań organów i służb administracji rządowej w zakresie zwalczania przestępstw skierowanych przeciwko prawom autorskim i prawom pokrewnym.

Dotyczy to tylko pewnego, choć bardzo istotnego i widocznego, wycinka problemów związanych z naruszaniem praw wyłącznych w ogóle. Ponieważ jednak regulacje prawne, wspólne inicjatywy podejmowane z innymi organami administracji rządowej, partnerami społecznymi, zwalczanie przestępczości gospodarczej, zapobieganie przemieszczaniu przez granicę państwową nielegalnych towarów i wyrobów, czy wreszcie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa na rynku (zarówno wewnętrznym, wspólnotowym, jak i globalnym) są ze sobą ściśle sprzężone i dotyczą znacznie szerszego zakresu niż tylko ochrony praw autorskich i praw pokrewnych, należy – szczególnie w połączonych zamierzeniach – mówić także o innych prawach własności intelektualnej.² W tych przypadkach chodzi ogólnie o prawa własności intelektualnej, obejmujące także takie prawa, jak prawo *sui generis* do baz danych, czy prawo własności przemysłowej.

¹ Zarządzenie nr 83 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2000 r. w sprawie utworzenia Zespołu ds. Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (M.P. Nr 36, poz. 727).

„§ 3 Do zadań Zespołu należy opracowywanie wniosków i propozycji dotyczących usprawnienia koordynacji działań organów administracji rządowej w zakresie skuteczności zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych, w szczególności:

- 1) przedstawianie Prezesowi Rady Ministrów bieżącej analizy sytuacji w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych,
- 2) przedstawianie propozycji działań mających na celu zapobieganie naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz zwalczanie naruszeń,
- 3) przygotowywanie propozycji zmian legislacyjnych zmierzających do skuteczniejszego egzekwowania prawa autorskiego i praw pokrewnych, dokonywanie okresowej oceny postępów działań w zakresie zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych.”.

² Oświadczenie Komisji dotyczące art. 2 dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (2005/295/WE) (Dz. Urz. WE L 94 z 13.04.2005, tom 48; str. 37).

Obrót podrabianymi i pirackimi towarami naruszającymi prawa własności intelektualnej, wyrządza znaczną szkodę legalnym producentom i podmiotom gospodarczym oraz posiadaczom tych praw. W wielu przypadkach wprowadza w błąd, a niekiedy może stanowić zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów.

Wypracowanie najlepszych praktyk i skutecznych metod przeciwdziałania naruszeniom praw własności intelektualnej oraz zapewnienie ich sprawnej egzekucji staje się coraz bardziej konieczne, szczególnie po przystąpieniu Polski do Układu z Schengen oraz w dobie powstawania nowych technologii cyfrowych i budowy społeczeństwa informacyjnego.

Ważnym argumentem przemawiającym za podejmowaniem działań odnoszących się do ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej jest wykonywanie zobowiązań wynikających z umów, konwencji i porozumień międzynarodowych przyjętych przez Polskę. Wśród nich istotną rolę odgrywa Porozumienie w sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej (TRIPS).³

Doniosłym krokiem było uchwalenie ustawy z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 99, poz. 662), wdrażającej postanowienia dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej.⁴ Wprowadza ona

³ Porozumienie w Sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej stanowiące załącznik nr 1 do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), sporządzonego w Marakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143).

⁴ Dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz. U. UE L, Nr 157 z 30.04.2004 r., str. 45; Dz. Urz. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 2, str. 32).

Ustawa ta dokonała ujednolicenia w znacznym stopniu środków cywilnoprawnych, stosowanych w przypadku naruszeń praw własności intelektualnej, czyli:

- praw autorskich i praw pokrewnych,
- prawa *sui generis* do bazy danych,
- prawa z rejestracji topografii układów scalonych,
- prawa ochronnego na znak towarowy,
- prawa z rejestracji wzoru przemysłowego,
- prawa z patentu i dodatkowego prawa ochronnego,
- prawa z rejestracji oznaczenia geograficznego,
- prawa ochronnego na wzór użytkowy,
- wyłącznego prawa do odmiany rośliny.

Ustawa weszła w życie w dniu 20 czerwca 2007 r. i wprowadziła zmiany w następujących aktach prawnych:

- ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.);
- ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych (Dz. U. Nr 128 poz. 1402 z późn. zm.);

szczegółowe regulacje dotyczące postępowania cywilnego w przypadku naruszeń praw własności intelektualnej, a więc praw autorskich i praw pokrewnych, prawa do bazy danych, praw własności przemysłowej oraz praw do odmian roślin.

Ustawiczne podnoszenie standardów ochrony wszelkich praw własności intelektualnej staje się koniecznością oraz warunkiem dalszego rozwoju nowoczesnych społeczeństw. Zapewnia ono utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie wynalazców, twórców, autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, jak również w zakresie szeroko pojętej kultury, a także gospodarki.

Obniżanie poziomu naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej, jak również transparentne procedury nabywania zdobyczy nowoczesnej myśli i wiedzy zapewniające prawidłowe funkcjonowanie rynku, tworzenie mechanizmów sprzyjających zdrowej konkurencji stanowią dla polskiego rządu szczególnie istotne wyzwanie i stają się jednym z celów jego działania, istotnych z punktu widzenia naszej międzynarodowej pozycji.

Podstawowym aspektem pozostaje kontynuacja sprawdzonych metod systemu skutecznego przeciwdziałania naruszeniom praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej. Pierwszoplanową rolę odgrywają tu służby państwowe działające przy współpracy organizacji zbiorowego zarządzania tymi prawami. Stałym efektem tego współdziałania jest zmniejszanie poziomu tego szkodliwego zjawiska.

Prowadząc działania systemowe należy wciąż bardzo mocno akcentować inicjatywy związane z kształtowaniem sfery świadomości społecznej i traktować fałszerstwo i piractwo jako czyny o wysokiej szkodliwości społecznej.

Wraz ze sprawnym i spójnym systemem ochrony tych praw jest to jeden z istotniejszych sposobów gwarantujących dalsze powstawanie wszelkich przejawów twórczości oraz zachowanie niezależności i godnego wynagrodzenia dla wynalazców, twórców, itd.

Ponadto, szczególnego zaznaczenia wymaga fakt, że w związku z organizacją przez Polskę i Ukrainę Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej „*EURO 2012*” rząd polski przyjął szereg gwarancji i zobowiązań na rzecz UEFA w zakresie przestrzegania praw własności intelektualnej. W celu realizacji tych gwarancji oraz dla zapewnienia poprawy świadomości

• ustawie z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (Dz. U. Nr 137, poz. 1300 z późn. zm.).

społecznej w zakresie ochrony praw własności intelektualnej powołano platformę współpracy, którą stanowi Komitet Ochrony Praw, organ opiniotawczy – doradczy Ministra Sportu i Turystyki w zakresie ochrony praw własności intelektualnej i zagadnień pokrewnych dotyczących Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej „EURO 2012”. Ponadto współpraca ta ma miejsce w ramach struktury koordynatorów lokalnych ds. własności intelektualnej w Miastach – Gospodarzach, jak również poprzez kontakty ze stroną ukraińską.

Przedmiotem prac Komitetu jest przede wszystkim projekt ustawy realizującej, złożone przez polskie władze, gwarancje odnośnie „EURO 2012” w zakresie ochrony praw własności intelektualnej, przeciwdziałania marketingowi pasożytniczemu i publicznego oglądania meczów. Jednocześnie, w swoich założeniach, reżim ustawy ma rozciągać się na inne, odbywające się w przyszłości w Polsce ważne imprezy sportowe, co ma przyczynić się do zwiększenia ich liczby poprzez stworzenie wysokich standardów ochrony własności intelektualnej ich organizatorów.

Kolejnym zadaniem Komitetu jest prowadzenie kampanii promujących przestrzeganie praw własności intelektualnej i aktywne przyczynianie się do wzrostu świadomości społecznej w tym zakresie.

Obecne wydanie Raportu jest szczególne, ze względu na ekstensję problemów. Starano się w nim bowiem ukazać złożoność działań i zaangażowanie różnych organów polskiej administracji rządowej uczestniczących w sprawach związanych przede wszystkim z ochroną praw autorskich i praw pokrewnych, ale także i pozostałych dóbr własności intelektualnej, w perspektywie zmian ekonomicznych, prawnych i społecznych zachodzących w analizowanym przedziale czasowym.

W szczególności istotne było zobrazowanie działań organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w całym przebiegu, tj. od wykrycia sprawcy, poprzez postawienie mu zarzutów i skierowanie aktu oskarżenia, aż do rozpatrzenia sprawy przez sąd.

Porównawczo starano się pokazać – w analogicznym okresie – dane dotyczące spraw rozpatrywanych w postępowaniach cywilnych, gdzie inicjatywa dowodzenia spoczywa na właścicielach i posiadaczach praw.

II. ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. Obowiązujący stan prawny

1.1. Akty prawa polskiego

Podstawowym aktem prawnym, na którym opiera się ochrona prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce jest ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.). Pozostałe regulacje, mające charakter pomocniczy, to przede wszystkim:

- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych (Dz. U. Nr 128, poz. 1402, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. Nr 126, poz. 1068, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. Nr 144, poz. 1204, z późn. zm.);
- ustawa z dnia 19 marca 2004 r. Prawo celne (Dz. U. Nr 68, poz. 622, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie wyznaczenia sądów rejonowych rozpoznających sprawy

- o przestępstwa wynikające z prawa autorskiego i praw pokrewnych (Dz. U. Nr 180, poz. 1510, z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 2 czerwca 2003 r. w sprawie określenia kategorii urządzeń i nośników służących do utrwalania utworów oraz opłat od tych urządzeń i nośników z tytułu ich sprzedaży przez producentów i importerów (Dz. U. Nr 105, poz. 991, z późn. zm.);
 - rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27 czerwca 2003 r. w sprawie opłat uiszczanych przez posiadaczy urządzeń reprograficznych (Dz. U. Nr 132, poz. 1232);
 - rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 30 kwietnia 2004 r. w sprawie rejestru informacji o produkcji nośników optycznych oraz rodzajów kodów identyfikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1301);
 - zarządzenie Nr 83 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2000 r. w sprawie utworzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (M.P. Nr 36, poz. 727).

1.2. Umowy międzynarodowe

- Międzynarodowa Konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych, sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 125, poz. 800);
- Konwencja o ustanowieniu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, sporządzona w Sztokholmie dnia 14 lipca 1967 r. (Dz. U. z 1975 r. Nr 9, poz. 49);
- Akt Paryski Konwencji Berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych, sporządzony w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r. (Dz. U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474);
- Powszechna Konwencja o prawie autorskim, zrewidowana w Paryżu dnia 24 lipca 1971 r. (Dz. U. z 1978 r. Nr 8, poz. 28);
- Porozumienie w Sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej, stanowiące załącznik nr 1 do Porozumienia ustanawiającego Światową

- Organizację Handlu (WTO), sporządzonego w Marakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143);
- Traktat Światowej Organizacji Własności Intelektualnej o prawie autorskim, sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 3, poz. 12);
 - Traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach sporządzony w Genewie dnia 20 grudnia 1996 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 41, poz. 375).

Podkreślić należy, że Polska ratyfikowała i złożyła dokumenty ratyfikacyjne przed przystąpieniem do Wspólnoty Europejskiej – w odniesieniu do Traktatu o prawie autorskim (WCT)⁵ – w dniu 23 grudnia 2003 r., a w odniesieniu do Traktatu o artystycznych wykonaniach i fonogramach (WPPT)⁶ – 21 lipca 2003 r.

1.3. Prawo Unii Europejskiej

- Dyrektywa Rady z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (91/250/EWG) (Dz. Urz. WE L 122 z 17.05.1991, str. 42; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 114);
- dyrektywa Rady Nr 93/83/EWG z dnia 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarnego oraz retransmisji drogą kablową (Dz. Urz. WE L 248 z 6.10.1993, str. 15; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 134);
- dyrektywa 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz. Urz. WE L 77 z 27.03.1996, str. 20; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 15, str. 459);
- dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz. Urz. WE L 167

⁵ *WIPO Copyright Treaty.*

⁶ *WIPO Performances and Phonograms Treaty.*

- z 22.06.2001, str. 10; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 230);
- dyrektywa 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki (Dz. Urz. WE L 272 z 13.10.2001, str. 32; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 1, str. 240);
 - rozporządzenie Rady (WE) nr 1383/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. dotyczące działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co, do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa (Dz. Urz. WE L 196 z 02.08.2003, str.7; Dz. Urz. WE polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 13, str. 469);
 - dyrektywa 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej (Dz. Urz. WE L 157 z 30.04.2004, str. 45; Dz. Urz. UE polskie wydanie specjalne, rozdz. 17, t. 2, str. 32);
 - rozporządzenie Komisji (WE) nr 1891/2004 z dnia 21 października 2004 r. ustalające przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1383/2003 dotyczącego działań organów celnych skierowanych przeciwko towarom podejrzanym o naruszenie niektórych praw własności intelektualnej oraz środków podejmowanych w odniesieniu do towarów, co do których stwierdzono, że naruszyły takie prawa (Dz. Urz. WE L 328 z 30.10.2004, str.16);
 - zalecenie Komisji z dnia 18 października 2005 r. w sprawie transgranicznego zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi w odniesieniu do legalnych usług muzycznych online (2005/737/WE) (Dz. Urz. WE L 276 z 21.10.2001, str. 54);
 - dyrektywa 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (wersja ujednolicona) (Dz. Urz. WE L 376 z 27.12.2006 str. 28);

- dyrektywa 2006/116/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie czasu ochrony prawa autorskiego i niektórych praw pokrewnych (wersja ujednolicona) (Dz. Urz. WE L 372 z 27.12.2006, str. 12).

2. Przeciwdziałanie naruszeniom praw własności intelektualnej przez specjalne międzyresortowe Zespoły robocze

2.1. Zespół do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych

Sukcesy rynków fonograficznego i filmowego przekładają się na ogólny wzrost gospodarczy. Nielegalny przemysł muzyczny i filmowy niszczy kreatywność, hamuje inwestycje, prowadzi do zmniejszenia liczby miejsc pracy i wspiera rozwój zorganizowanej przestępczości.

Zaawansowane i funkcjonalne programy komputerowe odgrywają coraz większą rolę w wielu gałęziach przemysłu, a technologia programów komputerowych może być uznawana za dziedzinę o fundamentalnym znaczeniu w rozwoju przemysłowym świata.

Rozwój programów komputerowych wymaga znacznych nakładów osobowych, technicznych i finansowych, podczas gdy ich powielanie pochłania jedynie ułamkową część kosztów, które byłyby konieczne do ich niezależnego rozwijania. Piractwo programów zmniejsza zyski przedsiębiorców, które w dużej części są związane z przygotowawczymi pracami projektowymi prowadzącymi do rozwoju programistyki komputerowej i pośrednio całego przemysłu.

Aby skutecznie chronić podmioty oraz utwory prawa autorskiego i praw pokrewnych, pod przewodnictwem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, powołany został Zespół ds. Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych.⁷

2.1.1. Skład Zespołu

Przewodniczącym Zespołu jest Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zastępcą sekretarz lub podsekretarz stanu z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

⁷ Zob. przypis nr 1.

Zgodnie z § 2. 1. Zarządzenia w skład Zespołu wchodzi ponadto członkowie w randze sekretarza lub podsekretarza stanu (w praktyce są to eksperci wyznaczeni przez właściwych sekretarzy lub podsekretarzy stanu) wskazani przez:

- a) Ministra Finansów (podlegająca temu resortowi Służba Celna),
- b) Ministra Sprawiedliwości,
- c) Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- d) Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej,
- e) Ministra Edukacji Narodowej,

Ponadto Zarządzenie przewiduje członkostwo osób wskazanych przez:

- a) Komendanta Głównego Straży Granicznej,
- b) Komendanta Głównego Policji.

W pracach zespołu uczestniczą również zaproszeni przez Przewodniczącego Zespołu przedstawiciele Urzędu Patentowego RP, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz sektora prywatnego, przede wszystkim organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi oraz inne organizacje, których działalnością jest ochrona tych praw.

2.1.2. Dokumenty Zespołu

Raport dotyczący ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce

Dokument pt. *„Raport dotyczący ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce”* jest przygotowywany przez członków Zespołu od 2001 roku, dwa razy do roku. O randze tego dokumentu może świadczyć, że jest on przedstawiany Prezesowi Rady Ministrów.

Coroczne *„Raporty”* są również prezentowane wielu krajowym i zagranicznym instytucjom, osobom i środowiskom zajmującym się problematyką prawa autorskiego i praw pokrewnych.

Program na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce

Dokument zwany uprzednio *„Strategia działań na rzecz ochrony własności intelektualnej w Polsce”* był przygotowywany **corocznie od 2003 roku** i przyjmowany przez Komitet Rady Ministrów, a po uzyskaniu jego akceptacji – Prezesowi Rady Ministrów.

W 2008 r. Zespół przyjął, że „Strategia” będzie sporządzana w cyklu trzyletnim.

Cykl trzy lub czteroletni pozwala bowiem na sprawniejsze planowanie budżetów jednostek sektora rządowego. W minionym stanie przyjmowanie jakichkolwiek zobowiązań pociągających za sobą skutki finansowe (np. szkolenia, konkursy) po przyjęciu budżetów jednostek centralnych było bowiem trudne do wykonania.

Z powodu względnie krótkiego czasu wykonania „Strategii” (jeden rok) zobowiązania dotyczące niezbędnych zmian w prawie nie były również możliwe do wykonania biorąc pod uwagę długość konsultacji i procesu legislacyjnego.

Obecnie pełna nazwa dokumentu brzmi: **„Program na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce na lata ...”**.⁸

2.1.3. Zadania Zespołu

Do zadań Zespołu należy opracowywanie wniosków i propozycji dotyczących usprawnienia koordynacji działań organów administracji rządowej w zakresie skuteczności zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych.

W szczególności Zespół:

- przedstawia Prezesowi Rady Ministrów bieżącą analizę sytuacji w zakresie przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych – w formie półrocznego i rocznego „Raportu dotyczącego przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce”,
- przedstawia Prezesowi Rady Ministrów propozycje działań mające na celu zapobieganie naruszeniom prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz zwalczanie naruszeń – w formie „Programu na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce”, w obecnej formule „Program” jest przygotowywany na 3 lata.
- przygotowuje propozycje zmian legislacyjnych zmierzające do skuteczniejszego egzekwowania prawa autorskiego i praw pokrewnych;
- dokonuje okresowej oceny postępów działań w zakresie zwalczania naruszeń prawa autorskiego i praw pokrewnych.

⁸ Program na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce na lata 2008 – 2010 jest dostępny na stronach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

http://www.mkidn.gov.pl/cps/rde/xbcr/mkid/program_prawo_autorskie_2008_2010.pdf (wersja polska);

http://www.mkidn.gov.pl/cps/rde/xbcr/mkid/Program_2008_en.doc (wersja angielska).

2.1.4. „Grupa Internet”

Jednym z naczelných celów „Programu” (cel strategiczny nr 4, cel pośredni 4.2. – *Kontynuowanie prac „Grupy Internet”, w celu opracowania skutecznych metod ujawniania nowych form przestępczości skierowanej przeciwko prawom autorskim i prawom pokrewnym oraz innym prawom własności intelektualnej popełnianej za pośrednictwem Internetu, ze szczególnym zwróceniem uwagi na efektywny sposób zabezpieczania dowodów*) jest realizacja wyznaczonych celów „Grupy Internet”.

Resorty odpowiedzialne za działanie tej grupy to:

- Ministerstwo Sprawiedliwości (pion prokuratury),
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (pion informatyzacji i odpowiedzialna za ściganie przestępstw Policja),
- Ministerstwo Finansów (Służba Celna),
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

oraz specjaliści z organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz sektora społecznego, m.in. np. Stowarzyszenie Dystrybutorów Programów Telewizyjnych „Sygnał”; Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji, czy Komitet Mediów Elektronicznych.

W pracach grupy uczestniczą także eksperci z Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie oraz Biura Kryminalnego Wydziału do Walki z Przestępczością Gospodarczą Komendy Głównej Policji.

Podkreślenia wymaga fakt, że w 2009 r. do prac w „Grupie Internet” zaproszeni zostali także zostali przedstawiciele dostawców usług internetowych (*Internet Service Providers*), oraz największych rynkowych nabywców i przechowujących treści (*host providers*).

Do wymiernych osiągnięć „Grupy Internet” należy zaliczyć:

a) skonstruowanie, pod kierunkiem ekspertów z Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, rozbudowanego informatycznego narzędzia komunikacyjnego połączonego z platformą dyskusyjną, tzw. Dedykowany Portal Zarządzania Wiedzą) służące uczestnikom grupy w rozwiązywaniu problemów i szybkim przekazywaniu informacji o naruszeniach, nowościach technologicznych, etc. orazb) opracowanie skutecznych metod postępowania w celu ograniczenia piractwa sieciowego w postaci dokumentu pt. „<i>Metodyka pracy Policji w ujawnianiu i zwalczaniu piractwa intelektualnego w Internecie</i>”.

Dokument ten został wdrożony w Policji, a także skierowany do Ministerstwa Sprawiedliwości, jako pomoc w pracy prokuratorów i sędziów zajmujących się zwalczaniem piractwa.

Do najistotniejszych obecnie zagadnień należą:

1. Podjęcie długofalowych działań – wspólnych dla administracji rządowej, partnerów z organizacji pozarządowych i sektora prywatnego (koncerny fonograficzne, producenci filmowi, wydawcy, operatorzy i dostawcy usług internetowych) – w formule:
 - a) dialogu mającego w zamierzeniu tworzenie legalnych usług i serwisów *on – line*;
 - b) prowadzenie kampanii społecznych uświadamiających promowanie tych usług i serwisów poprzez inicjowanie, reklamę, informację, kształtowanie treści i polityki cenowej za utwory.
2. Ciągłe udoskonalanie dokumentu *„Metodyka pracy Policji przy ujawnianiu i zwalczaniu nielegalnego rozpowszechniania w Internecie utworów chronionych prawem autorskim i prawami pokrewnymi”*. Tytułowemu celowi służy wspomniana wyżej platforma, **Dedykowany Portal Zarządzania Wiedzą** służy m.in. temu tytułowemu celowi. „Metodyka” jest skutecznie wykorzystywana w pracach organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz Policji.
3. Podjęcie rozważań nad rozwiązaniem aktualnego ustawowego uregulowania „**dozwolonego użytku osobistego**” w kontekście szerokiego udostępniania utworów w Internecie, jak również „**użytku publicznego**”.
4. Potrzeba nowelizacji przepisów karnych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych mających na celu w szczególności wzmocnienie efektywności odmiany trybu ścigania z urzędu (*ex officio*), tj. trybu wnioskowego.
5. Konieczność prowadzenia wspólnych szkoleń dla Policji i prokuratury. Minimalizując koszty można je prowadzić przy udziale własnych ekspertów. Co więcej niektórzy partnerzy społeczni już wyrazili akces prowadzenia szkoleń *non profit*.
6. Wpisanie do struktury każdej jednostki prokuratury stanowiska do spraw ochrony własności intelektualnej.
7. W walce z piractwem należałoby skupić się na „**porozumieniu**”, „**wypracowaniu dobrych praktyk**” tych, co przechowują treści, czyli „*host providerów*” w zwalczaniu bezprawnego rozpowszechniania przez tych, którzy dostarczają treści (*content*

providerów) objętych prawami wyłącznymi, aniżeli koncentrować się jedynie na indywidualnych odbiorcach.

Powszechne korzystanie z utworów utrwalonych w formie cyfrowej, ich dostępność, z jednej strony bardzo niski koszt, z drugiej wysoka, nieodbiegająca od oryginału jakość (np. pliki kompresji bezstratnej .flac, .ape), możliwość nieustannego i łatwego powielania plików sprawia, że prawa autorskie i pokrewne nie są dostatecznie chronione.

2.2. Zespół ds. Sfałszowanych Produktów Leczniczych

Sfałszowane produkty lecznicze oraz nielegalny obrót nimi stają się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem stanowiącym zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów. Wynika to między innymi z faktu, że podrobione wyroby nie odpowiadają wymaganiom jakościowym ustalonym dla produktów leczniczych, zawierają niewłaściwą (zazwyczaj zbyt małą) ilość lub rodzaj substancji czynnej, a niekiedy posiadają w swoim składzie niedopuszczone do stosowania substancje aktywne o nieznanym bezpieczeństwie stosowania. Imitacje leków stanowią więc duże zagrożenie dla pacjentów i konsumentów.

Znacznym problemem jest także dystrybucja leków w miejscach do tego nieprzeznaczonych. Trafiając do nielegalnego obiegu tracą one swą pierwotną jakość w wyniku niewłaściwych warunków transportu oraz przechowywania.

Brak jest także gwarancji ich tożsamości. Wśród tych produktów znajdują się bardzo często medykamenty wydawane tylko na podstawie recepty lekarskiej, które stosowane samodzielnie mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia lub życia ze względu na czynniki ryzyka związane z ich przyjmowaniem.

Aby przeciwdziałać tego typu zagrożeniom, na wniosek Głównego Inspektora Farmaceutycznego, Minister Zdrowia powołał Zespół do Spraw Sfałszowanych Produktów Leczniczych (zwany w dalszej części Raportu Zespołem SPL).⁹

W pracach Zespołu SPL uczestniczą organy nadzorujące wytwarzanie oraz rynek produktów leczniczych i suplementów diety, jednostki wykonujące ich badania, jak również organy odpowiedzialne za zapobieganie oraz zwalczanie przestępstw związanych także z produktami leczniczymi.

⁹ Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Sfałszowanych Produktów Leczniczych (Dz. Urz. MZ z 2007 r., Nr 17, poz. 92).

Oprócz **Głównego Inspektora Farmaceutycznego**, pełniącego funkcję przewodniczącego Zespołu SPL, w jego skład wchodzi przedstawiciele:

- a) Ministra Zdrowia;
- b) Prezesa Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych;
- c) Głównego Inspektora Sanitarnego;
- d) Prokuratora Krajowego;
- e) Komendanta Głównego Policji;
- f) Szefa Służby Celnej;
- g) Dyrektora Narodowego Instytutu Leków.

Zadaniem Zespołu jest podejmowanie działań, które mają przyczynić się do zminimalizowania zjawiska obrotu sfałszowanymi produktami leczniczymi, lekami sprzedawanymi w miejscach do tego nieprzeznaczonych oraz sfałszowanymi suplementami diety, które z uwagi na niezadeklarowaną zawartość substancji czynnych stosowanych wyłącznie w lecznictwie, spełniają kryteria produktu leczniczego.

Głównymi obszarami aktywności Zespołu są:

- a. działania operacyjne,
- b. działania informacyjne,
- c. prace legislacyjne.

Do chwili obecnej Zespół SPL pracował na V stałych posiedzeniach oraz dwóch posiedzeniach roboczych, podczas których realizowano zadania określone w *Zarządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie powołania Zespołu do Spraw Sfałszowanych Produktów Leczniczych*, zwanego dalej Zarządzeniem SPL.

2.2.1. Organizacja pracy Zespołu SPL

Mając na uwadze, iż Zespół SPL rozpoczął swą działalność w roku 2008, początkowo skupiono się nad organizacją jego pracy.

Uchwalono Regulamin Pracy Zespołu SPL oraz stworzono sieć szybkiej wymiany informacji pomiędzy urzędami oraz jednostkami reprezentowanymi przez członków oraz ekspertów

Zespołu SPL, opartą o system tzw. punktów kontaktowych (SPOC). Dzięki jego stworzeniu wszelkie istotne, z punktu widzenia zapewnienia bezpieczeństwa zdrowia publicznego, informacje o sfałszowanych produktach leczniczych są bezzwłocznie przekazywane właściwym organom i jednostkom.

Trwają prace zmierzające do zmiany regulaminu celem usprawnienia pracy Zespołu. Zakładają one między innymi włączenie do Zespołu jako jego stałych członków reprezentujących: Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Głównego Lekarza Weterynarii.

2.2.2. Przyjęte kierunki działań Zespołu SPL

Zgodnie z dotychczasowymi doświadczeniami członków Zespołu SPL oraz rekomendacjami wypracowanymi przez międzynarodowe organizacje oraz instytucje podejmujące walkę ze sfałszowanymi produktami leczniczymi (między innymi przez WHO – Światową Organizację Zdrowia), jako główne cele działań wskazano:

- a. wypracowanie kanałów szybkiego przepływu informacji między urzędami uczestniczącymi w pracach Zespołu SPL;
- b. efektywne ściganie nielegalnego obrotu produktami leczniczymi, z uwzględnieniem sfałszowanych produktów leczniczych, niedopuszczonych do obrotu na terenie RP oraz podrobionych suplementów diety;
- c. zwiększenie skuteczności stosowania obowiązującego obecnie prawa przy ściganiu przestępstw związanych z nielegalnym obrotem produktami leczniczymi;
- d. przeprowadzenie zmian w przepisach mających na celu wprowadzenie definicji sfałszowanego produktu leczniczego, zaostrzenie kar za przestępstwa związane z wytwarzaniem oraz obrotem takimi produktami, a także podniesienie skuteczności ścigania tego typu przestępstw;
- e. przeprowadzenie działań mających na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń wynikających z przyjmowania produktów leczniczych niewiadomego pochodzenia lub nabytych w miejscach nieuprawnionych.

2.2.3. Przeprowadzone działania

2.2.3.1 Analiza oraz ocena skali problemu

Dotąd w Polsce nie odnotowano przypadków prób dokonywania dystrybucji sfalszowanych produktów leczniczych w legalnym łańcuchu dystrybucji nadzorowanym przez Państwową Inspekcję Farmaceutyczną.

Na podstawie danych zgromadzonych przez Zespół SPL można stwierdzić, że obrót podrobionymi produktami leczniczymi oraz produktami leczniczymi niedopuszczonymi do obrotu dokonywany jest w Polsce najczęściej:

- a) za pośrednictwem Internetu,
- b) w sexshopach,
- c) w siłowniach,
- d) na bazarach, w handlu ulicznym.

Przedmiotem obrotu w tych miejscach są głównie produkty lecznicze służące leczeniu zaburzeń erekcji u mężczyzn, leki z grupy steroidów anabolicznych oraz farmakologiczne środki odchudzające. Ponadto, jako istotne zagrożenie należy, wskazać dostępność w tych miejscach produktów leczniczych niedopuszczonych do obrotu na terenie RP (najczęściej zawierających w składzie Johimbine) oraz sfalszowanych suplementów diety, zawierających substancje zastrzeżone do stosowania w lecznictwie.

Jako główne źródło pochodzenia produktów, o których mowa, można wskazać kraje Dalekiego Wschodu (szczególnie Indie oraz Chiny) oraz Bliskiego Wschodu (Egipt, Turcja). Z doświadczeń Służby Celnej oraz Policji wynika, iż najczęściej produkty te trafiają na terytorium RP w przesyłkach pocztowych, których odbiorcami są osoby prywatne.

W pierwszym kwartale ubiegłego roku zakwestionowano 15 przesyłek pocztowych zawierających od 15 do 1400 opakowań produktów leczniczych. Niekiedy też, sfalszowane produkty lecznicze są przywożone zza granicy przez podróżnych.

Ponadto, w ubiegłym roku Służby Celne ujawniły jeden przypadek próby wwiezienia na teren RP transportu dużej ilości sfalszowanych produktów leczniczych w ilości 104 509 opakowań. Leki te zostały zatrzymane na terenie RP przed wprowadzeniem ich do legalnego łańcucha dystrybucji.

Ostatnim istotnym zdarzeniem w roku 2008 było ujawnienie sfałszowanego produktu leczniczego stosowanego w chorobach neurologicznych i zabiegach kosmetycznych.

Brak jakichkolwiek danych o wielkości nielegalnego obrotu produktami leczniczymi oraz niepokrywające całości wydatków środków finansowych (przewidzianych na pokrycie kosztów badań produktów leczniczych pochodzących z nielegalnego źródła) nie pozwalają ocenić procentowego udziału sfałszowanych produktów leczniczych w odniesieniu do całkowitego obrotu legalnymi produktami tego asortymentu w Polsce.

Wobec powyższego należy przyjąć szacunkowe dane Światowej Organizacji Zdrowia, która w krajach rozwiniętych ocenia udział sfałszowanych produktów leczniczych w całkowitym rynku leków na około 1%.

2.2.3.2. Współpraca oraz wymiana informacji

Członkowie Zespołu SPL są w razie potrzeby niezwłocznie informowani o podrobionych produktach leczniczych oraz suplementach diety.

W roku 2008, w ramach wymiany informacji między krajami, przekazano członkom Zespołu 11 pochodzących z zagranicy zgłoszeń o niebezpiecznych dla zdrowia sfałszowanych produktach leczniczych i suplementach diety (łącznie zgłoszono 15 produktów).

Na podstawie wpływających do Zespołu SPL informacji, w Głównym Inspektoracie Farmaceutycznym prowadzony jest rejestr wszystkich tego typu zgłoszeń, z uwzględnieniem istotnych danych takich, jak numery seryjne czy daty ważności zakwestionowanych leków. Rejestr ten jest udostępniany członkom Zespołu SPL oraz Wojewódzkim Inspektorom Farmaceutycznym. Pozwala to na bieżącą kontrolę legalnego łańcucha dystrybucji pod względem porównania produktów dostępnych w obrocie z posiadaną listą oraz weryfikacji przez Służbę Celną produktów leczniczych wwożonych na terytorium RP.

Ponadto, w roku 2008 przekazano do organów ścigania 7 zgłoszeń o podejrzeniu popełnienia przestępstwa związanego z nielegalnym obrotem produktami leczniczymi oraz obrotem sfałszowanymi suplementami diety.

2.2.3.3. Zwiększenie efektywności działań organów ścigania

Aby osiągnąć należyty poziom skuteczności w ściganiu fałszerstwa farmaceutycznego, w opinii Zespołu SPL, należałoby zaakcentować zagadnienia związane:

- a) ze szkoleniami i innymi pozostałymi formami dotyczącymi zagadnienia dla funkcjonariuszy organów ścigania dotyczącymi przepisów regulujących obrót lekami oraz praktyki zarówno śledczej, jak i orzeczniczej za naruszenie przepisów ustawy – Prawo farmaceutyczne;¹⁰
- b) z obniżeniem kosztów badań zatrzymanych produktów leczniczych, których analizy są niezbędne do ewentualnego postawienia zarzutów sprawcom przestępstw;
- c) z rozważeniem koncepcji wyznaczenia w Policji oraz prokuraturze wyspecjalizowanych funkcjonariuszy w zwalczaniu przestępstw związanych z obszarem farmacji; obecnie zadania te są realizowane przez jednostki zajmujące się ściganiem oraz zwalczaniem przestępstw gospodarczych;
- d) ze skróceniem czasu oczekiwania na opinie biegłych w toku prowadzonych przez organy ścigania postępowań.

Pod koniec roku 2008 oraz w roku bieżącym rozpoczęto I fazę przygotowań zmierzających do utworzenia stałego kręgu biegłych sądowych z zakresu farmacji wśród inspektorów farmaceutycznych, co powinno usprawnić pracę organów ścigania.

Ponadto, wskazano potrzebę przeprowadzania szkoleń dla prokuratorów, funkcjonariuszy Policji oraz Służby Celnej z zakresu przepisów prawa, określających zasady obrotu produktami leczniczymi. W tym celu rozpoczęto gromadzenie informacji dotyczących możliwości przeprowadzania takich szkoleń przez inspektorów farmaceutycznych z wojewódzkich inspektoratów farmaceutycznych. W toku ostatniego posiedzenia Zespołu SPL postanowiono objąć zagadnienie organizacji szkoleń odrębnym procedowaniem. Mając na uwadze wskazywany przez przedstawicieli Policji długi czas oczekiwania na opinie biegłych w prowadzonych sprawach, Główny Inspektor Farmaceutyczny zobowiązał się do sporządzania ekspertyz na wnioski organów ścigania, w zakresie zgodnym z kompetencjami Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej.

2.2.3.4. Propozycje zmian legislacyjnych

Zespół SPL przedstawił jako projekt propozycje nowego brzmienia przepisów karnych w ustawie – Prawo farmaceutyczne.

¹⁰ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.).

Ułatwić one mają wnoszenie aktów oskarżenia w stosunku do osób dokonujących nielegalnego obrotu produktami leczniczymi (zarówno sfalszowanymi, jak i oryginalnymi).

Wśród najważniejszych propozycji należy wskazać:

- a) wprowadzenie definicji sfalszowanego produktu leczniczego;
- b) zdefiniowanie prowadzenia obrotu produktami leczniczymi w miejscu do tego nieuprawnionym jako czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności do 2 lat;
- c) propozycję zagrożenia czynów polegających na fałszowaniu produktów leczniczych oraz wprowadzaniu ich do obrotu karą pozbawienia wolności od lat 3 do lat 10;
- d) nałożenie na osoby dokonujące obrotu produktami leczniczymi obowiązku zgłaszania do Głównego Inspektora Farmaceutycznego faktu ujawnienia sfalszowanych produktów leczniczych.

Dalsze analizy zmian w prawie będą przedmiotem analizy Zespołu SPL w roku 2009 i 2010.

2.2.3.5. Podjęte działania operacyjno – kontrolne

Aby wyeliminować zjawisko sfalszowanych produktów leczniczych należy przede wszystkim skoncentrować się na zwalczaniu nielegalnego obrotu nimi.

Jedno z doraźnych posiedzeń Zespołu SPL w roku 2008 zostało poświęcone problematyce nieuprawnionego obrotu produktami leczniczymi, dokonywanego w sklepach typu „sex shop”. W wyniku jego ustaleń przeprowadzono akcję kontroli wytypowanych uprzednio przez Policję placówek. Kontrolę przeprowadzili wspólnie funkcjonariusze Policji oraz inspektorzy farmaceutyczni z Wojewódzkich Inspektoratów Farmaceutycznych i inspektorzy sanitarni. W wyniku akcji (przeprowadzonej równocześnie w siedmiu województwach) skontrolowano 68 sklepów typu „sexshop” oraz 1 klub „fitness”.

W placówkach tych ujawniono liczne przypadki dokonywania obrotu produktami leczniczymi (w jednej z nich zabezpieczono 400 opakowań produktów leczniczych służących leczeniu zaburzeń erekcji u mężczyzn), produktami leczniczymi niedopuszczonymi do obrotu (zawierającymi johimbine) oraz zakwestionowano liczne suplementy diety.

Według stanu z grudnia 2008 r. na 14 wszczętych postępowań przygotowawczych 3 postępowania zostały umorzone (wobec braku znamion czynu zagrożonego lub wobec niskiej szkodliwości społecznej czynu), zaś 2 postępowania zawieszono (z uwagi na długi termin oczekiwania na opinię biegłego). W 3 przypadkach sprawy przesłano do Prokuratury

Rejonowej z wnioskiem o zatwierdzenia aktów oskarżenia. Pozostałe postępowania przygotowawcze są w toku.

Podobne działania zostały przeprowadzone ponownie w roku 2009.

W ich wyniku wszczęto 22 postępowania przygotowawcze. W 6 z tych postępowań już postawiono zarzuty, a 2 z nich zostały zakończone wniesieniem aktu oskarżenia.

W 5 sprawach postępowanie umorzono, lecz w stosunku do 11 pozostałych trwa.

Inspektorzy sanitarni nałożyli w 3 przypadkach mandaty pieniężne.

W następstwie tych operacji Komenda Główna Policji przygotowała i przesłała do Komend Wojewódzkich Policji zalecenia dotyczące postępowania w sprawach o nadużycia praw związanych z produktami leczniczymi.

Zespół SPL zwrócił szczególną uwagę na problem powszechnego handlu substancjami tego typu dokonywanego nielegalnie za pośrednictwem Internetu.

W wyniku ustaleń Główny Inspektor Farmaceutyczny przekazał do Komendy Głównej Policji listę stron internetowych, które nielegalnie oferują sprzedaż niektórych produktów leczniczych.

Realizacja dalszych, obejmujących szersze spektrum, działań w kierunku ograniczenia nielegalnego handlu produktami leczniczymi w Internecie została zainicjowana decyzją Zespołu SPL o przystąpieniu Polski do międzynarodowej, akcji o nazwie „*PANGEA II – International Internet Week of Action*” koordynowanej przez Interpol.

Jej celem jest ograniczenie liczby witryn internetowych nielegalnie sprzedających leki (w znacznej większości sfalszowanych) z jednoczesnym zwiększeniem świadomości społecznej o zjawisku i jego następstwach.

2.2.3.6. Zwiększenie świadomości społecznej

Zwiększenie świadomości społecznej o zagrożeniach płynących z zakupu i stosowania produktów leczniczych pochodzących z nielegalnego lub nieznanego źródła zostało wskazane przez Zespół SPL jako jeden z najistotniejszych elementów walki z tym zjawiskiem.

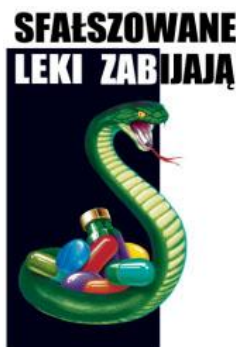
W związku z tym opracowano, w polskiej wersji językowej, plakat WHO „*Counterfeit Drugs Kill – Snake*” (Sfalszowane Leki Zabijają)¹¹ i wykorzystano go wraz z systemem szczegółowych ostrzeżeń dla pacjentów o sfalszowanych produktach leczniczych oraz zaleceń

¹¹ Prawa otrzymane od Światowej Organizacji Zdrowia.

i porad, jak należy zaopatrywać się w bezpieczne leki. Informacja ta została umieszczona na stronach internetowych:

- Głównego Inspektora Farmaceutycznego;
- Ministerstwa Zdrowia;
- Komendy Głównej Policji;
- Narodowego Instytutu Leków;
- Ministerstwa Finansów.

Rys. I.2.2.1. Miniatura polskiej wersji plakatu WHO „Counterfeit Drugs Kill – Snake”

Ostrzeżenie zostało umieszczone także w sieci intranetowej Służby Celnej oraz zostało przekazane rzecznikom lokalnych Izb Celnych.

Plakat ukazał się drukiem wielkoformatowym i został przesłany głównie do zakładów opieki zdrowotnej, gdzie przyjmują lekarze pierwszego kontaktu.

Na stronach internetowych Głównego Inspektoratu Farmaceutycznego¹² umieszczono w zbiorach **FAQ**¹³ odpowiedzi związane z tematyką, m.in. miejscami, gdzie można kupić leki bezpieczne oraz zagrożeniami zwanymi z zakupem leków w miejscach do tego nieuprawnionych.

W działania Zespołu SPL wpisały się ponadto inicjatywy związane z zapoczątkowaniem akcji informacyjnej w środkach masowego przekazu.

Pomoc w jej organizacji zapowiedział samorząd aptekarski oraz stowarzyszenia zrzeszające podmioty odpowiedzialne i wytwórców.

¹² <http://www.gif.gov.pl/?aid=215>.

¹³ *Frequently Asked Questions* – odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

2.2.3.7. Konferencje

Na konferencji „*Lek Bezpieczny*”, która odbyła się z udziałem mediów w Warszawie 10 kwietnia 2008 r., wygłoszony został wykład poruszający zagadnienie walki ze sfałszowanymi produktami leczniczymi oraz przedstawiający działania podejmowane w tym zakresie w Polsce i na świecie.

Podczas konferencji „*Przestępczość intelektualna jako przejaw przestępczości transgranicznej*”, zorganizowanej w dniach 15 – 17 października 2008 r. przez Komendę Wojewódzką Policji w Gdańsku, z udziałem przedstawicieli Policji oraz Prokuratury, zapoznano słuchaczy z obowiązującymi przepisami i ich stosowaniem w praktyce dochodzeniowo – śledczej.

2.2.4. Współpraca Międzynarodowa

Obrót sfałszowanymi produktami leczniczymi jest problemem o międzynarodowym zasięgu. Wchodzący w skład członków Zespołu SPL przedstawiciel Głównego Inspektora Farmaceutycznego uczestniczy w pracach:

- a) **Unijnej Grupy Roboczej do Spraw Leków Sfałszowanych – Head on Medicines Agencies Working Group of Enforcement Officers (HMA WGEO);**¹⁴
- b) powołanej przez Światową Organizację Zdrowia inicjatywę „*WHO/IMPACT*”.¹⁵

Ponadto, przedstawiciel Głównego Inspektora Farmaceutycznego został wyznaczony do współpracy z Europejską Agencją do Spraw Leków jako ekspert sfałszowanych produktów leczniczych.

¹⁴ W odbywających się dwukrotnie w ciągu roku spotkaniach Grupy biorą udział przedstawiciele krajowych Agencji ds. Leków, organów ścigania niemal wszystkich krajów członkowskich Wspólnoty, przedstawiciel Komisji Europejskiej oraz Interpolu. Prezentowane są tam kierunki oraz postępy działań podejmowanych przez poszczególne kraje w walce ze sfałszowanymi lekami. Dyskutowane są też inicjatywy, które mogą być podejmowane przez Państwa Członkowskie wspólnie, na poziomie międzynarodowym (np. propozycje zmian legislacyjnych, wspólne bazy danych, itp.).

¹⁵ *International Medical Products Anti – Counterfeiting Taskforce IMPACT* jest to globalnym projektem, w którym udział biorą przedstawiciele krajowych Agencji do Spraw Leków, organów ścigania, narodowych ministerstw zdrowia, stowarzyszeń, firm branży farmaceutycznej, dystrybutorów leków, oraz innych odpowiedzialnych podmiotów. IMPACT prowadzi między innymi prace nad rekomendacjami działań dla rządów krajów zrzeszonych w WHO oraz nad tworzeniem różnego rodzaju przewodników i dokumentów referencyjnych w związku z fałszowanymi lekami. Prowadzi ponadto koordynację międzynarodowych działań operacyjnych (m. in. zorganizowała operacje: STORM oraz MAMBA – Tanzania i Uganda). Obecnie współuczestniczy w przygotowaniu operacji PANGAEA II.

III. ZAGADNIENIA SZCZEGÓŁOWE

1. Analiza systemowa dokonań organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w egzekwowaniu praw własności intelektualnej w Polsce w okresie 2006 – 2009

1.1. Sprawozdanie Policji z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008

Cel, zakres podmiotowy i czasowy badania

Celem badania było zmierzenie efektywności prowadzenia postępowań przygotowawczych prowadzonych przez Policję ukazujące dynamikę zmian i zachodzących tendencji w okresie 2006 – 2008.

Przyjęta metoda badawcza zakłada zbiorcze ujęcie zagadnienia. W ocenie ekspertów nie istniały bowiem przesłanki, które przemawiałyby za przedstawieniem problemów związanych z naruszaniem praw własności intelektualnej w skali lokalnej, tj. terenowych jednostek podziału administracyjnego przyjętych dla Policji. Ten rodzaj przestępczości cechuje bowiem równomierne rozłożenie w całym kraju.

Badaniem zostały objęte przestępstwa przeciwko własności intelektualnej w zakresie:

- stwierdzonych i wykrytych czynów zabronionych określonych w ustawach:
 - z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 roku nr 90, poz. 631 z późn. zm.);
 - z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 roku nr 119, poz. 1117 z późn. zm.);
 - z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz. U. nr 126, poz. 1068 z późn. zm.),
 - z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 roku nr 153, poz. 1503 z późn. zm.);
 - z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.);
- wszczętych i zakończonych postępowaniach przygotowawczych;

- postępowań przygotowawczych zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia.

W świetle danych Policji, prowadzącej dochodzenia o czyny skierowane przeciwko prawom własności intelektualnej, w latach 2006 – 2008 nastąpił wzrost tego typu przestępczości.

Ta tendencja wzrostowa jest jednak standardowa i proporcjonalna dla całego europejskiego regionu.

Punkt ciężkości został bowiem przesunięty z fałszowanych w większości we wcześniejszym okresie dóbr luksusowych. Podrobiony i piracki asortyment rozszerzył się także na środki konsumpcji masowej, takiej jak: artykuły spożywcze, kosmetyki, środki higieny i czystości, części zapasowe do pojazdów, różnego rodzaju sprzęt elektryczny (np. szeroko pojmowane AGD) użytkowy i techniczny oraz akcesoria do niego (baterie, akumulatory, ładowarki, tonery), zabawki.

Coraz częściej fałszowane są środki lecznicze i inne substancje, a także środki ochrony roślin.

Wzrostu zapotrzebowania na tańsze dobra konsumpcyjne upatrywać trzeba również w kontekście zachodzących obecnie na Świecie zmian ekonomicznych, czyli tzw. kryzysu finansowego.

Zarejestrowane wielkości policyjnych wskaźników statystycznych (lata 2008 w porównaniu do 2006) kształtowały się następująco:

- liczba postępowań zakończonych (wzrost o ok. 19%);
- liczba przestępstw wykrytych (wzrost o ok. 17%);
- liczba podejrzanych (wzrost o ok. 14%);
- liczba wniosków o akt oskarżenia, w tym również liczba spraw przekazanych do sądów rodzinnych (wzrost o ok. 10%).

Świadczą one, pomimo ogólnej tendencji, o zwiększającej się efektywności i skuteczności polskich organów ścigania w prowadzonych sprawach z zakresu naruszeń praw własności intelektualnej.

W 2008 roku nastąpił nieznaczny spadek liczby postępowań przygotowawczych wszczętych pierwszy raz. Należy przypuszczać, że fakt ten spowodowany jest znaczącym przesunięciem tych przestępstw z bazarów i targowisk do Internetu.

Wraz z jego powszechnością maleje popyt na nośniki optyczne z pirackimi kopiami filmów, muzyką, tekstami literackimi oraz programami komputerowymi. Coraz więcej osób wykorzystuje ten system teleinformatyczny do popełniania różnego rodzaju przestępstw, w tym naruszających także własność intelektualną.

W 2008 roku liczba wszczętych spraw o naruszenie praw autorskich i praw pokrewnych za pośrednictwem Internetu wzrosła prawie dwukrotnie, tj. **do 695 z poziomu 378 w 2007 roku.**¹⁶

Wzrost ten należy tłumaczyć charakterystyczną dla tego rodzaju przestępstw specyfiką, tzn. możliwością ich dokonywania bez bezpośredniego kontaktu z innymi osobami, poczuciem anonimowości w sieci oraz przekonaniem o uniknięciu ewentualnej kary. Zjawisku temu sprzyja niewystarczająca edukacja społeczna, a w konsekwencji powszechne przeświadczenie, że nieuprawnione korzystanie z dóbr własności intelektualnej nie jest przestępstwem.

Analiza popełnionych naruszeń przepisów przeciwko prawom własności intelektualnej określonych w objętych pomiarem ustawach pozwala na następujące wnioski:

1. **Kodeks karny** penalizuje kradzież oraz paserstwo (umyślne i nieumyślne) programu komputerowego. **W roku 2008 w porównaniu do 2006 roku** zaobserwowano **wzrost o prawie 30%** liczby przestępstw stwierdzonych w zakresie (w tym również za pośrednictwem Internetu) wykorzystywania pirackiego oprogramowania w działalności gospodarczej oraz obu form paserstwa. Jednocześnie **w 2008 roku** liczba postępowań zakończonych w tej kategorii przestępstw utrzymała się na podobnym poziomie, jak **w roku 2007**. Jednak w stosunku **do 2006 roku** zarejestrowano **wzrost o 16,5%**.
2. **Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych** obejmuje bezprawne rozpowszechnianie filmów, muzyki, książek, programów komputerowych, oraz programów telewizyjnych. Dane statystyczne w tym zakresie wskazują **w 2008 roku** w stosunku **do 2006 roku**, **spadek liczby wszczętych postępowań przygotowawczych o 9%**, co w dalszej kolejności powoduje, w tym samym okresie, spadek liczby podejrzanych o 30% i aktów oskarżenia o 36%.

¹⁶ Dane na podstawie: Raport dotyczący przestrzegania prawa autorskiego i praw pokrewnych za rok 2008 Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych, str. 14, http://www.mkidn.gov.pl/cps/rde/xbcr/mkid/20090320_RAPORT_2009.pdf.

3. **Ustawa o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym** pozwala na ujawnianie i ściganie przestępstw polegających na kradzieży sygnału telewizyjnego na szkodę operatorów telewizji kablowych i platform telewizji satelitarnej. W tym przypadku zaobserwowano, **w 2008 roku w porównaniu do 2006 roku**, wzrost liczby postępowań wszczętych o **135% (ze 156 do 367)** i zakończonych postępowań przygotowawczych o 405% (ze 154 do 779), liczby podejrzanych o 335% (ze 121 do 527) oraz aktów oskarżenia o 309% (ze 119 do 487). Niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny wzrost (o 401%) postępowań przygotowawczych umarzanych (z 61 do 306), który prawdopodobnie wynikał z trudności interpretacyjnych przepisów przez prowadzących i nadzorujących postępowania.
4. **Ustawa – Prawo własności przemysłowej** zawiera zakaz naruszania znaków towarowych, patentów, wzorów użytkowych i przemysłowych. Kluczowym dla zwalczania tego typu przestępczości był sierpień 2007 roku, kiedy nastąpiła nowelizacja ustawy w zakresie tzw. *pierwszego wprowadzenia do obrotu – producent i pierwszy importer*. **Nowelizacja umożliwia ściganie każdego, kto wprowadza do obrotu handlowego podrobione produkty.**¹⁷ Zmiana ta zaowocowała w kolejnym roku **wzrostem liczby przestępstw wykrytych o ponad 140%** (z 574 w 2007 roku, do 1390 w 2008 roku). Ponadto należy wskazać, że liczba przestępstw stwierdzonych odnoszących się do ustawy Prawo własności przemysłowej, w analogicznym okresie, wzrosła ogółem o ponad 40%.
5. **Ustawa o nieuczciwej konkurencji** wykorzystywana i traktowana jest uzupełniająco do naruszeń praw własności przemysłowej, w przypadku wprowadzania do obrotu handlowego podrobionych towarów po znacznie zaniżonych cenach. Rola tej ustawy zmalała w związku z możliwością wszczynania postępowań przygotowawczych

¹⁷ Z uwagi na problemy, jakie stworzył w praktyce zaprezentowany (w poprzednim stanie prawnym) przez Sąd Najwyższy pogląd prawny, dotyczący pojęcia „wprowadzenia do obrotu”, ustawodawca zrealizował postulat nowelizacji art. 305 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, w kierunku umożliwienia ścigania wszystkich uczestniczących w obrocie sprawców naruszeń praw chroniących znaki towarowe.

Treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r. sygn. akt I KZP 13/05 (OSNKW 2005, nr 6, poz. 50), stanowiła bowiem, że „wprowadzeniem do obrotu”, o którym mowa w tym przepisie, jest przekazanie przez producenta lub importera po raz pierwszy do obrotu towarów oznaczonych podrobionym znakiem towarowym. Tymczasem w sprawach tych można było przypisać oskarżonym jedynie wtórne wprowadzenie podrobionych towarów do obrotu, bądź ich nabycie od takich właśnie osób. Częstym powodem uniewinniania oskarżonych było przyjęcie przez sąd, iż w zachowaniu ich brak było znamion przestępstwa.

W ustawie z dnia 29 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. Nr 136, poz. 958) uwzględniono wspomnianą kwestię poprzez dokonanie nowelizacji art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej. Przepisy w tym zakresie weszły w życie z dniem 31 sierpnia 2007 r.

z urzędu lub na wniosek uprawnionego pokrzywdzonego, z tytułu prawa własności przemysłowej (na podstawie znowelizowanych przepisów z sierpnia 2007 roku). Należy wskazać, że w 2008 roku udział ogólnej liczby zakończonych postępowań w sprawach o naruszenie ustawy o nieuczciwej konkurencji do liczby wszystkich zakończonych postępowań w sprawach o naruszenie praw intelektualnych wyniósł 1,5%.

W przypadkach naruszeń praw własności intelektualnej dokonywanych za pośrednictwem Internetu istotnym elementem wykrycia przestępstw oraz ich sprawców jest znajomość nowoczesnych technologii wykorzystywanych w tym środowisku. Rozpoznanie nowych usług wykorzystywanych do przestępczego działania pozwala na właściwe zastosowanie przepisów.

Dokonując analizy spraw dotyczących bezprawnego rozpowszechniania plików objętych ochroną prawnoautorską w Internecie należy zauważyć, że wykazują się one wysokim stopniem złożoności i wymagają od prowadzących wiedzy z zakresu teleinformatyki, jak również prawa (częstokroć wykraczającej poza zakres prawa autorskiego i praw pokrewnych).

Cechą charakterystyczną tego typu przestępczości jest transgraniczność, z którą związanych jest kilka dodatkowych aspektów takich, jak: *nazwa domeny internetowej, hosting, kolokacja, serwer, na którym realizowana jest usługa internetowa (strona www – http, ftp, serwer pocztowy – konto poczty elektronicznej, komunikator internetowy, hub p2p)*.

Uwarunkowania te wymagają współdziałania i ścisłej współpracy organów ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości, czasami wielu państw, w celu ustalenia sprawców przestępstw internetowych oraz zabezpieczenia materiału dowodowego.

Skomplikowane są także sprawy o kradzież sygnału telewizyjnego.

W przypadku telewizji satelitarnej występują bowiem elementy związane z informatyką (programy komputerowe pozwalające na kodowanie i dekodowanie sygnału telewizyjnego) oraz elektroniką (karta kodowa i dekodery satelitarne).

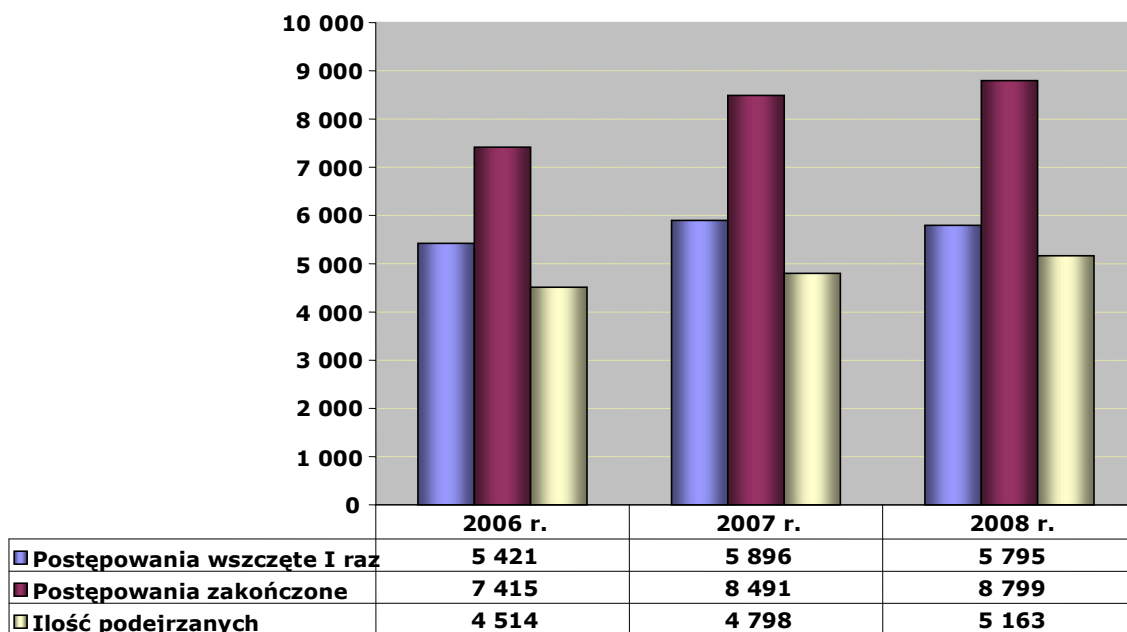
Naruszanie praw własności przemysłowej występuje nadal głównie w formach dotychczasowych. Coraz częściej oferty sprzedaży podróbek umieszczane są w Internecie, a zakupione produkty przesyłane są za pośrednictwem firm spedycyjnych. Również różne formy płatności (gotówka, przelewy krajowe i zagraniczne, za pobraniem, kartami płatniczymi i kredytowymi, e – transfery, poprzez pośredników internetowych –

np. *PayPal* itp.) przyczyniają się do wzrostu przestępczości skierowanej przeciwko temu rodzajowi praw.

Podkreślić należy, że zasadniczym aspektem ujawniania i zwalczania przestępstw dokonywanych na szkodę właścicieli praw własności intelektualnej jest czynne zaangażowanie potencjalnych pokrzywdzonych oraz ich pełnomocników i przedstawicieli. Tylko właściciel prawa autorskiego lub praw pokrewnych do utworu, na podstawie stosownych umów handlowych posiada niezbędne informacje do stwierdzenia, że te prawa zostały naruszone. Podobnie w przypadku prawa własności przemysłowej tylko właściciel znaku towarowego lub patentu jest w stanie dokonać weryfikacji faktu naruszenia tego uprawnienia.

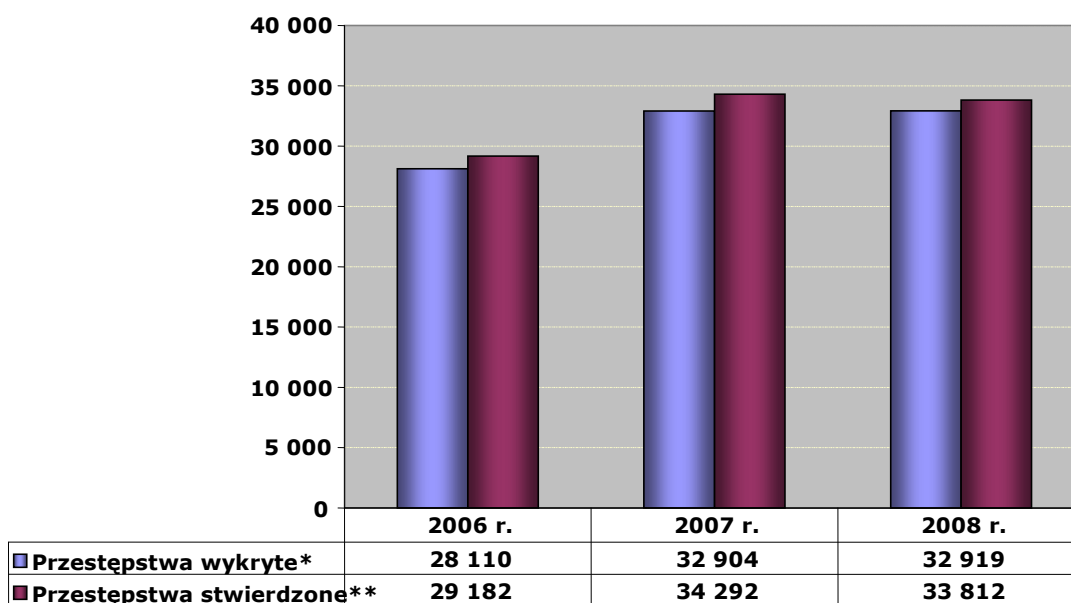
Wykres III. 1.1.1.

Własność intelektualna – postępowania wszczęte i zakończone oraz liczba podejrzanych w latach 2006, 2007, 2008

Wykres III. 1.1.2.

**Porównanie przestępstw wykrytych do przestępstw stwierdzonych
w latach: 2006, 2007, 2008**

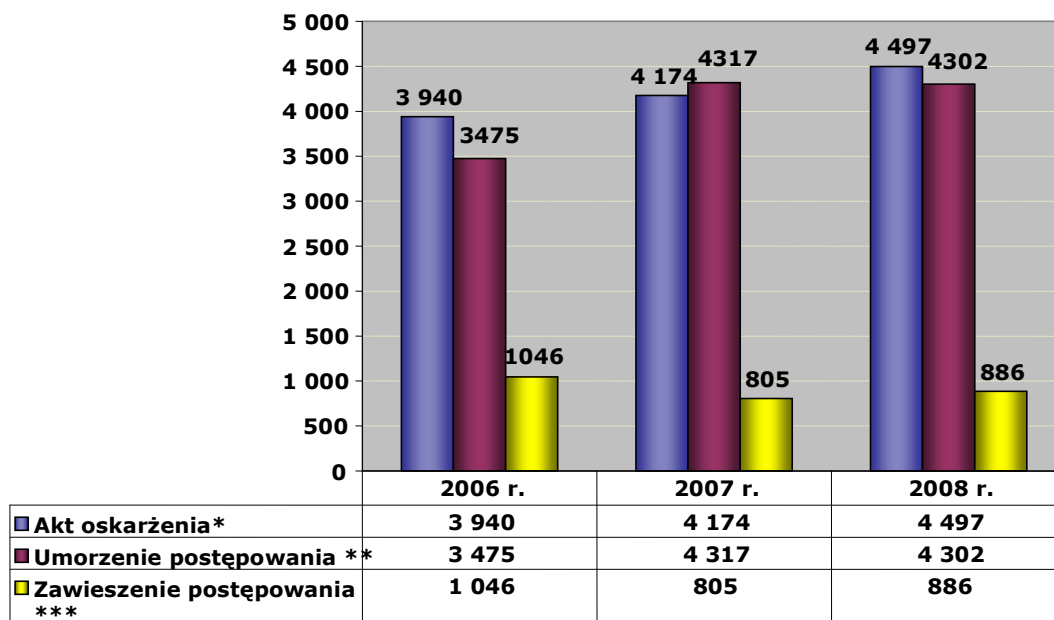

* Przestępstwo wykryte jest to stwierdzone przestępstwo, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym.

** Przestępstwo stwierdzone to zbrodnia lub występki ścigane z oskarżenia publicznego, objęte postępowaniem przygotowawczym skierowanym przez Policję do prokuratury do zakończenia.

Wykres III. 1.1.3.

**SPOSÓB ZAKOŃCZENIA POSTĘPOWANIA
w LATACH: 2006, 2007, 2008 R.**

* – skierowanie wniosku do prokuratora o zatwierdzenie lub sporządzenie aktu oskarżenia, w tym zatwierdzenie wniosku o rozpoznanie sprawy w postępowaniu przyspieszonym, przekazane do innych organów oraz warunkowe umorzenie sprawy;

** – skierowanie wniosku do prokuratora o zatwierdzenie lub sporządzenie postanowienia o umorzeniu postępowania;

*** – skierowanie wniosku o zawieszenie lub zatwierdzenie postanowienia o zawieszeniu dochodzenia lub śledztwa.

1.2. Sprawozdanie Prokuratury Krajowej z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008 oraz I połowie 2009 r.

Cel, zakres podmiotowy i czasowy badania

Przyjmując metodę badawczą Prokuratura Krajowa uznała za celową metodę ujęcia informacji poprzez wykazanie zależności pomiędzy wzrostem i spadkiem danej kategorii przestępstw w każdej apelacji (nadrzędna, powszechna jednostka organizacyjna prokuratury obejmująca prokuratury okręgowe i rejonowe na obszarze działania prokuratury apelacyjnej) oraz czy, i w jaki sposób ujawnione przestępstwa zostały rozpoznane.

Podjęła ona również kwerendę podjętych środków na wyroki uniewinniające (wnosząc apelacje) oraz jaki był ich wynik.

Podjęto, zatem analizę statystyk pochodzących z 11 prokuratur apelacyjnych.

Badaniem objęto następujące kategorie przestępstw:

- 1) z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (art. 115, art. 116, art. 117, art. 118, art. 119);
- 2) z ustawy – Prawo własności przemysłowej (art. 303, art. 304, art. 305);
- 3) z ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (art. 6, art. 7);
- 4) z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (art. 23, art. 24, art. 24a);
- 5) z ustawy – Kodeks karny:
 - art. 278 § 2 (również art. 294 § 1) – nielegalne uzyskanie programu komputerowego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,
 - art. 291 § 1, art. 291 § 2 – paserstwo umyślne programu komputerowego,
 - art. 292 § 1, art. 292 § 2 – paserstwo nieumyślne programu komputerowego.

Zakresem badań objęto wymienione sprawy zarejestrowane w latach 2007 – do końca czerwca 2009 r.

Przedmiot badania

Przedmiotem badań były następujące dane:

- ilość spraw zarejestrowanych z pkt 1 – 5;
- ilość wszczętych w tych sprawach postępowań przygotowawczych;
- ilość spraw z tej kategorii zakończonych decyzjami merytorycznymi:
 - a) skierowaniem aktu oskarżenia;
 - b) umorzeniem na podstawie art. 17 § 1 (nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza) pkt 3 k.p.k.;¹⁸
 - c) umorzeniem na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.;¹⁹
 - d) umorzeniem na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 łącznie;²⁰
 - e) wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania;
- ilość spraw osądzonych:
 - a) wyrokiem skazującym (bezwzględny);
 - b) wyrokiem skazującym (w zawieszeniu);
 - c) wyrokiem uniewinniającym;
 - d) liczba wniesionych apelacji w tych sprawach.

Odnosząc się do zakresu badań wskazać należy, że począwszy od dnia 31 sierpnia 2007 roku uległo zmianie brzmienie art. 305 § 1 ustawy – Prawo własności przemysłowej. Analiza obejmuje również tę zmianę.

Wylimitowała ona problem legislacyjny, jaki stworzył zaprezentowany w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 roku pogląd prawny dotyczący interpretacji pojęcia „wprowadzenia do obrotu” i pozwoliła na skuteczne ściganie

¹⁸ Znikoma społeczna szkodliwość czynu.

¹⁹ Brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej.

²⁰ 1) Czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia.

2) Czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa.

4) Ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze.

5) Oskarżony zmarł.

6) Nastąpiło przedawnienie karalności.

7) Postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się.

8) Sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych.

9) Brak skargi uprawnionego oskarżyciela.

wszystkich uczestniczących w obrocie sprawców naruszeń praw chroniących znaki towarowe.²¹

Analiza danych dotyczących poszczególnych apelacji

➤ Prokuratura Apelacyjna w Białymstoku (1)

W skład Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku wchodzi:

- Prokuratura Okręgowa w Białymstoku;
- Prokuratura Okręgowa w Łomży;
- Prokuratura Okręgowa w Olsztynie;
- Prokuratura Okręgowa w Suwałkach.

W apelacji białostockiej w okresie od 2007 r. do 30.06.2009 r. zarejestrowano łącznie wpływ 1140 spraw z opisanej kategorii, z czego w 2007 r. 504, a w 2009 r. (do 30.06.2009 r.) – 127.

W tej apelacji w 2007 r. na 504 spraw zarejestrowanych, wszczęto 441 postępowań – najwięcej na podstawie przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 248.

W 2008 r. na 509 spraw zarejestrowanych wszczęto, 448 z czego 238 dotyczyło postępowań z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Dla porównania – łącznie 7 spraw zarejestrowanych (5 w 2007 r. i 2 w 2008 r.) odnotowano z przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

W apelacji białostockiej łącznie w okresie objętym analizą najwięcej spraw – aż 234 – zarejestrowano o przestępstwo z art. 116 ustawy o prawie autorskim, z czego aż 106 w okręgu Prokuratury Okręgowej w Olsztynie (przy czym w tym okręgu w II kwartale tego roku jedynie 6 spraw).

Z kolei w tejże apelacji najwięcej wszczętych spraw odnotowano z art. 118 ustawy o prawie autorskim (257), z czego aż 239 w okręgu Prokuratury Okręgowej w Olsztynie.

Gdy jednak dokona się analizy tych 239 spraw, to najwięcej ich odnotowano w II kwartale 2008, bo aż 72, a w II kwartale 2009 – 1 wszczętą o przestępstwo z art. 118 ustawy o prawie autorskim.

Porównanie, zatem jedynie poszczególnych Prokuratur Okręgowych w różnych okresach badawczych może nie być miarodajne.

²¹ Patrz przypis 17.

Między I kwartałem 2007, a II kwartałem 2008 w apelacji białostockiej odnotowano 221 aktów oskarżenia w sprawach będących przedmiotem analizy, w 249 warunkowo umorzono postępowanie. Łącznie umorzeń odnotowano 304, z czego najwięcej – 201 na podstawie art. 17 § 1, 2, 4 – 9 k.p.k.

Analiza podjętych decyzji merytorycznych w apelacji białostockiej wskazuje, że w okresie od I kwartału 2007 do IV kwartału 2008 odnotowano więcej warunkowych umorzeń postępowań (249) aniżeli aktów oskarżenia (221).

Analiza kwartalna wskazuje jednak na znaczne zmniejszenie warunkowych umorzeń z 82 w II kwartale 2008 do 7 w IV kwartale 2008. Dla porównania ilość aktów oskarżenia w tym samym okresie to 32 i 23.

W całej apelacji w 2007 r. na 395 spraw zakończonych z kategorii badanych najwięcej było spraw zakończonych wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania (150). Odpowiednio w 2008 r. na 379 spraw najwięcej umorzono na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. (łącznie). W tym samym roku odnotowano 109 spraw zakończonych wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania.

W 2009 r. (do 30.06.2009 r.) najwięcej spraw zakończono umorzeniem postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. (37) i skierowaniem aktu oskarżenia (32).

W 2007 r. osądzono w całej apelacji 45 spraw z tej kategorii, w 2008 – 46, a w 2009 roku – 15.

Przeważały wyroki skazujące w zawieszeniu (w 2007 – 34, w 2008 – 36, a w 2009 – 12 spraw).

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Gdańsku (2)**

W skład Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku wchodzi następujące Prokuratury Okręgowe:

- Prokuratura Okręgowa w Bydgoszczy;
- Prokuratura Okręgowa w Elblągu;
- Prokuratura Okręgowa w Gdańsku;
- Prokuratura Okręgowa w Słupsku;
- Prokuratura Okręgowa w Toruniu;
- Prokuratura Okręgowa we Włocławku.

W Apelacji gdańskiej łącznie w badanym okresie zarejestrowano spraw z tej kategorii, 3678 przy czym – 1545 w 2007 r. a w 2009 r. (do 30.06.) – 667.

W 2007 r. najwięcej postępowań wszczęto na podstawie przepisów kodeksu karnego (617), spośród 1401 wszystkich postępowań objętych analizą.

W 2008 r. na 1466 zarejestrowanych spraw wszczęto 1327, przy czym najwięcej również na podstawie przepisów kodeksu karnego.

W 2007 r. na 1465 spraw zakończonych, najwięcej, bo aż 472 było umorzeń postępowań na podstawie 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. Znaczna część spraw, bo aż 377 zakończonych zostało wniesieniem aktu oskarżenia.

Spośród 221 spraw osądzonych – odnotowano 148 wyroków skazujących w zawieszeniu lub wyrokiem skazującym bez zawieszenia – 67.

W 2008 r. na 181 spraw osądzonych, wyroków skazujących w zawieszeniu było 143, zaś wyroków bez zawieszenia 29.

Podobnie jak w 2007 r. (również w 2008 r., odnotowano pomimo wzrostu wyroków uniewinniających z 6 do 9 – 12 apelacji (w 2008 r. było ich 8).

W I kwartale 2007 r. 95 zarejestrowanych spraw, odnotowano o czyn z art. 116 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zaś z ust. 2 tego artykułu 15 a z ust. 3 – 14, tj. razem 124.

Z tej liczby wszczęto łącznie 105 spraw i wniesiono 15 aktów oskarżenia.

Umorzono łącznie 58 spraw, z czego aż 35 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1,2,4 – 9 k.p.k.

Zaledwie w 7 sprawach orzeczono kary pozbawienia wolności w zawieszeniu do 1 roku.

Natomiast w II kwartale 2007 najwięcej, bo aż 81 spraw odnotowano o przestępstwa z art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej.

Również i w tej kategorii przeważały decyzje o umorzeniu (46). Wniesiono zaledwie 5 aktów oskarżeń.

Podobnie jak w I kwartale 2007 odnotowano znaczny wpływ spraw o przestępstwa z art. 291 k.k., przy czym w I kwartale 2007 zarejestrowano takich spraw 89 zaś w II kwartale 2007 – 76.

Wskazać należy na znaczną ilość aktów oskarżenia kierowanych wobec sprawców przestępstw z art. 291 § 1 k.k. W II kwartale 2007 takich spraw było 27, natomiast w I kwartale 2007 skierowano 17 aktów oskarżenia, umorzono 32 sprawy, **lecz wydano aż 11 wyroków skazujących bezwzględnych w rozmiarze do 1 roku a 6 powyżej 2 lat.**

W III kwartale 2007 odnotowano wpływ 48 spraw z art. 116 ust. 1 – 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a 67 o czyn z art. 291 § 1 k.k.

Najwięcej w tym okresie spraw – 65 odnotowano o czyn z art. 305 ust. 1 – 3 ustawy prawo własności przemysłowej.

Wobec niejednolitej struktury trendów, porównanie choćby 3 kwartałów jednego roku (2007) wskazuje na trudności interpretacyjne.

W IV kwartale 2007 podobnie, jak w III kwartale odnotowano dużą ilość spraw zarejestrowanych z art. 291 § 1 k.k. – 68, a z art. 291 § 2 k.k. – 2.

Z tej liczby wszczęto 61 spraw, (58 z art. 291 § 1 k.k.) skierowano 22 akty oskarżenia, lecz ogólnie umorzono 62 sprawy, a więc znaczącą większość zarejestrowanych spraw.

W I kwartale 2008 najwięcej zarejestrowanych spraw odnotowano również w kategorii przestępstw z art. 291 § 1 k.k. – 74. Z tej liczby skierowano 13 aktów oskarżenia, zaś 40 spraw zostało umorzonych, z czego 34 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. Wydane zostały odpowiednio 2 wyroki bezwzględne skazujące na kary do 1 roku pozbawienia wolności, a 5 na kary pozbawienia wolności w zawieszeniu do 1 roku, zaś 1 wyrok na karę powyżej 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu.

Nie uwzględniono 1 apelacji.

Podobnie, jak 2007 r. również w I kwartale 2008 odnotowano znaczną liczbę spraw – 64 zarejestrowanych z art. 116 ust. 1 – 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Spośród 33 spraw zakończonych z tej kategorii 25 stanowiły umorzenia, w tym na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. – 13, w 11 sprawach skierowano akty oskarżenia, a w 9 wnioski do właściwych sądów o warunkowe umorzenie postępowań. W omawianym okresie wydano jedynie 2 wyroki na kary pozbawienia wolności w zawieszeniu do 1 roku.

Również w II kwartale 2008 odnotowano znaczące liczby zarejestrowanych spraw z art. 291 § 1 k.k. – 65 (w I kwartale 74), z których 46 umorzono zaś w 21 skierowano akty oskarżenia. Dla porównania można wskazać, że w II kwartale 2007 spośród 76 spraw zarejestrowanych o przestępstwo z art. 291 § 1 k.k. – 27 zakończone zostały skierowaniem aktu oskarżenia, zaś 51 umorzono (z czego 34 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.).

Więcej spraw w II kwartale 2008 zarejestrowano z art. 116 ust. 1 – 4 – łącznie 86, z których 15 zakończonych zostało wniesieniem aktu oskarżenia, a 39 zostało umorzonych, 13 spraw zakończono umorzeniem na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.

Na 15 wniesionych aktów oskarżenia zapadło: po 1 wyroku skazującym, w zawieszeniu na okres do 1 roku i do 2 lat oraz 2 wyrokiem w zawieszeniu na okres powyżej 2 lat.

W III kwartale 2008 najczęściej zarejestrowanych spraw odnotowano w sprawach o czyny z art. 278 § 2 k.k. łącznie 102, zaś o przestępstwa z art. 116 ust. 1 – 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 62.

Spośród 102 spraw z art. 278 § 2 k.k. w 31 skierowano akty oskarżenia, w 2 wystąpiono z wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania.

Na 29 spraw umorzonych z tej kategorii 22 stanowiły umorzenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k. (po 1 umorzeniu na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 i 17 § 1 pkt 10 k.p.k.).

Odnutowano 1 wyrok skazujący bezwzględny w rozmiarze ponad 1 rok, a 10 w rozmiarze do 1 roku z warunkowym zawieszeniem wykonania. Wyroków skazujących w zawieszeniu w rozmiarze do 2 lat i powyżej tego kresu odnotowano w każdej z grup po 2. Zapadł również 1 wyrok uniewinniający, lecz nie odnotowano wniesienia apelacji.

Odnutowano również znaczną ilość spraw (80) zarejestrowanych z art. 305 ust. 1 – 3 ustawy – Prawo własności przemysłowej, w których 12 wniesiono akty oskarżenia. Podobnie, jak i w pozostałych sprawach przeważały decyzje o umorzeniu – 23 (po 2 umorzone na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 i art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.).

Odnutowano 1 wyrok skazujący w zawieszeniu na okres do 1 roku, 2 – na okres powyżej 2 lat.

Nie uwzględniono apelacji od wyroku uniewinniającego.

W IV kwartale 2008 odnotowano 163 sprawy z art. 305 ust. 1 – 3 ustawy o własności przemysłowej. Również i w tej kategorii aż 56 spraw umorzono (19 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.) a 10 na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.).

Zaledwie w 14 sprawach wniesiono akty oskarżenia, z których zapadły 3 wyroki skazujące w zawieszeniu do 1 roku i po 1 w rozmiarze do 2 lat i powyżej 2 lat.

Oprócz 14 aktów oskarżenia skierowano 3 wnioski o warunkowe umorzenie postępowania karnego.

W IV kwartale 2008 odnotowano też dużą ilość zarejestrowanych przestępstw z art. 278 § 2 k.k. – 77 a w zw. z art. 294 § 1 – 13 (łącznie 90).

Odpowiednio w IV kwartale 2007 – 64 i 10.

Spośród łącznie 90 spraw, w 42 wniesiono akty oskarżenia a w 49 umorzono postępowania (najwięcej na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.).

Odnutowano 14 wyroków skazujących w zawieszeniu na okres do 1 roku i po 3 w rozmiarze do 2 i powyżej 2 lat. Wykazano 2 wyroki uniewinniające, przy czym w jednym uwzględniono apelację.

Ujawniono również znaczną ilość spraw zarejestrowanych z art. 291 § 1 – 70, z których w 25 skierowano akty oskarżenia a w 49 umorzono (najwięcej, bo 37 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.).

W I kwartale 2009 najwięcej spraw zarejestrowano z art. 278 § 2 (w I kwartale 70, a wraz z art. 294 § 1 jeszcze dodatkowo, 8 czyli 78). Łącznie skierowano 25 aktów oskarżenia, zaś 26 spraw umorzono (17 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.).

Odnutowano natomiast znaczący wzrost orzeczeń sądowych – po 2 wyroki na kary bezwzględnego pozbawienia wolności do 2 lat i powyżej, zaś aż w 17 wyrokach orzeczono kary w rozmiarze do 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu.

Wykazano 1 wyrok uniewinniający i nieuwzględnienie apelacji.

W II kwartale 2009 najwięcej spraw odnotowano z art. 305 ust. 1 – 3 ustawy prawo własności przemysłowej – 68, z których 40 umorzono, zaś w 14 sprawach skierowano akty oskarżenia. Wydano zaledwie 5 wyroków skazujących w zawieszeniu w rozmiarze do 1 roku.

Odnutowano również znaczną liczbę spraw z art. 291 § 1 k.k. – 58, w których 21 skierowano akty oskarżenia, a 13 umorzono.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Katowicach (3)**

Prokuraturze Apelacyjnej w Katowicach podlegają:

- Prokuratura Okręgowa w Bielsku Białej;
- Prokuratura Okręgowa w Częstochowie;
- Prokuratura Okręgowa w Gliwicach;
- Prokuratura Okręgowa w Katowicach.

W I kwartale 2007 roku w całym okręgu apelacji zarejestrowano 313 spraw dotyczących opisanych powyżej kategorii przestępstw, z czego wszczęto postępowanie w 238 sprawach. Dla porównania w I kwartale 2008 roku zarejestrowano 373 sprawy, a wszczęto postępowanie w 331 sprawach. W pierwszym kwartale 2009 roku zarejestrowano 291 spraw, a wszczęto 240 postępowań.

W pierwszym kwartale br. odnotowano zatem spadek ilości zarejestrowanych postępowań w stosunku do tych samych okresów w latach poprzednich, przy zachowanej proporcji zawiadomień w stosunku do wszczętych postępowań.

W I kwartale 2007 r. wszczęto 50 postępowań o przestępstwo z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W tej kategorii spraw 8 postępowań zakończono

aktem oskarżenia, natomiast 9 postanowieniem o umorzeniu. Dla porównania, w I kwartale 2008 r. wszczęto 33 postępowania dotyczące tego rodzaju przestępstwa, aktem oskarżenia zakończono 11 postępowań, a umorzono również 11 spraw. W I kwartale 2009 r. wszczęto natomiast 29 postępowań o wskazane przestępstwo, aktem oskarżenia zakończono 9 spraw, a umorzono 11 postępowań.

W zakresie przestępstw z ustawy – Prawo własności przemysłowej (art. 303, 304 i 305) w I kwartale 2007 roku wszczęto 35 postępowań (w I kwartale 2008 r. 56 spraw, a w I kwartale 2009 r. 57 spraw). Aktem oskarżenia w I kwartale 2007 roku zakończono 4 sprawy, w I kwartale 2008 roku 18 spraw, a w I kwartale 2009 r. 23 sprawy. Postanowieniem o umorzeniu w I kwartale 2007 r. zakończono 4 sprawy, 13 spraw w I kwartale 2008 roku, a w I kwartale 2009 r. 14 spraw.

Z zestawienia wynika, iż w tym okręgu apelacji systematycznie wzrasta liczba spraw tej kategorii, zwiększa się również liczba postępowań zakończonych aktami oskarżenia, w stosunku do spraw zakończonych umorzeniem.

Wzrost ilości zarejestrowanych i wszczętych postępowań odnotowano również w odniesieniu do spraw kwalifikowanych z ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną (art. 6 i 7 ustawy) – I kwartał: 2007 r. – 16 spraw, 2008 r. – 48 spraw, 2009 r. – 35 spraw.

Porównując dane tej apelacji w odniesieniu do poszczególnych lat, stwierdzić należy, iż w 2007 roku zarejestrowano 1341 spraw, a wszczęto postępowanie w 1099 sprawach. W 2008 roku, zarejestrowano 1478 spraw, a wszczęto 1159 postępowań. W I oraz II kwartale 2009 roku zarejestrowano 634 sprawy, a wszczęto 508 postępowań.

Aktem oskarżenia w 2007 roku zakończono 488 spraw, umorzono 312 spraw, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania – 51 spraw.

W 2008 roku aktem oskarżenia zakończono 631 spraw, postanowieniem o umorzeniu zakończono 428 spraw, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 26 spraw.

W I oraz II kwartale 2009 roku, aktem oskarżenia zakończono 304 sprawy, postanowieniem o umorzeniu postępowania 195 spraw, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania – 17 spraw.

Z przedstawionych danych wynika, że w tym okręgu apelacji sukcesywnie wzrasta liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia, która znacznie przekracza liczbę spraw umorzonych.

Odnotować również należy, iż w całym omawianym okresie statystycznym orzeczono 33 wyroki uniewinniające. Wniesiono 43 apelacje. Wskazać należy, iż w 2008 r. odnotowano wprawdzie aż 20 wyroków uniewinniających, lecz złożonych zostało 26 apelacji.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Krakowie (4)**

Prokuratorowi Apelacyjnemu w Krakowie podlegają:

- Prokuratura Okręgowa w Kielcach;
- Prokuratura Okręgowa w Krakowie;
- Prokuratura Okręgowa w Nowym Sączu;
- Prokuratura Okręgowa w Tarnowie.

W jednostkach organizacyjnych podległych Prokuraturze Apelacyjnej w Krakowie w 2007 roku zarejestrowano łącznie 937 spraw, a wszczęto postępowania w 801 sprawach. Dla porównania w 2008 roku zarejestrowano 1100 spraw, a wszczęto 864. W I oraz II kwartale 2009 roku zarejestrowano 568 spraw, wszczęto natomiast 374.

Z zestawienia wynika, iż wzrasta ilość zarejestrowanych i wszczętych postępowań.

W 2007 roku najczęściej podstawą wszczęcia postępowania było przestępstwo opisane w art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (185 spraw), następnie z art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej (171 spraw) i o przestępstwo z art. 278 § 2 k.k. (156 spraw). Podobnie w 2008 roku najwięcej, bo 222 odnotowano spraw, wszczętych o przestępstwo z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, 181 o przestępstwo z art. 35 prawa własności przemysłowej i 176 o przestępstwo z art. 278 § 2 k.k.

W I i II kwartale 2009 roku przedstawiona tendencja utrzymała się, z tym, że spadła ilość postępowań wszczętych o przestępstwo z art. 305 prawa własności przemysłowej (53).

W 2007 roku umorzono łącznie 245 spraw, aktem oskarżenia zakończono 281 postępowań, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 20 spraw.

Z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.) umorzono jedynie 12 spraw, natomiast wobec braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.) 77 spraw.

Dla porównania w 2008 roku umorzono łącznie 306 spraw, aktem oskarżenia zakończono 373 sprawy, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania był kierowany w 58 sprawach.

Przesłanka w postaci znikomej społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.) była podstawą umorzenia 7 spraw, w 126 postępowaniach decyzja w tym przedmiocie zapadła z powodu braku wniosku o ściganie (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.).

W I i II kwartale 2009 roku postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 157 spraw (na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. – 5, na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. – 46), aktem oskarżenia 137 sprawy, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 30 spraw.

Z przedstawionego zestawienia wynika, iż w porównaniu z 2007 r. ilość aktów oskarżenia i wniosków o warunkowe umorzenie postępowania wzrosła (z 281 – na 373 i z 20 – na 58).

W omawianym okresie statystycznym, tj. od początku 2007 roku do końca II kwartału 2009 roku wyroki uniewinniające zapadły w 15 sprawach. Wywiedziono 9 skutecznych i 6 nieuwzględnionych apelacji od wyroków.

Analiza nadesłanych wyników dotyczących uzyskanych wyroków, w tym nieprawomocnych wskazuje, iż najczęściej wymierzano kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, (2007 r. – 98, 2008 r. – 123, 2009 r. – 70).

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Lublinie (5)**

W skład Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie wchodzi następujące Prokuratury Okręgowe:

- Prokuratura Okręgowa w Lublinie;
- Prokuratura Okręgowa w Radomiu;
- Prokuratura Okręgowa w Siedlcach;
- Prokuratura Okręgowa w Zamościu.

W jednostkach organizacyjnych podlegających Prokuratorowi Apelacyjnemu w Lublinie w 2007 roku zarejestrowano łącznie 762 sprawy dotyczące przestępstw objętych informacją, z czego najwięcej, bo 272 o przestępstwa określone w przepisach Kodeksu karnego.

Wszczęto 664 postępowania. Dla porównania w 2008 roku zarejestrowano 974 tego rodzaju spraw, przy czym najwięcej, bo 396 podobnie, jak w roku poprzednim o przestępstwa z przepisów kodeksowych. Wszczęto 857 postępowań. W I i II kwartale 2009 roku zarejestrowano 448 spraw natomiast wszczęto 364 postępowania. Najwięcej, bo, 162 spraw dotyczyło przestępstw kodeksowych. Podobnie, jak w okresach poprzednich

(173 – 2007 r., 187 – 2008 r.) odnotowano również dużą ilość postępowań dotyczących przestępstwa z art. 305 ustawy prawo własności przemysłowej (130) oraz przestępstw z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (148 – 2007 r., 227 – 2008 r., 86 – 2009r.).

Wydaje się, iż skala podlegającej badaniu przestępczości, w apelacji lubelskiej po wzroście 2008 roku utrzymuje się na jednakowym poziomie.

W 2007 roku postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 119 spraw – 30 na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., 31 na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. oraz 58 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.

W 2008 roku postanowieniem o umorzeniu zakończono 155 spraw – 38 na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., 37 spraw na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. oraz 80 na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.

W I i II kwartale 2009 roku umorzono 60 spraw, z czego 24 na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., 12 na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. i 24 na pozostałych podstawach określonych przepisem art. 17 § 1 k.p.k.

Z analizy ilości spraw umorzonych wynika, iż po wzroście adekwatnym do wzrostu ilości zarejestrowanych spraw w 2008 roku, w 2009 roku spadła ilość spraw zakończonych w przedmiotowy sposób. Utrzymuje się natomiast dość duża liczba spraw umorzonych z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynów (27,25 % ogółu umorzonych spraw) oraz z powodu braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej (23,95%).

W 2007 roku aktem oskarżenia zakończono 309 spraw, wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 24 sprawy. W 2008 roku aktem oskarżenia zakończono 328 spraw, wnioskiem o warunkowe umorzenie 22 sprawy. W I i II kwartale 2009 roku aktem oskarżenia zakończono 147 spraw, wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 13 spraw.

Wyrokami uniewinniającymi zakończyły się w 2007 roku 4 sprawy, w 2008 roku 15 spraw, a w I i II kwartale 2009 roku 5 spraw.

Na podstawie wskazanych wyników, można przyjąć, że skuteczność ścigania (bez uwzględnienia spraw zawieszonych) wynosi odpowiednio: 73,67% (2007r), 69,43% (2008r) i 72,73% (I i II kw. 2009 r.).

➤ Prokuratura Apelacyjna w Łodzi (6)

Prokuraturze Apelacyjnej w Łodzi podlegają następujące okręgowe jednostki organizacyjne prokuratury:

- Prokuratura Okręgowa w Ostrowie Wielkopolskim;
- Prokuratura Okręgowa w Łodzi;
- Prokuratura Okręgowa w Piotrkowie Trybunalskim;
- Prokuratura Okręgowa w Sieradzu.

W jednostkach organizacyjnych podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu w Łodzi w 2007 roku zarejestrowano łącznie 694 sprawy dotyczące omawianych przestępstw. Wszczęto postępowanie przygotowawcze w 615 sprawach. W tej kategorii przestępstw najwięcej wszczęto postępowań dotyczących czynu z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (202), następnie z art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej (96) i z art. 291 § 1 i § 2 k.k. (95).

Dla porównania w 2008 roku zarejestrowano łącznie 740 spraw dotyczących tego rodzaju przestępstw, wszczęto natomiast 674 postępowania. Najwięcej odnotowano wszczętych spraw o przestępstwo z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (165), z art. 118 tej ustawy (122) oraz z art. 305 ustawy prawo własności przemysłowej (157).

W I i II kwartale 2009 roku zarejestrowano 321 tego rodzaju spraw, wszczęto natomiast 264 postępowania. Również w tym okresie najwięcej, bo 100 postępowań wszczęto o czyn z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, 37 o przestępstwo z art. 305 prawa własności przemysłowej i po 29 z art. 118 ustawy o prawie autorskim oraz z art. 278 § 2 k.k.

Z przedstawionych danych wynika, iż po wzroście w 2007 roku, w pierwszej połowie 2009 roku zmalała liczba zarejestrowanych i wszczętych postępowań dotyczących omawianych przestępstw. W tym okręgu apelacji zdecydowanie najczęściej prowadzone są postępowania w sprawie czynu określonego w art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W 2007 roku postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 219 spraw, aktem oskarżenia 211 spraw. Wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 18 sprawach.

We wskazanym okresie, z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.), umorzono jedynie 5 postępowań. Brak wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej był podstawą podjęcia takiej decyzji w 74 sprawach.

W 2008 roku postanowieniem o umorzeniu zakończono 200 spraw, akt oskarżenia skierowano w 308 sprawach, wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania zakończono 49 spraw. Znikomy stopień społecznej szkodliwości czynu (17 § 1 pkt 3 k.p.k.) był podstawą umorzenia tylko jednej sprawy, brak wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej (17 § 1 pkt 10 k.p.k.) – 59 spraw.

W I i II kwartale 2009 roku postanowieniem o umorzeniu zakończono 74 sprawy (3 na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., 23 na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.). Akt oskarżenia skierowano w 100 sprawach, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania w 18 sprawach.

Analiza powyższych wyników, decydujących o skuteczności ścigania prowadzi do wniosku, iż w apelacji łódzkiej w 2008 roku zdecydowanie wzrosła liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia do 308 z 211 w 2007 roku.

W 2007 roku wyrok uniewinniający zapadł w 2 postępowaniach, podobnie w 2008 roku, natomiast w I i II kwartale 2009 r. w 4 sprawach.

W całym omawianym okresie wywiedziono 4 nieskuteczne i 2 uwzględnione apelacje.

Analiza zapadłych w przedmiotowych sprawach wyroków skazujących prowadzi do wniosku, iż dominowały skazania na karę do 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (2007 r. – 97, 2008 r. – 103, I i II kw. 2009 r. – 37).

W 2007 roku odnotowano jeden, w 2008 dwa, a w I i II kwartale 2009 roku już 11 wyroków skazujących sprawcę na bezwzględną karę pozbawienia wolności.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu (7)**

Prokuratura Apelacyjna w Poznaniu obejmuje:

- Prokuraturę Okręgową w Poznaniu;
- Prokuraturę Okręgową w Zielonej Górze;
- Prokuraturę Okręgową w Koninie.

W jednostkach organizacyjnych prokuratury podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu w Poznaniu w 2007 roku zarejestrowano łącznie 505 spraw dotyczących przestępstw objętych analizą. Wszczęto postępowania przygotowawcze w 504 sprawach.

Dla porównania w 2008 roku zarejestrowano 609 spraw, a wszczęto 599 postępowań, w I i II kwartale 2009 r. zarejestrowano i wszczęto postępowań 241.

Zwraca uwagę niewielka różnica pomiędzy liczbą spraw zarejestrowanych w stosunku do spraw, w których wszczęto postępowanie, co wskazuje na niewielką liczbę spraw zakończonych odmową wszczęcia postępowania lub załatwionych w inny sposób.

W 2007 r. najwięcej, bo 248 odnotowano postępowań dotyczących przestępstw określonych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Podobna tendencja utrzymywała się w kolejnych latach (2008 r. – 347 sprawy, I i II kw. 2009 r. – 145 spraw). Na stałym, dość wysokim poziomie utrzymuje się liczba wszczętych postępowań dotyczących przestępstw związanych z naruszeniem praw autorskich penalizowanych przepisami kodeksu karnego, tj. nielegalnego uzyskania programu komputerowego – art. 278 § 2 k.k. (2007 – 68, 2008 – 82, I i II kw. 2009 – 50) oraz paserstwa programu komputerowego – art. 291 § 1 k.k. i art. 291 § 2 k.k. (2007 r. – 71, 2008 r. – 84, I oraz II kw. 2009 r. – 21).

W tym okręgu apelacji odnotowano natomiast znaczący spadek liczby przestępstw z art. 7 ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (2007 r. – 63, 2008 r. – 37, I i II kw. 2009 r. – 10).

W 2007 roku postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 150 spraw, aktem oskarżenia 153 sprawy, a wnioski o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 29 sprawach.

W 2008 roku natomiast postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 223 sprawy, aktem oskarżenia 210 spraw, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 56 spraw.

W I i II kwartale 2009 roku postanowieniem o umorzeniu postępowania zakończono 80 spraw, aktem oskarżenia 76 sprawy, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 39 spraw.

W tej apelacji utrzymuje się duża liczba spraw zakończonych aktem oskarżenia, która w 2008 roku przekroczyła ilość spraw zakończonych umorzeniem postępowania. Powyższe dane przy uwzględnieniu znacznej ilości spraw zakończonych wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania, wskazują na wysoką skuteczność ścigania tego rodzaju przestępstw w apelacji poznańskiej.

Umorzeniem na podstawie ustalenia znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu w okresie od początku 2007 roku do końca II kwartału 2009 roku zakończono 51 spraw, z powodu braku wniosku o ściganie 75.

W omawianym okresie statystycznym wyrokiem uniewinniającym zakończyły się 33 sprawy, przy czym w 2007 r. odnotowano ich 32 zaś w 2008 r. 1 wyrok uniewinniający. Złożono 2 apelacje.

Analiza treści zapadłych wyroków prowadzi do wniosku, że w przedmiotowych sprawach najczęściej zapadały wyroki skazujące na karę pozbawienia wolności w wymiarze do 1 roku, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. W całym okresie zapadło łącznie 98 wyroków pozbawienia wolności w zawieszeniu. Odnotowano jedynie 5 spraw zakończonych skazaniem na karę bezwzględnego pozbawienia wolności.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Rzeszowie (8)**

W skład Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie, wchodzi następujące Prokuratury Okręgowe:

- Prokuratura Okręgowa w Rzeszowie;
- Prokuratura Okręgowa w Krośnie;
- Prokuratura Okręgowa w Przemyślu;
- Prokuratura Okręgowa w Tarnobrzegu.

W prokuraturach apelacji rzeszowskiej w 2007 r. zarejestrowanych zostało łącznie 194 spraw z kategorii objętych badaniem. Należy jednak wskazać, iż w 2008 r. odnotowano wpływ 307 spraw, a w pierwszym półroczu tego roku – 142 sprawy.

Spośród 194 spraw odnotowanych w 2007 r. najwięcej zarejestrowano spraw z art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej – 57 z czego w IV kwartale 2007 r. – 30. Należy jednak wskazać, iż w I kwartale 2007 r. zarejestrowano zaledwie 5 spraw z tej kategorii.

W 2007 r. zarejestrowano również znaczną ilość spraw – 53 o przestępstwa z art. 116 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, przy czym w I kwartale 2007 r. odnotowano ich 18, a w III kwartale tego samego roku jedynie 6.

Spośród 194 spraw zarejestrowanych w 2007 r., wszczęto łącznie 166 postępowań przygotowawczych.

Dla porównania w 2008 r. spośród 307 zarejestrowanych spraw, wszczęto 261 postępowań przygotowawczych.

W pierwszym półroczu tego roku wszczęto 113 postępowań przygotowawczych na zarejestrowanych do 30 czerwca 2009 r. – 142 spraw.

Reasumując można zatem wskazać, iż w porównaniu z 2007 r. (194), w 2008 (307) o 113 wzrosła liczba spraw zarejestrowanych, a o 95 ilość postępowań wszczętych.

Dalsze prognozy pozwalają przypuszczać, że skoro do końca czerwca 2009 r. odnotowano 113 wszczętych postępowań przygotowawczych, to dane liczbowe do końca 2009 r. ulegną dalszemu wzrostowi.

W I kwartale 2007 r. na zarejestrowane 22 sprawy z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wszczęto 14 postępowań przygotowawczych.

Dla porównania w I kwartale 2008 r. odnotowano 32 sprawy z tej kategorii, z których o 23 wszczęto postępowania przygotowawcze.

W pierwszym kwartale 2009 r., zarejestrowano już 32 sprawy z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z których wszczęto 25 postępowań przygotowawczych (do końca czerwca 2009 r. wszczęto takich postępowań 40).

Reasumując można stwierdzić, iż w porównaniu z I kwartałem 2007 r. w I kwartale 2009 r. odnotowano wzrost zarejestrowanych i wszczętych postępowań na podstawie spraw z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Spośród zarejestrowanych 22 spraw z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w I kwartale 2007 r., aktem oskarżenia zakończono 9 spraw, a w I kwartale 2008 r. na 32 sprawy zarejestrowane a 23 wszczęte postępowania, w 3 skierowano akty oskarżenia.

W I kwartale 2009 r. na 32 zarejestrowane sprawy wszczęto 25 postępowań przygotowawczych, w których jedno zakończone zostało skierowaniem aktu oskarżenia. Należy jednak wskazać, iż w II kwartale tego roku spośród 17 zarejestrowanych spraw, w 15 wszczęto postępowania przygotowawcze. Spośród tej liczby już 5 spraw zostało zakończonych skierowaniem aktu oskarżenia.

W I kwartale 2007 r. na 14 postępowań przygotowawczych, wszczętych na podstawie ustawy z dnia o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w 9 przypadkach skierowano akty oskarżenia, a w 2 umorzono postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2, 4 – 9 k.p.k.

W tym samym kwartale 2007 r. odnotowano ponadto 2 wyroki skazujące bezwzględnie w wymiarze do 1 roku pozbawienia wolności oraz 3 wyroki skazujące na karę pozbawienia wolności w wymiarze do 2 lat w zawieszeniu.

Odnotowano ponadto 1 wyrok uniewinniający oraz w 1 przypadku uwzględnioną apelację.

W I kwartale 2008 r. spośród 32 spraw zarejestrowanych na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w 23 wszczęto postępowania przygotowawcze, z których 3 zakończono wniesieniem aktu oskarżenia, 1 sprawę zakończono umorzeniem postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. oraz wniesiono 2 wnioski o warunkowe umorzenie postępowania. Odnotowano 1 wyrok skazujący w wymiarze do 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania.

Jeden wyrok uniewinniający zakończył się nieuwzględnieniem apelacji.

W I kwartale 2007 r. drugą kategorią zarejestrowanych spraw po przepisach ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (22) były sprawy z art. 303, art. 304 i art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej, których łącznie zarejestrowano 6.

Spośród nich 2 zakończone zostały skierowaniem aktu oskarżenia. Odnotowano 1 wyrok skazujący w zawieszeniu do lat 2.

W I kwartale 2008 r. zarejestrowanych spraw z tej kategorii odnotowano 17, a więc wzrost w porównaniu z I kwartałem 2007 r. o 11 zarejestrowanych spraw.

Kolejno w I kwartale 2009 r. takich spraw zarejestrowano 20, zaś w II kwartale 23. Nastąpił więc znaczny wzrost zarejestrowanych spraw z ustawy – Prawo własności przemysłowej, w porównaniu z I kwartałem 2007 r. (6).

Wskazać należy, że w I kwartale 2007 r. skierowano akty oskarżenia w 2 sprawach z tej kategorii, zaś w I kwartale 2008 r. – 5 aktów oskarżenia. W 2009 r. w I kwartale odnotowano 4 sprawy zakończone aktem oskarżenia, zaś w II kwartale 2009 r. – 14 co łącznie oznacza, że w okresie do końca czerwca 2009 r. skierowano łącznie 18 aktów oskarżenia w sprawach dotyczących prawa własności przemysłowej.

Porównując dane z I kwartału 2007 r. oraz z I kwartału 2009 r. spraw dotyczących prawa własności przemysłowej wskazać należy, iż obecnie nastąpił zdecydowany wzrost tej kategorii spraw z 6 do 23 (a do 30 końca 2009 r. 43). Odnotowano wzrost aktów oskarżenia w tych sprawach z 2 (I kw. 2007) do 14 (I kw. 2009, a do 30 czerwca 2009 r. łącznie 18).

Wśród przepisów prawa własności przemysłowej zdecydowaną część spraw stanowią przestępstwa określone w art. 305. Na przykład w roku 2009, w apelacji rzeszowskiej, nie odnotowano spraw z art. 303 i 304 tejże ustawy.

Natomiast w I kwartale 2008 r. odnotowano 16 wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej (w I kwartale 2007 r.

takich postępowań było 5). Nie odnotowano natomiast w I kwartale 2008 r. wszczęcia postępowań przygotowawczych z art. 303 i 304.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Szczecinie (9)**

Prokuraturze Apelacyjnej w Szczecinie podlegają następujące okręgowe jednostki organizacyjne prokuratury:

- Prokuratura Okręgowa w Gorzowie Wielkopolskim;
- Prokuratura Okręgowa w Koszalinie;
- Prokuratura Okręgowa w Szczecinie.

W 2007 roku w jednostkach podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu w Szczecinie zarejestrowano 795 spraw objętych informacją, a wszczęto postępowanie przygotowawcze w 627 sprawach. W 2008 roku zarejestrowano 752 sprawy, a wszczęto 566 postępowań. W I i II kwartale 2009 roku zarejestrowano 378 spraw, wszczęto zaś 273.

Analiza tych wyników wskazuje na utrzymującą się liczbę prowadzonych postępowań.

W 2007 r. spośród 672, w których wydano postanowienie o wszczęciu postępowania przygotowawczego najwięcej spraw tego rodzaju odnotowano realizując przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 317.

W 2008 r. również najwięcej postanowień o wszczęciu postępowania – 224 odnotowano z ustawy – Prawo własności przemysłowej.

We okręgu apelacji szczecińskiej najwięcej odnotowano spraw dotyczących przestępstw z art. 305 prawa własności przemysłowej. W 2007 roku wszczęto postępowanie w 214 tego rodzaju sprawach, w 2008 roku w 223, a w I i II kwartale 2009 r. w 100. Prowadzono również dużą ilość postępowań dotyczących przestępstw z art. 116 i 118 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (2007 r. – 157 i 31, 2008 r. – 79 i 70, I i II kwartał 2009 r. – 33 i 32).

Postanowieniem o umorzeniu postępowania w 2007 r. zakończono 91 spraw, aktem oskarżenia 120 postępowań, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 23 sprawy.

Dla porównania w 2008 roku, umorzeniem zakończono 215 spraw, aktem oskarżenia 179, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 19.

W I i II kwartale 2009 r. postanowieniem o umorzeniu zakończono 101 spraw, aktem oskarżenia 108 postępowań, a wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania 6 spraw.

W okresie od początku 2007 roku do końca II kwartału 2009 r. znikoma społeczna szkodliwość czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.) stanowiła podstawę umorzenia postępowania w 43 sprawach (2007r. – 9, 2008 r. – 27, I i II kw. 2009 – 7), na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. (brak wniosku o ściganie), umorzono w tym okresie 168 spraw (2007 r. – 71, 2008 r. – 78, I i II kw. 2009 – 19).

Analiza opisanych wyników wskazuje na sukcesywny spadek, w tym okręgu apelacji, ilości spraw zakończonych wnioskiem o warunkowe umorzenie postępowania oraz zwiększeniem ilości spraw, w których skierowano akt oskarżenia. Zwraca również uwagę duża ilość postępowań zakończonych umorzeniem, z powodu braku wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej w odniesieniu do całej liczby umorzeń w danym okresie.

W zakresie wyroków skazujących podobnie jak w innych apelacjach, odnotowano największą liczbę skazań na karę pozbawienia wolności w wymiarze do 1 roku, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (43 – 2007 r., 94 – 2008 r., 34 – I i II kwartale 2009 r.). W całym okresie sprawozdawczym karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia orzeczono w 28 sprawach, przy czym większość w wymiarze do 1 roku (26 spraw).

Wyrokiem uniewinniającym zakończyło się 9 postępowań. Wniesiono 21 apelacji. Uwzględniono 12 apelacji wniesionych przez prokuratora, natomiast nie uwzględniono tego środka odwoławczego w 9 sprawach.

➤ **Prokuratura Apelacyjna w Warszawie (10)**

Prokuraturze Apelacyjnej w Warszawie podlegają następujące okręgowe jednostki organizacyjne prokuratury:

- Prokuratura Okręgowa w Warszawie;
- Prokuratura Okręgowa Warszawa – Praga;
- Prokuratura Okręgowa w Płocku;
- Prokuratura Okręgowa w Ostrołęce.

W jednostkach organizacyjnych podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu w Warszawie w 2007 roku zarejestrowano łącznie 1651 spraw dotyczących omawianych przestępstw. We wskazanym okresie wszczęto 695 postępowań przygotowawczych.

W 2007 r. najczęściej wszczętych postępowań – 422 odnotowano w sprawach o naruszenie przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W kolejnych latach tendencja ta była równie wysoka i wyniosła 355 sprawy w 2008 r. oraz 233 do końca czerwca 2009 r.

W 2008 roku zarejestrowano 1390 spraw, postępowanie przygotowawcze wszczęto w 609 sprawach. Podobnie, jak w okresie poprzednim, najczęściej wszczęto postępowań o przestępstwa z ustawy prawo autorskie i prawa pokrewne – 355. Odnotowano dużą liczbę postępowań o przestępstwa z ustawy – Prawo własności przemysłowej – 128.

W I i II kwartale 2009 roku zarejestrowano 610 tego rodzaju spraw, wszczęto postępowanie przygotowawcze w 480 sprawach. Utrzymała się wysoka liczba spraw dotyczących przestępstw z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 233 oraz prawa własności przemysłowej – 141 spraw.

Aktem oskarżenia w 2007 roku zakończono:

400 postępowań, postanowieniem o umorzeniu postępowania 316 spraw, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 20 sprawach.

W 2008 roku aktem oskarżenia zakończono 390 spraw, postanowienie o umorzeniu postępowania wydano w 371 sprawach, wnioskiem o warunkowe umorzenie zakończono 4 postępowania. Znikoma społeczna szkodliwość czynu (art. 10 § 1 pkt 3 k.p.k.) była podstawą umorzenia 11 postępowań, brak wniosku o ściganie 55.

W I i II kwartale 2009 roku aktem oskarżenia zakończono 175 spraw, postępowanie umorzono w 155 sprawach, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 5 sprawach.

➤ **Prokuratura Apelacyjna we Wrocławiu (11)**

Prokuraturze Apelacyjnej we Wrocławiu podlegają następujące jednostki okręgowe:

- Prokuratura Okręgowa we Wrocławiu;
- Prokuratura Okręgowa w Jeleniej Górze;
- Prokuratura Okręgowa w Opolu;
- Prokuratura Okręgowa w Świdnicy.

W jednostkach organizacyjnych podległych Prokuratorowi Apelacyjnemu we Wrocławiu w 2007 roku zarejestrowano 2086 postępowań dotyczących badanych przestępstw, wszczęto natomiast 1890 postępowań, najwięcej w III kwartale 2007 r. (668). W 2008 roku zarejestrowano 1857 spraw, wszczęto 1655, najwięcej w I kwartale 2008 r. (514). W I i II kwartale 2009 r. zarejestrowano 712 spraw, a wszczęto 555.

W 2007 roku najwięcej spraw – 1000 wszczęto o przestępstwa z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Odnotowano również dużą ilość spraw o przestępstwa z art. 291 § 1 i art. 291 § 2 k.k. – 643 sprawy wszczęte.

Dla porównania, w tym okresie wszczęto 195 postępowań dotyczących przestępstw z ustawy – Prawo własności przemysłowej, przy czym – 170 z art. 305, a 24 z art. 303 i 1 z art. 304 ustawy.

W zakresie przestępstw z ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną (art. 6 i 7 ustawy), wszczęto jedynie 35 postępowań.

Dla porównania w 2008 roku, najwięcej postępowań wszczęto o przestępstwa określone w kodeksie karnym – 729 z ustawy o prawie autorskim – 607.

Przestępstwa określone w ustawie prawo własności przemysłowej były podstawą wszczęcia 246 spraw (222 – art. 305, 24 – art. 303).

W 2007 roku aktem oskarżenia zakończono 832 sprawy, postanowieniem o umorzeniu postępowania 718 spraw. Wniosek o warunkowe umorzenie skierowano w 84 sprawach.

W 2007 roku z powodu znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu (art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k.) umorzono 142 sprawy (najwięcej – 77 w IV kwartale), z uwagi na brak wniosku o ściganie (art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k.) – 160 spraw (najwięcej – 89 w IV kwartale).

Dla porównania w 2008 roku aktem oskarżenia zakończono 633 sprawy, postanowieniem o umorzeniu postępowania – 829 spraw, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 28 przypadkach. W 2008 roku w 64 sprawach podstawą umorzenia był art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., natomiast w 139 sprawach art. 17 § 1 pkt. 10 k.p.k.

W I i II kwartale 2009 roku aktem oskarżenia zakończono 244 sprawy, postanowieniem o umorzeniu 263 sprawy, a wniosek o warunkowe umorzenie postępowania skierowano w 16 sprawach. W tym okresie z powodu znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu umorzono 27 spraw, z powodu barku wniosku o ściganie 42 sprawy.

Analiza przedstawionych wyników prowadzi do wniosku, iż w apelacji wrocławskiej sukcesywnie spada liczna zarejestrowanych i wszczętych postępowań przygotowawczych dotyczących badanych przestępstw. Zasadniczo zmalała liczba spraw, w których podstawą umorzenia było ustalenie, że czyn nie zawiera wyższego niż znikomy stopnia społecznej szkodliwości (2007 – 142, 2008 – 64, I i II kw. 2009 – 27).

W przedstawionych sprawach, w całym okresie sprawozdawczym, wydano najwięcej wyroków skazujących na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, przy czym najwięcej do roku pozbawienia wolności. W 2007 roku odnotowano 254 tego rodzaju wyroków (207 do 1 roku pozbawienia wolności), w 2008 roku – 323 (260 do 1 roku pozbawienia wolności), w I i II kwartale 2009 roku – 133 (106 do 1 roku pozbawienia wolności).

W okresie od początku 2007 roku do końca II kwartału 2009 roku, wyrokiem uniewinniającym zakończyło się 27 spraw. Wniesiono 29 apelacji. Uwzględnione apelacje uwzględniono w 20 sprawach, w 9 sprawach sąd nie uwzględnił apelacji prokuratora.

Wnioski końcowe

W okresie od 2007 do końca czerwca 2009 r. łączny wpływ omawianej kategorii spraw wyniósł 27044. Największy wpływ zarejestrowano w okręgu apelacji wrocławskiej – 4655, zaś najmniejszy w okręgu apelacji rzeszowskiej 643. W tej ostatniej, w poszczególnych okresach zarejestrowano niski wpływ spraw – 194 (w 2007); 307 (w 2008) i 142 (do 30.06.2009 r.).

Należy wskazać, iż w 2007 r. na 194 sprawy w apelacji rzeszowskiej odnotowano 2086 spraw zarejestrowanych w apelacji wrocławskiej.

Za wyjątkiem jednak apelacji rzeszowskiej gdzie odnotowano w 2008 r. znaczący wpływ spraw będących przedmiotem sprawozdania Prokuratury Krajowej (z 194 w 2007 r. do 307 w 2008 r.), w większości pozostałych apelacji odnotowano ich spadek (w apelacji warszawskiej z 1651 do 1390, zaś w apelacji wrocławskiej z 2086 do 1857) albo nieznaczny wzrost, jak np. w apelacji białostockiej (z 504 do 509) lub katowickiej z 1341 do 1478.

W 2009 r. odnotowano znaczący spadek takich spraw np. z 504 w apelacji białostockiej w 2007 r. do zaledwie 127 do czerwca tego roku. Również w apelacji

wrocławskiej, w której w 2007 r. zarejestrowanych zostało 2086 spraw, do 30 czerwca tego roku odnotowano zaledwie 712 spraw objętych analizą.

W 2007 r. na 8948 postępowań o przestępstwa z analizowanych aktów prawnych, najwięcej postępowań wszczęto z zakresu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – 3953. Należy jednak wskazać, iż jakkolwiek w 2008 r. tej kategorii spraw było również najwięcej (3548), to jednak w porównaniu z 2007 r. odnotowano ich spadek o 405 spraw.

W 2007 r. spośród 3953 postępowań wszczętych na podstawie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych największą liczbę postępowań z tej kategorii odnotowano w apelacji gdańskiej – 524. Gdy jednak porówna się tożsame dane tej prokuratury apelacyjnej w 2008 r. wynika z nich, że wprowadzie również w apelacji gdańskiej odnotowano największą ilość spraw wszczętych na podstawie ustawy o prawie autorskim – 451, lecz w porównaniu do 2007 r. liczba ta uległa zmniejszeniu o 73 sprawy.

Wskazać należy, że również w skali kraju w 2007 r. odnotowano zmniejszenie o 405 postępowań z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Należy wskazać, iż w tejże apelacji gdańskiej w 2007 r. najwięcej postępowań z listy objętych analizą, wszczęto nie na podstawie przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (524), lecz z przepisów Kodeksu karnego (art. 278, 291, 292 k.k.) – 617.

W tej kategorii w całym 2007 r. odnotowano 583 postępowań wszczętych na podstawie wskazanych przepisów kodeksowych, a więc w porównaniu z 2007 r. odnotowano również spadek tej kategorii postępowań o 34 postępowania.

W całym 2008 r. w porównaniu z 2007 r. odnotowano wzrost postępowań w tej kategorii postępowań z 2863 (2007 r.) do 3117 postępowań. Do końca czerwca 2009 r. wszczęto takich postępowań zaledwie 1291, chociaż w porównaniu z 52 postępowaniami wszczętymi na podstawie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (art. 23, 24, 24a) liczba ta jest znacząca.

W 2007 r. spraw objętych badaniem zakończono 7222, z których najwięcej zakończonych zostało skierowaniem aktu oskarżenia – 3340.

Najwięcej spraw zakończono w apelacji wrocławskiej 1634, w której 832 postępowań zakończono skierowaniem aktu oskarżenia.

Odpowiednio w 2008 r. na 8088 spraw zakończonych w kategoriach objętych analizą, 3669 zakończono skierowaniem aktu oskarżenia. Również apelacja wrocławska skierowała ich najwięcej – 633.

Jakkolwiek w porównaniu z 2007 r. liczba aktów oskarżenia wzrosła z 3340 do 3669 w 2008 r., to w apelacji wrocławskiej, w której w obydwu latach skierowano aktów oskarżenia najwięcej – 832 i 633, w kolejnym 2008 r. odnotowano ich spadek o 199.

Na 3340 skierowane akty oskarżenia w 2007 r. osądzono 1520 spraw.

W 2008 r. na 3669 spraw zakończonych aktem oskarżenia spraw osądzonych było 1799. W okresie objętym badaniem przeważały wyroki skazujące w zawieszeniu – 1269 w 2007 r. 1559 w 2008 r. a do 30 czerwca 2009 r. 680.

Odnosząc się do odpowiedzialności karnej za popełnianie wskazanych w ustawach czynów nie można pominąć również odpowiedzialności cywilnej.

Warto wskazać m.in. na przepisy art. 79 ust. 1 – 7 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, które zostały znowelizowane w 2007 roku.

Potrzeba tych zmian wynikała z konieczności dostosowania prawa polskiego do wymogów Dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, w której przewidziano szczególną regulację środków prawnych oraz kwestii procesowych w odniesieniu do naruszeń praw własności intelektualnej.²²

W art. 79 prawa autorskiego zawarty został katalog roszczeń przysługujących w przypadku naruszenia praw autorskich majątkowych. Znajdują one odpowiednie zastosowanie do naruszeń praw pokrewnych (art. 104). Szczególnie regulacja cywilnoprawnej ochrony autorskich praw majątkowych nie wyłącza również potrzeby sięgania (przy spełnieniu określonych przesłanek) poszczególnych roszczeń i powództw do przepisów innych ustaw w szczególności do Kodeksu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego.

Wskazać należy, że niezależnie od roszczeń odszkodowawczych podmiot, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone może dochodzić wydania uzyskanych przez naruszcyciela korzyści.

Niezależną ochronę cywilnoprawną przewidują również przepisy ustaw:

- o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz²³
- Prawo własności przemysłowej.²⁴

²² Patrz przypis 4.

²³ Rozdział 3.

²⁴ Tytuł IX.

Zatem, niezależnie od odpowiedzialności karnej, ustawy będące przedmiotem badania, zawierają również przepisy o odpowiedzialności cywilnej, które poprzez dolegliwości finansowe mogą być skuteczniejsze i bardziej odstraszające dla sprawcy.

Tabela III. 1.2.1. Łączna ilość spraw zarejestrowanych objętych analizą w okresach 2007, 2008 i 2009 (do 30.06.2009 r.)

Wpływ spraw z zakresu przestępstw przeciwko własności intelektualnej w okręgach prokuratur apelacyjnych za okres 2007- 2009				
	Łączny wpływ spraw*	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku	1140	504	509	127
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku	3678	1545	1466	667
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Katowicach	3453	1341	1478	634
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie	2605	937	1100	568
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie	2184	762	974	448
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi	1755	694	740	321
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Poznaniu	1355	505	609	241
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Rzeszowie	643	194	307	142
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Szczecinie	1925	795	752	378
Okręg Prokuratury Apelacyjnej w Warszawie	3651	1651	1390	610
Okręg Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu	4655	2086	1857	712
Łączny wpływ spraw**	27044	11014	11182	4848

*z zakresu przestępstw przeciwko własności intelektualnej w okręgach prokuratur apelacyjnych za okres 2007 – 2009 (łącznie w Prokuraturze Apelacyjnej i podległych jej prokuraturach okręgowych i rejonowych;

** z zakresu przestępstw przeciwko własności intelektualnej w skali kraju.

1.3. Sprawozdanie Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczące orzecznictwa sądowego z egzekwowania praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008

Cel, zakres przedmiotowy i czasowy badania

Wynikiem efektywnych czynności organów prowadzących postępowanie przygotowawcze (Policja, prokuratura) jest skierowanie wobec sprawcy czynu zabronionego aktu oskarżenia do sądu.

Celem badania, przeprowadzonego przez Wydział Statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości, było przedstawienie analizy orzeczeń wydziałów karnych sądów powszechnych z zakresu czynów zabronionych przeciwko prawom własności intelektualnej, jak również – celem porównania – pokazanie w analogicznym okresie liczby spraw rozpatrywanych w wydziałach cywilnych oraz sposobów ich rozstrzygnięcia.

Dla ukazania jednolitości całego procesu od wykrycia sprawcy, poprzez postawienie mu zarzutów i skierowanie aktu oskarżenia, do rozpatrzenia przez sąd konsekwentnie przyjęto analogiczny dla analizy policyjno – prokuratorskiej zakres przedmiotowy badania, tj. o czyny określone w ustawach:

- o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (**uZNK**);
- o prawie autorskim i prawach pokrewnych (**uPAPP**);
- Prawo własności przemysłowej (**uPWP**);
- o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną (**uUSDE**);
- Kodeks karny (z art. 278 § 2 i art. 293) (**K.k.**).²⁵

Zakresem badań objęto wymienione sprawy zarejestrowane w latach 2006 – 2008 roku.

Postępowanie karne

Łączna liczba skazań w zakresie ochrony własności intelektualnej w latach 2006 do 2008 wyniosła 7876, przy czym najwyższa była w 2008 roku – 3051.

Struktura rodzajów wymierzonych kar kształtowała się następująco:

²⁵ Dla przejrzystości tabel, w nawiasach przy nazwach ustaw objętych analizą, umieszczono ich skróty literowe.

Wykres III. 1.3.1. Rodzaje wymierzanych kar w latach 2006 – 2008

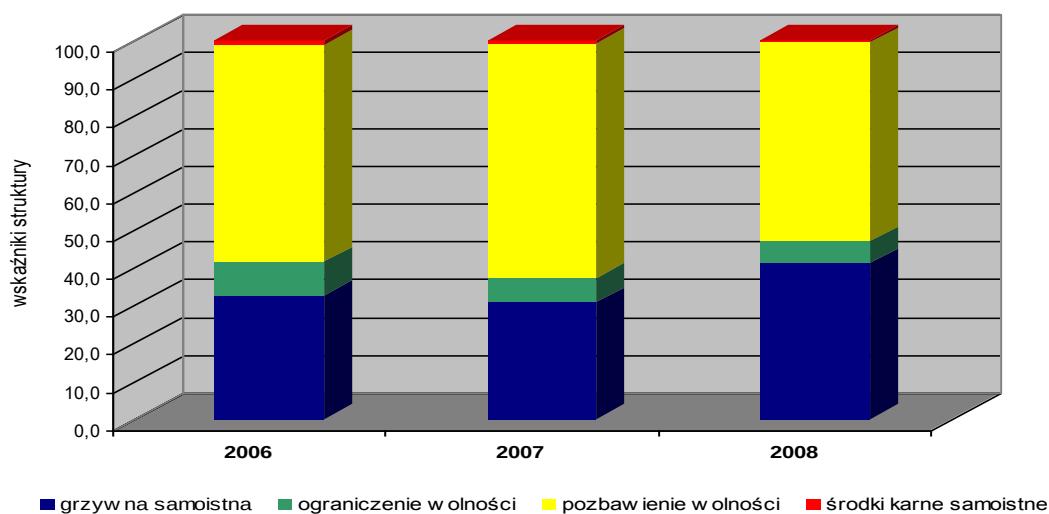

Tabela III. 1.3.1. Wskaźniki struktury

WYSZCZEGÓLNIENIE	grzywna samoistna	ograniczenie wolności	pozbawienie wolności	środki karne samoistne
2006				
RAZEM	32,7	8,9	57,2	1,2
Art. 278 § 2 (K.k.)	17,5	7,9	74,1	0,5
Art. 293 § 1 (K.k.)	29,8	8,4	61,6	0,2
(uZNK)	50,0		50,0	
(uPAPP)	33,8	8,9	55,6	1,7
(uPWP)	51,4	10,6	37,0	1,1
2007				
RAZEM	30,8	6,3	62,1	0,7
Art. 278 § 2 (K.k.)	16,0	7,2	75,5	1,2
Art. 293 § 1 (K.k.)	29,9	5,6	63,9	0,6
(uZNK)	50,0	50,0		
(uPAPP)	34,5	6,8	58,1	0,6
(uPWP)	54,4	2,8	42,2	0,6
2008				
RAZEM	41,1	5,7	52,6	0,6
Art. 278 § 2 (K.k.)	24,4	5,8	69,5	0,3
Art. 293 § 1 (K.k.)	27,6	6,0	65,6	0,9
Art. 293 § 2 (K.k.)			100,0	
(uZNK)	20,0	20,0	60,0	
(uPAPP)	32,7	6,8	59,3	1,2
(uPWP)	52,6	6,6	40,7	0,1
(uUSDE)	94,4	0,3	5,0	0,3

Struktura skazań według rodzajów w ciągu omawianych lat utrzymuje się w porównywalnych odsetkach. Najczęściej, bo dwie trzecie tych rodzajów, orzeka się karę pozbawienia wolności, następnie karę grzywny samoistnej, a najrzadziej – ograniczenia wolności (ok. 10%).

Przeglądając w tym zakresie orzeczenia według ustaw z przedmiotowego zakresu, **zauważa się wzrost udziału kary pozbawienia wolności, a minimalizację kary ograniczenia wolności.** Na przykład – z ustawy Prawo własności przemysłowej w 2006 roku struktura orzeczeń przedstawiała udział kary ograniczenia wolności 10,6%, w 2008 r. – 6,6%, natomiast pozbawienia wolności: w 2006 r. 37,0%, a w 2008 r. – 40,7%.

Podobna tendencja dotyczy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w 2006 r. udział kar ograniczenia wolności wyniósł 8,9%, a w 2008 r. – 6,8%, podczas gdy kara pozbawienia wolności kształtowała się następująco: w 2006 r. – 55,6%, a w 2008 r. – 59,3%.

Analizując dane w ujęciu ogólnym można wskazać na **średni wymiar kary**, jako jeden z mierników wysokości orzecznictwa.

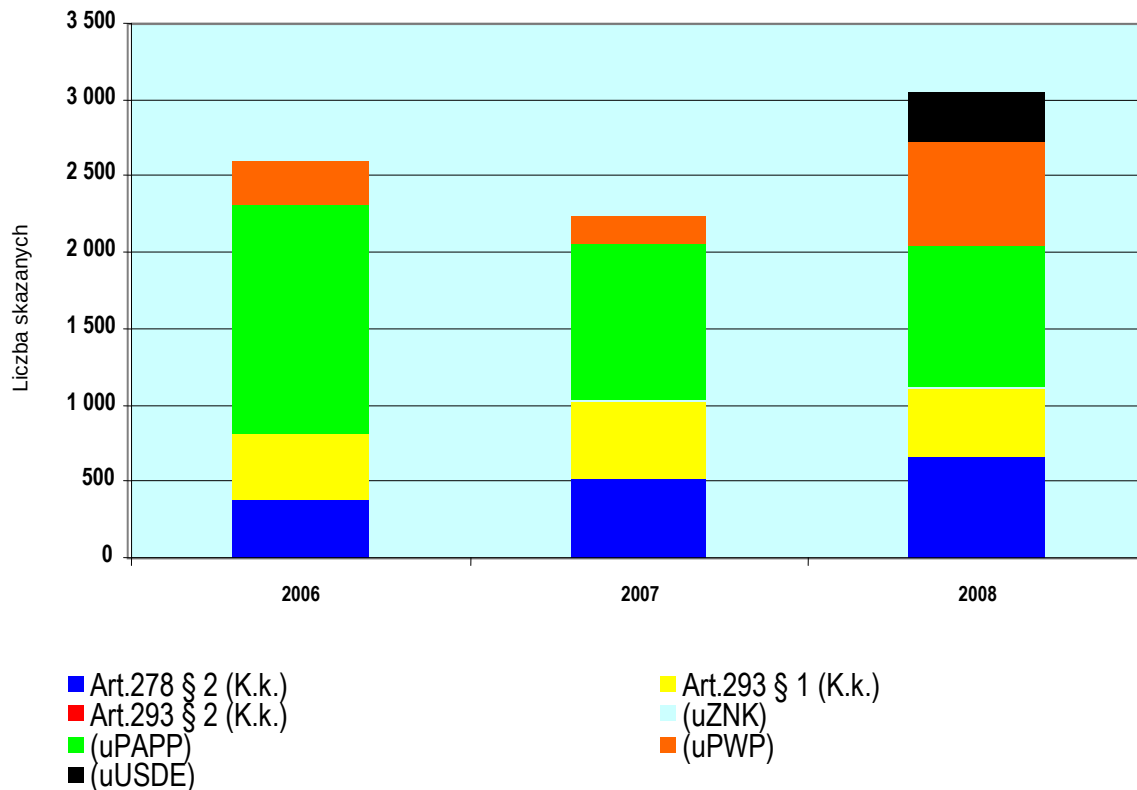
Średnia kara pozbawienia wolności w 2006 roku, obliczona dla wszystkich skazań w Polsce w tymże roku wyniosła 11,4 miesiąca, a w 2008 roku – 10,9 miesiąca. Natomiast średnie kary za przestępstwa przeciwko prawom własności intelektualnej utrzymywały się na zbliżonych poziomach.

Miarodajnym jest fakt, że o ile w ciągu trzech lat liczba wszystkich skazań ulegała zmniejszaniu, to udział przestępstw przeciwko prawom własności intelektualnej – wzrósł z 0,6% do 0,7%.

Wykres III. 1.3.2. przedstawia udziały skazań za przestępstwa z poszczególnych ustaw według struktury rodzajów kar i według wymiarów kary pozbawienia wolności.

Wykres III. 1.3.2.

Prawomocnie skazane osoby dorosłe za wybrane przestępstwa w latach 2006 – 2008

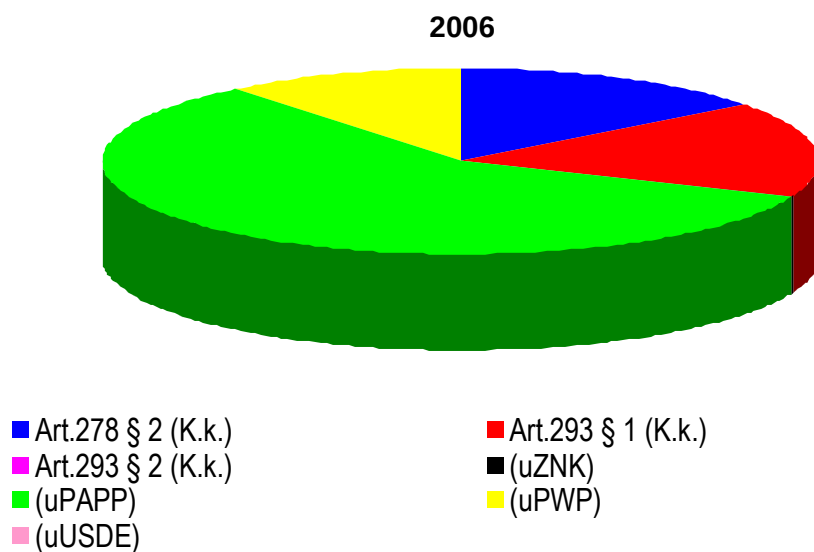
Dla ukazania pełnej chronologii, w (Wykresach III. 1.3.4. – 7.), zostały przedstawione informacje o karach za poszczególne przestępstwa przewidziane w omawianych ustawach. Środki i wymiary kar zostały zestawione, w porównaniu z maksymalnym zagrożeniem karą przewidzianym w ustawie.

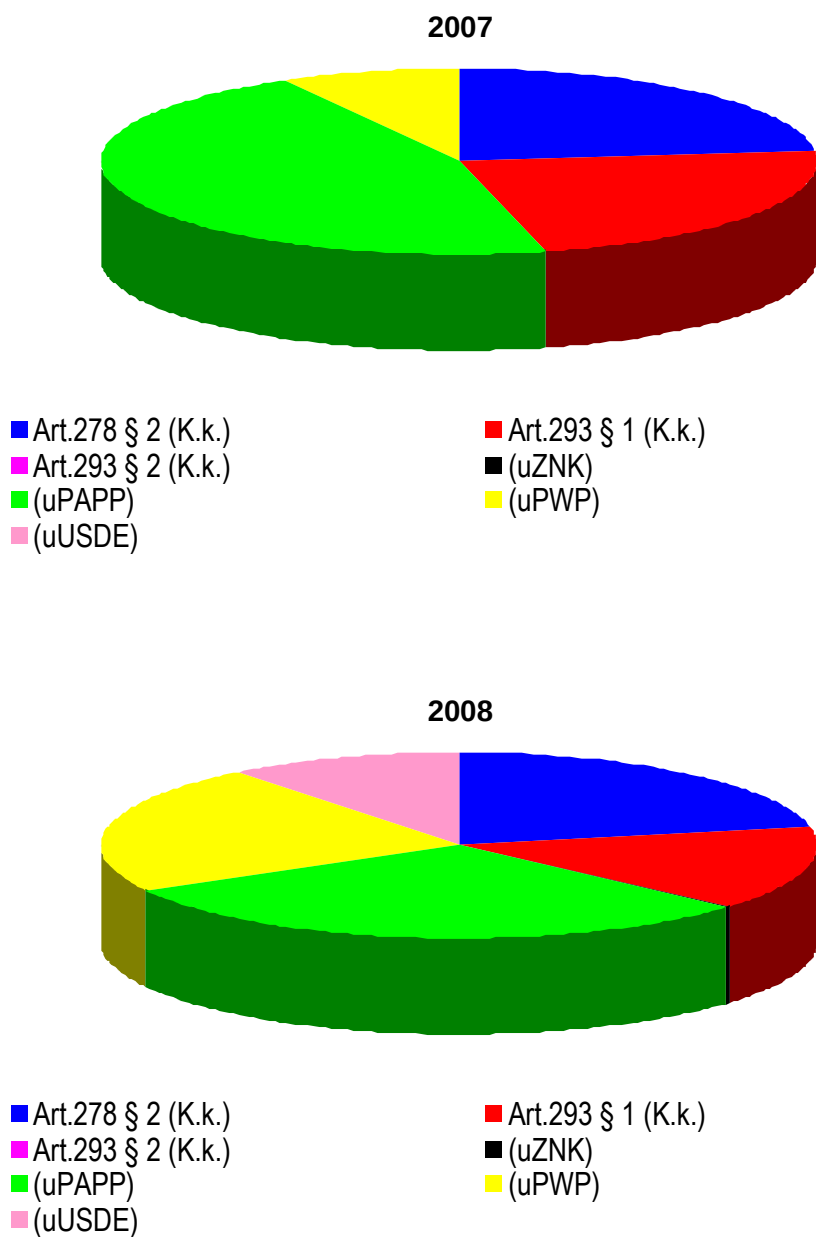
Kolejnym istotnym elementem analizy było określenie **wskaźników dynamiki skazań za poszczególne przestępstwa w każdej z ustaw.**

Tabela III. 1.3.2. Wskaźniki dynamiki

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008
w liczbach bezwzględnych			
RAZEM	2 597	2 228	3 051
Art.278 § 2 (K.k.)	378	511	660
Art.293 § 1 (K.k.)	430	515	453
Art.293 § 2 (K.k.)			1
(uZNK)	4	2	5
(uPAPP)	1 501	1 020	926
(uPWP)	284	180	685
(uUSDE)			321
wskaźniki dynamiki (rok 2006 = 100)			
RAZEM	100,0	85,8	117,5
Art.278 § 2 (K.k.)	100,0	135,2	174,6
Art.293 § 1 (K.k.)	100,0	119,8	105,3
Art.293 § 2 (K.k.)	x	x	x
(uZNK)	100,0	50,0	125,0
(uPAPP)	100,0	68,0	61,7
(uPWP)	100,0	63,4	241,2
(uUSDE)	x	x	x
wskaźniki dynamiki (rok poprzedni = 100)			
RAZEM	100,0	85,8	136,9
Art.278 § 2 (K.k.)	100,0	135,2	129,2
Art.293 § 1 (K.k.)	100,0	119,8	88,0
Art.293 § 2 (K.k.)	x	x	x
(uZNK)	100,0	50,0	250,0
(uPAPP)	100,0	68,0	90,8
(uPWP)	100,0	63,4	380,6
(uUSDE)	x	x	x

Wykres III. 1.3.3. Struktura skazań za poszczególne przestępstwa w latach:

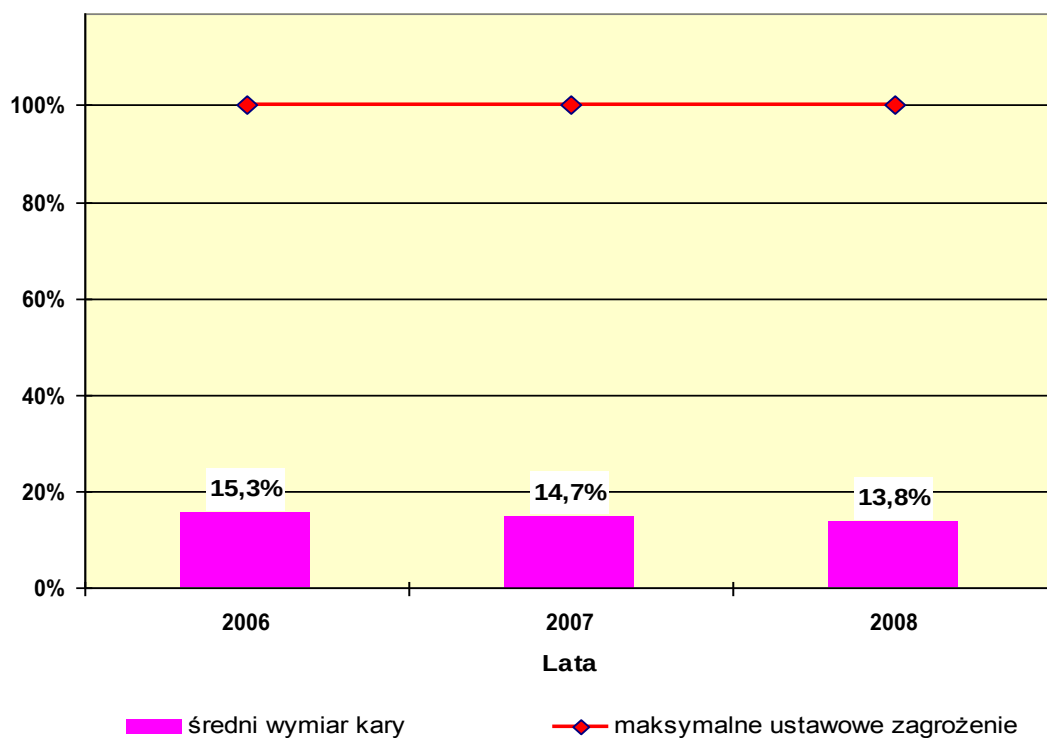

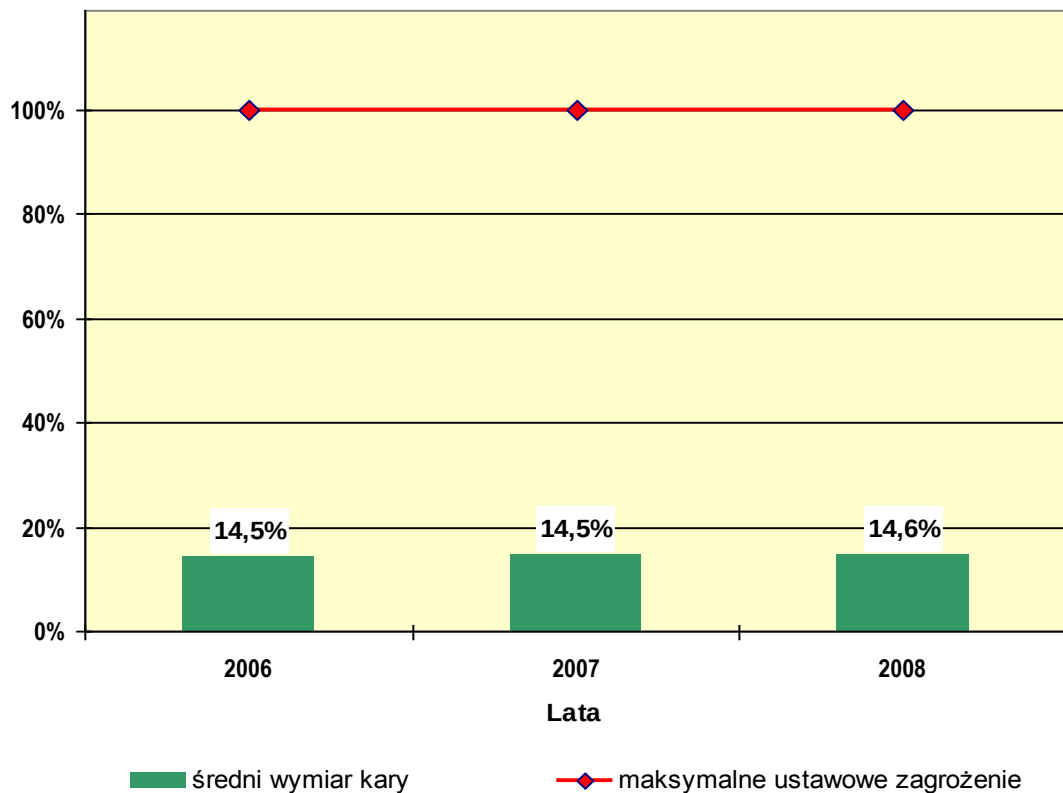
O ile w przypadku ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych nastąpiło zmniejszenie ogólnej liczby skazań (a więc i za poszczególne przestępstwa), aczkolwiek w zróżnicowanym stopniu, to skazania za czyny określone w ustawie – Prawo własności przemysłowej wzrosły kilkukrotnie.²⁶ W 2008 roku po raz pierwszy zanotowany został znaczny wzrost skazań z ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną.

²⁶ Patrz przypis 17.

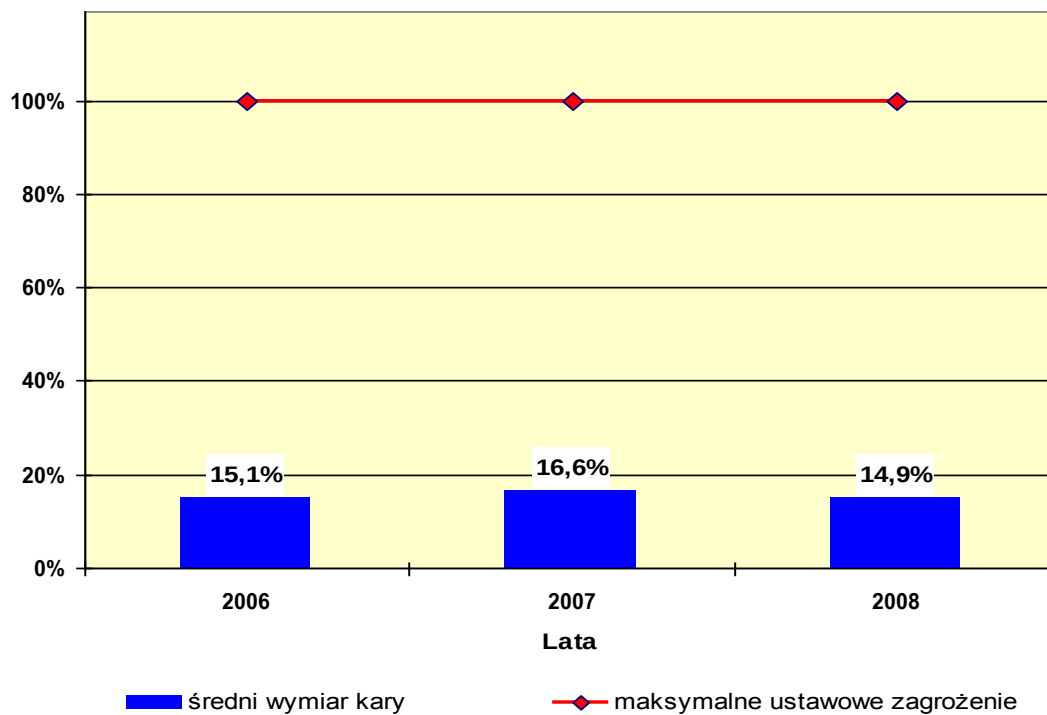
**Wykres III. 1.3.4. Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z art. 278 § 2 (K.k.)
w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w kodeksie karnym
(w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)**

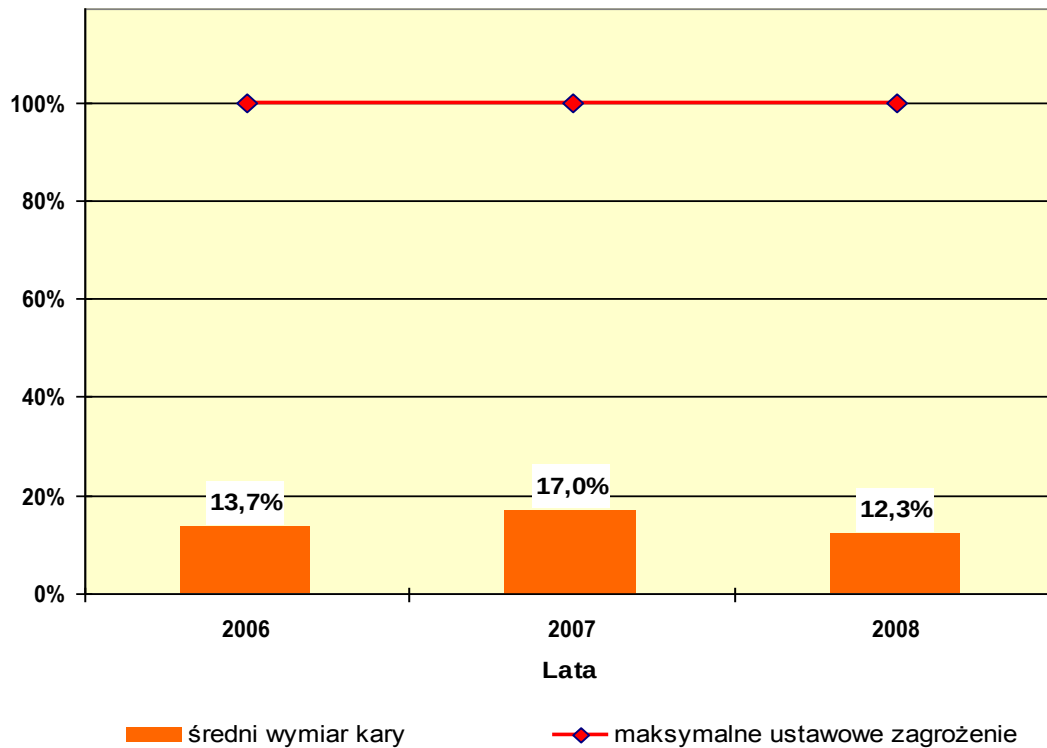
**Wykres III. 1.3.5. Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z art. 293 § 1 (K.k.)
w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w kodeksie karnym
(w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)**

Wykres III. 1.3.6. Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w tej ustawie
(w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

Wykres III. 1.3.7. Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z ustawy – Prawo własności przemysłowej w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w tej ustawie (w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

Postępowanie cywilne

W latach 2006 – 2008 w sądach cywilnych rozpatrywanych było około 3900 spraw. W poszczególnych latach liczby były zbliżone (1200, 1400).

Z analizowanych danych wynika, że w postępowaniu cywilnym **systematycznie wzrasta liczba uwzględnianych przez sądy roszczeń** zarówno wydanych w formie orzeczenia o zasądzeniu powództwa w całości lub części (ok. 13,5 – 15,0%), jak i zawarcia ugody sądowej (5 – 7%).

Pozytywnym trendem jest także malejąca liczba oddaleń przez sąd powództwa. Podczas, gdy w 2006 r. było ich 11,4%, to 2007 r. wartość ta spadła do 10,5% aby w 2008 r. osiągnąć 9,5%.

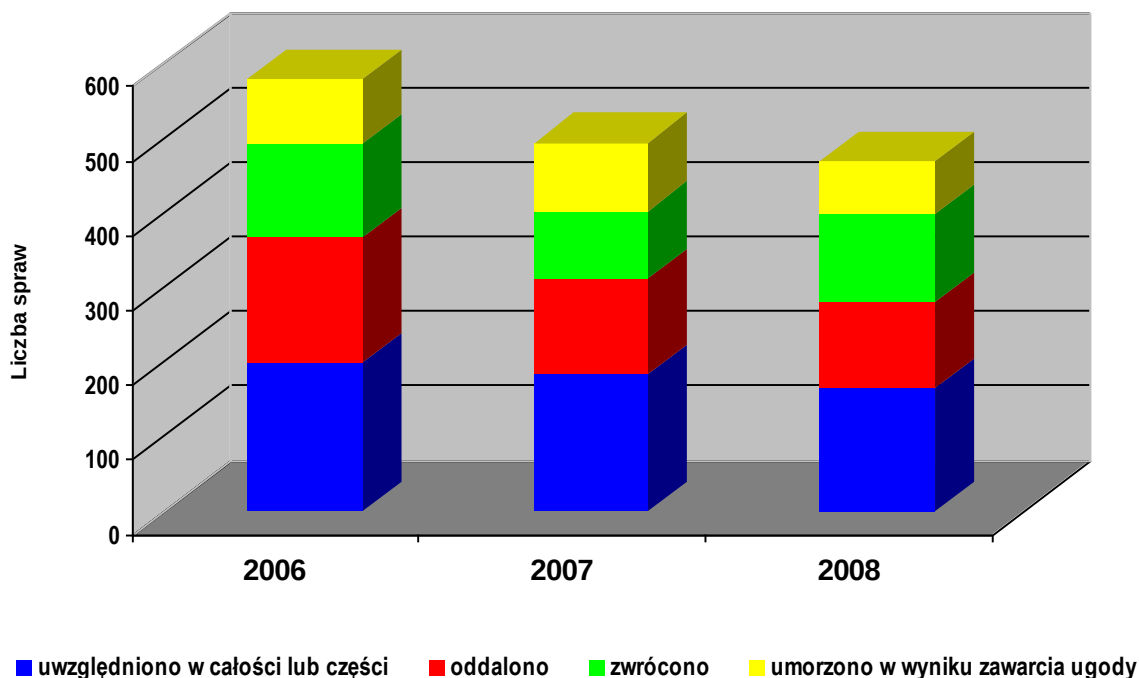
Pokazują to wielkości z Tabeli III. 1.3.3. oraz Wykresu III. 1.3.8.

Tabela III. 1.3.3. Wskaźniki struktury

Wyszczególnienie	Sprawy do załatwienia	Załatwiono					
		razem	w tym:				
			uwzględniono w całości lub części	oddalono	zwrócono	umorzono	
						ogółem	w tym w wyniku zawarcia ugody
2006							
Sprawy z zakresu:							
Razem	100,0	59,7	13,7	11,4	8,6	13,5	5,9
(uPAPP)	100,0	62,0	13,0	15,8	10,4	11,8	4,5
wynalazków (uPWP)	100,0	58,8	11,6	10,5	10,5	16,2	7,9
(uZNK)	100,0	59,6	15,1	8,7	6,6	14,2	6,1
pozostałych projektów wynalazczych określonych w (uPWP) ²⁷	100,0	52,7	12,9	12,9	9,7	8,6	4,3
2007							
Sprawy z zakresu:							
Razem	100,0	59,2	14,9	10,5	7,3	14,9	7,5
(uPAPP)	100,0	66,0	16,4	11,9	10,8	15,9	7,6
wynalazków (uPWP)	100,0	62,6	12,6	11,1	8,5	17,0	7,8
(uZNK)	100,0	52,8	14,6	9,1	4,9	13,4	7,8
pozostałych projektów wynalazczych określonych w (uPWP)	100,0	59,3	17,3	11,1	3,7	13,6	3,7
2008							
Sprawy z zakresu:							
Razem	100,0	54,8	13,5	9,5	9,7	12,7	5,8
(uPAPP)	100,0	58,5	11,1	11,1	14,6	13,5	7,3
wynalazków (uPWP)	100,0	60,2	11,9	11,5	15,6	13,0	5,6
(uZNK)	100,0	52,4	16,7	7,9	3,5	13,0	5,7
pozostałych projektów wynalazczych określonych w (uPWP)	100,0	32,9	10,0	5,7	5,7	5,7	0,0

²⁷ Pozostałe projekty wynalazcze w rozumieniu ustawy – Prawo własności przemysłowej to: wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografie układów scalonych i projekty racjonalizatorskie.

Wykres III. 1.3.8. Zakończenie sprawy ze względu na sposób rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu cywilnym z zakresu ochrony praw własności intelektualnej w latach 2006 – 2008

Środki zabezpieczające

Problematykę środków zabezpieczających (mających charakter zabezpieczającego zarządzenia tymczasowego) w sposób całościowy regulują przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (K.p.c.). Ogólne zasady dotyczące zabezpieczenia roszczeń obejmują zabezpieczenie roszczeń z zakresu praw własności intelektualnej, w szczególności majątkowych roszczeń niepieniężnych (art. 755 K.p.c.).

Przepisy procedury nie wymieniają, w przeciwieństwie do dyrektywy 2004/48/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej, jakie konkretne rodzaje środków tymczasowych mogą być nakładane przez sąd.²⁸

Dyrektywa wymienia takie zarządzenia jak zajęcie lub przekazanie towarów podejrzewanych o naruszanie prawa własności intelektualnej tak, aby zapobiec ich wprowadzenia do obrotu lub przepływu w kanałach handlowych.

²⁸ Patrz przypis 4.

Zgodnie z art. 755 K.p.c., w wypadku zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych sąd może udzielić zabezpieczenia w sposób, który uzna za uzasadniony w danym przypadku. Możliwe jest więc także zabezpieczenie w sposób określony w zaleceniach dyrektywy.

Ponadto, stosownie do art. 1051 K.p.c., przewidziana jest możliwość nałożenia grzywny w sytuacji niewykonania orzeczenia sądu nakazującego powstrzymanie się od wskazanego w orzeczeniu działania.

Zabezpieczenie roszczeń oraz zakaz zaniechania naruszania praw własności intelektualnej mogą być stosowane wobec pośredników na mocy art. 422 Kodeksu cywilnego, wprowadzającego odpowiedzialność nakłaniającego do wyrządzenia szkody, pomocnika i osoby, która świadomie skorzystała z wyrządzonej szkody.

Zabezpieczenie roszczeń może być zastosowane niezależnie od tego, czy działania naruszające są popełniane na „skale handlową”.

Zgodnie z art. 747 pkt 1 K.p.c., zabezpieczenie roszczeń pieniężnych następuje m.in. przez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego albo innej wierzytelności lub innego prawa majątkowego. Dalej idące środki zabezpieczenia są możliwe na podstawie art. 755 K.p.c., który umożliwia każdą – dowolną formę zabezpieczenia – w tym blokadę rachunku bankowego.

Zabezpieczenie roszczeń o należności wynikające z naruszenia praw własności intelektualnej może także polegać na zobowiązaniu do zapłaty uprawnionemu jednorazowo albo okresowo określonej sumy pieniężnej. To postanowienie jest wydawane po przeprowadzeniu rozprawy chyba, że sąd oddała wniosek albo osoba zobowiązana do świadczeń uznała roszczenie (art. 753-753² K.p.c.).

Uprawniony może żądać udzielenia zabezpieczenia, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Taki interes prawny istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730¹ ust. 1 i 2 K.p.c.).

Osoba żądająca udzielenia zabezpieczenia jest obowiązana uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające ten wniosek (art. 736 § 1 pkt 2 K.p.c.).

Art. 735 K.p.c. stanowi, że sąd rozpoznaje wniosek o zabezpieczenie na posiedzeniu niejawnym bez wcześniejszego doręczania jego odpisu uczestnikowi. Obowiązek przeprowadzenia rozprawy wprowadzono jedynie w ustawie – Prawo własności przemysłowej (art. 286¹ ust. 7 tej ustawy).

Stosownie do art. 741 oraz art. 742 § 1 K.p.c. pozwany ma możliwość zarówno złożenia zażalenia na postanowienie o zabezpieczeniu jak i złożenia wniosku o uchylenie lub zmianę prawomocnego postanowienia w razie zmiany okoliczności stanowiących podstawę wydania postanowienia. Zgodnie z treścią art. 742 § 2 K.p.c. postanowienie w przedmiocie uchylenia lub ograniczenia zabezpieczenia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 744 §1 i 2 K.p.c. przewidują upadek zabezpieczenia w razie zwrotu, odrzucenia lub oddalenia powództwa lub wniosku, a także umorzenia postępowania (§1), jak również w sytuacji niewniesienia w wyznaczonym w postanowieniu terminie wniosku lub pozwu, lub też wszczęcia postępowania, ale o inne roszczenie niż wskazane we wniosku o zabezpieczenie (§2). Termin do wniesienia wniosku lub powództwa, jeśli wniosek o zabezpieczenie został wniesiony przed wszczęciem postępowania, nie może być dłuższy niż dwa tygodnie (art. 733 K.p.c.).

Na podstawie art. 739 § 1 K.p.c. sąd może uzależnić wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu od złożenia przez uprawnionego kaucji na zabezpieczenie roszczeń obowiązanego powstałych w wyniku wykonania postanowienia o zabezpieczeniu.

Także wydanie orzeczenia o zaniechaniu naruszenia może zostać przez sąd uzależnione od złożenia kaucji (art. 80 ust. 4 ustawy o prawie autorskim, art. 11a ust. 4 ustawy o ochronie baz danych, art. 286¹ ust. 6 Prawa własności przemysłowej i art. 36b ust. 4 ustawy o ochronie odmian roślin).

Obowiązanym może wystąpić przeciwko uprawnionemu z roszczeniem odszkodowawczym, jeżeli uprawniony nie wniósł pisma wszczynającego postępowanie w wyznaczonym terminie albo cofnął pozew jak również, gdy powództwo zostało oddalone, umorzono postępowanie lub nastąpił upadek zabezpieczenia (art. 746 K.p.c.).

Wnioski końcowe

Z zaprezentowanej analizy statystycznej orzecznictwa sądowego można stwierdzić, że w objętym badaniem okresie nastąpiła poprawa sprawności i skuteczności postępowań karnych prowadzonych przez organy wymiaru sprawiedliwości o przestępstwa skierowane przeciwko prawu autorskiemu i prawom pokrewnym oraz innym prawom własności intelektualnej. Ma to także związek ze szkoleniami prokuratorów i sędziów w kierunku praw własności intelektualnej.

Wskazują na to:

- wzrost liczby wyroków skazujących;
- utrzymywanie na zbliżonym poziomie skazań, w ogólnej zmniejszającej się liczbie orzeczeń na przestrzeni badanego okresu;
- zaostrzenie linii polityki orzeczniczej (wzrost liczby orzeczonych kar pozbawienia wolności, przy zmniejszaniu kar ograniczenia wolności) wynikające ze świadomości ciężaru gatunkowego tych przestępstw;
- zachodzące zmiany w przepisach.

Należy też zwrócić uwagę, że częstym przypadkiem jest wybieranie wyłącznie karnoprawnej drogi ścigania naruszeń, pomimo szerokiej możliwości dochodzenia roszczeń na drodze postępowania cywilnego.

Szkolenia prokuratorów i sędziów w kierunku praw własności intelektualnej

W roku 2006 przeprowadzono:

- szkolenie dla grupy **80 prokuratorów** na temat: *„Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu z uwzględnieniem zagadnień związanych z opiniowaniem w tego rodzaju sprawach”*, w terminie 29 listopada – 1 grudnia 2006r.;

w roku 2007 zrealizowano:

- trzy edycje szkolenia na temat: *„Prawo własności intelektualnej”* w maju 2007 r.; łącznie przeszkolonych zostało **około 200 sędziów** orzekających w wydziałach cywilnych i gospodarczych;
- dwie edycje szkolenia na temat: *„Ochrona prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz prawa własności przemysłowej. Problematyka materialnoprawna i dowodowa”* w marcu i maju 2007 r.; łącznie przeszkolonych zostało **163 prokuratorów i asesorów prokuratury**;

w roku 2008 przeprowadzono:

- trzy edycje szkolenia na temat: „*Ochrona własności przemysłowej*” w marcu, czerwcu i grudniu 2008 r.; łącznie przeszkolonych zostało **144 sędziów** orzekających w wydziałach cywilnych i gospodarczych;
- szkolenie na temat: „*Metodyka prowadzenia postępowań karnych o przestępstwa z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz prawo własności przemysłowej*”; we wrześniu 2008 r. w ramach, którego przeszkolonych zostało **59 prokuratorów**; zaś

w roku 2009 wykonano:

- dwie edycje szkolenia na temat: „*Prawo własności intelektualnej: przestępstwa i wykroczenia naruszające dobra chronione prawem autorskim, prawem własności przemysłowej oraz przepisami o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*”, w marcu i październiku 2009 r.; łącznie przeszkolono **141 sędziów** orzekających w sprawach karnych.

Zgodnie z harmonogramem działalności szkoleniowej w 2009 r. przewidziane zostało także roczne podyplomowe studium „*Prawo własności intelektualnej i przemysłowej*”, które jest organizowane we współpracy z Instytutem Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

W studium udział weźmie 60 sędziów. Termin rozpoczęcia studium zaplanowano na grudzień 2009 r.

2. Analiza szczegółowa działań służb podległych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji (Policja i Straż Graniczna) oraz Ministrowi Finansów (Służba Celna) w zwalczaniu naruszeń praw własności intelektualnej w Polsce w I połowie 2009

2.1. Sprawozdanie Policji z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009

Policja realizując swoje ustawowe obowiązki, jak również cele określone w rządowym dokumencie pt. „*Program na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce na lata 2008 – 2010*”²⁹ ustawicznie prowadzi czynności operacyjne i dochodzeniowo – śledcze w sprawach z zakresu przestępczości skierowanej przeciwko prawom własności intelektualnej.

Ponadto działania Policji związane ze zwalczaniem naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych realizowane są szczegółowo, zgodnie z wytyczonymi celami strategicznymi wspomnianego dokumentu:

Z posiadanego przez Policję rozpoznania, zagrożenia wynikające z działalności przestępczej dokonywanej na szkodę właścicieli praw autorskich i praw pokrewnych, w zakresie naruszenia praw w dziedzinie muzyki, filmów, książek, telewizji i programów komputerowych, przejawiają się w następujących obszarach:

- produkcji (powielaniu) i wprowadzaniu do obrotu handlowego nośników z pirackimi utworami;
- nielegalnym rozpowszechnianiu utworów w Internecie;
- publicznym odtwarzaniu, bez zgody właściciela praw autorskich, utworów muzycznych;
- wykorzystywaniu pirackiego oprogramowania komputerowego w bieżącej działalności gospodarczej;
- kradzieży sygnału telewizyjnego poprzez bezprawne: publiczne rozpowszechnianie nadań programów telewizyjnych, rozszerzaniu pakietu programów telewizyjnych, podłączaniu się do urządzeń odbiorczych telewizji kablowych, organizowanie

²⁹ Patrz przypis 8.

lokalnych „płatnych telewizji kablowych”, bezprawnym współdzieleniu sygnału telewizyjnego poprzez sieć Internet (*sharing*);

- sprzedaży nielegalnie skopiowanych książek i skryptów w punktach kserograficznych;
- nielegalnym wydawaniu książek bez umów z właścicielami praw autorskich i pokrewnych oraz bezprawnym zwiększaniu nakładów najpoczytniejszych tytułów.

Coraz częściej wykorzystywanym narzędziem do popełniania przestępstw przeciwko twórcom, autorom, wykonawcom i producentom jest Internet. Sytuacja ta spowodowana jest m.in. coraz większą dostępnością usług teleinformatycznych.

Ograniczenie zjawiska piractwa w Internecie jest strategicznym kierunkiem dalszych działań i współpracy wszystkich zainteresowanych podmiotów.

W I połowie 2009 roku osiągnięto następujące efekty procesowe w zależności od rodzaju naruszeń praw autorskich i praw pokrewnych w zakresie:

- **filmów** – wszczęto **184** (w I półroczu 2008 r. – 189³⁰) postępowań przygotowawczych z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zabezpieczono mienie o wartości **48 616 zł** (71 000 zł);
- **fonografii** – wszczęto **270** (381) postępowań przygotowawczych z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zabezpieczono mienie o wartości **86 690 zł** (122 000 zł);
- **oprogramowania komputerowego** – wszczęto **526** (1087) postępowań przygotowawczych w tym: **123** (498) z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, **403** (589) z art. 293 i art. 278 § 2 Kodeksu karnego, zabezpieczono mienie o wartości **935 800 zł** (321 958 zł);
- **kradzieży sygnału telewizyjnego** – wszczęto **107** (231) postępowań przygotowawczych z art. 6 – 7 ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym, zabezpieczono mienie o wartości **128 080 zł** (80 420 zł);
- **nadania cudzych utworów** – wszczęto **100** (155) postępowań przygotowawczych z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zabezpieczono mienie o wartości **97 170 zł** (30 950 zł);

³⁰ Wartości w nawiasach, zaznaczone kursywą, odnoszą się do okresu porównawczego z I połowy 2008 r.

- **innych** – wszczęto **348 (373)** postępowań przygotowawcze z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zabezpieczono mienie o wartości **60 250 zł (31 710 zł)**.

W I połowie 2009 roku działania Policji pozwoliły na wszczęcie **1 535 (2 416)** postępowań przygotowawczych z art. 115 – 119 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, art. 278 i 291 – 293 Kodeksu karnego oraz art. 6 – 7 ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym.

W wyniku wszczętych postępowań przygotowawczych stwierdzono **27 509 (14 018)** przestępstw. Ogółem zakończono **2 734 (3 981)** postępowań przygotowawcze. Pokrzywdzeni wstępnie oszacowali straty na kwotę ponad **11 mln zł (7 mln zł)**. Wartość zabezpieczonego mienia wyniosła ok. **1,5 mln zł (ponad 1,3 mln zł)**.

Znaczący spadek ilości wszczętych postępowań przygotowawczych, wynika z faktu znacznego ograniczenia ilości sprzedawanych pirackich produktów na terenie bazarów i targowisk. Wiąże się to z jednej strony ze zwiększeniem efektywności organów ścigania, z drugiej zaś coraz szerszym dostępem do Internetu i treści w nim zamieszczanych.

Analiza statystyczna wskazuje na (prawie dwukrotny) wzrost spraw popełnianych poprzez dokonanie kilku czynów. Ponadto pewnym problemem jest oszacowanie strat pokrzywdzonych w sprawach o naruszenia praw autorskich i praw pokrewnych w Internecie. Możliwe jest ono dopiero po uzyskaniu opinii biegłego informatyka, w zakresie czasu trwania przestępstwa oraz ilości osób, które pobrały bezprawnie rozpowszechniany utwór.

Dominującymi formami naruszania innych praw własności intelektualnej, przede wszystkim praw własności przemysłowej, jest nielegalny import oraz produkcja podrobionych produktów markowych firm, a następnie wprowadzenie ich do obrotu handlowego.

Również i w tych przypadkach naruszenia tych praw odbywają się przy wykorzystaniu Internetu. Oferta sprzedaży towarów podrabianych coraz częściej umieszczana jest na stronach sklepów internetowych oraz internetowych portali aukcyjnych.

W I połowie 2009 roku w wyniku stwierdzenia naruszenia praw własności przemysłowej – wszczęto **878 (985)** postępowań przygotowawcze z art. 303 – 305 ustawy – Prawo własności przemysłowej oraz art. 23 – 24, 24a ustawy o nieuczciwej konkurencji. Zabezpieczono mienie o wartości **398 442 zł (675 359 zł)**, nielegalny obrót towarami podrobionymi wynosił ok. **2,5 mln zł (ok. 3,5 mln zł)**.

W I połowie 2009 roku Policja dokonała kilku znaczących akcji wśród, których wymienić należy:

- Zatrzymanie członków międzynarodowej, zorganizowanej grupy przestępczej zajmującej się produkcją (w Polsce) i dystrybucją na terenie krajów Unii Europejskiej płyt CD i DVD z nielegalnie zwielokrotnionymi filmami oraz muzyką.

Zabezpieczono ok. 54 tys. nośników CD i DVD z muzyką i filmami o wartości ok. 5 mln zł.

- Zatrzymanie na gorącym uczynku, na terenie giełdy RTV w Krakowie przy ul. Balickiej, 7 osób zajmujących się rozpowszechnianiem oraz pomocnictwem w zbyciu nielegalnie skopiowanych nośników z filmami, muzyką oraz programami komputerowymi. Działania kontrolne były prowadzone wspólnie z funkcjonariuszami Izby Celnej w Krakowie.

Ujawniono i zabezpieczono około 15 tysięcy sztuk pirackich płyt o wartości 900 tys. zł. oraz różnego rodzaju odzież z podrobionymi znakami towarowymi.

- Zabezpieczenie ponad 20 komputerów oraz ponad 800 sztuk różnych nośników danych z muzyką, filmami i oprogramowaniem. Sprawcami okazali się studenci dwóch gdańskich uczelni wyższych działający również na terenie uczelni.
- Zlikwidowanie nielegalnej wytwórni płyt CD i DVD.

Zabezpieczono niespełna 300 nośników, z czego 150 tzw. „matek” służących do powielania, sprzęt komputerowy (w tym dwie jednostki centralne), 8 nagrywarek, dyski twarde o pojemności 1,5 TB, karty pamięci, profesjonalną drukarkę oraz ponad 100 gotowych okładek.

Na zabezpieczonych nośnikach znajdowały się filmy, programy, gry komputerowe oraz muzyka w formacie cyfrowym.

Wartość zabezpieczonych utworów, programów i sprzętu oszacowano na około 50. tys. złotych. W wyniku dochodzenia ujawniono, że towar był przeznaczony na rynek warszawski.

Policja wykonując zadania związane z ochroną praw własności intelektualnej prowadzi działania na terenie dużych targowisk, bazarów, a także giełd komputerowych na terenie kraju. W celu właściwej realizacji zadań oraz egzekwowania od zarządców przestrzegania przepisów prawa Policja – na podstawie ustawy o Policji – współpracuje z administratorami targowisk.

Jak wspomniano większość z tych działań prowadzona była wspólnie ze Strażą Graniczną oraz Służbą Celną Ministerstwa Finansów.

Wiele z tych działań jest prowadzonych szczególnie na targowiskach i bazarach usytuowanych na wschodnich terenach przygranicznych Unii Europejskiej.

Współpraca organów ścigania i innych uprawnionych służb w tym zakresie wymaga wszechstronnej koordynacji działań. Ponadto dzięki takiej współpracy bardzo często możliwe jest zrealizowanie jednego z nadrzędnych celów postępowania przygotowawczego, czyli ustalenia źródeł pochodzenia pirackich i podrabianych produktów.

2.2. Sprawozdanie Straży Granicznej z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009

Wraz z przystąpieniem Polski do Układu z Schengen, które znosi kontrolę osób przekraczających granice między państwami członkowskimi układu nastąpiły również zmiany w zadaniach Straży Granicznej idące w stronę wzmacniania współpracy w zakresie bezpieczeństwa, kontroli legalności pobytu cudzoziemców i polityki azylowej.³¹

Jednak działania Straży Granicznej na rzecz ochrony praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej w Polsce nadal były podejmowane, w zakresie określonym w *„Programie na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych na lata 2008 – 2010”*.³²

³¹ Straż Graniczna – umundurowana i uzbrojona formacja powołana do ochrony granicy na lądzie i na morzu oraz kontroli ruchu granicznego.

³² W drugiej połowie stycznia 2008 r. Straż Graniczna rozbiła zorganizowaną międzynarodową grupę przestępczą trudniącą się przemytem, kopiowaniem i rozprowadzaniem nośników optycznych zawierających muzykę i filmy. Według wstępnej wyceny ekspertów ze Związku Producentów Audio – Video wartość zabezpieczonego towaru wniosła ponad 30 milionów zł. W trakcie działań zabezpieczono również całe laboratorium do kopiowania, w którym znajdował się sprzęt do nielegalnego kopiowania płyt: komputery, nagrywarki, drukarki, pamięci przenośne. Grupa funkcjonowała na terenie całego kraju i była bardzo dobrze zorganizowana. Miała doskonałe zorganizowane zaplecze logistyczne, samochody osobowe, ciężarowe i busy. Ze wstępnych ekspertyz wynika, że zabezpieczone nośniki zostały wyprodukowane głównie w Rosji. Proceder rozpoczął się za wschodnią granicą Polski, a kończył w wielu krajach Unii Europejskiej. Transporty gotowych płyt przeznaczone były na rynek wewnątrzwspólnotowy. W ocenie ekspertów ze Związku

W I połowie 2009 roku zabezpieczono przedmioty pochodzące z przestępstw o szacunkowej wartości **765 327 zł**.

Stwierdzono, że najczęściej przypadków naruszeń ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych oraz ustawy – Prawo własności przemysłowej miało miejsce na obszarze służbowej właściwości **Pomorskiego** (wartość 122 798 zł) i **Morskiego** (wartość 402 166 zł) Oddziału Straży Granicznej.

Katalog ujawnianych przedmiotów jest bardzo szeroki, jednakże nadal do najczęściej spotykanych należą:

- nośniki optyczne – CD i DVD z filmami i muzyką w liczbie 7 308 sztuk;
- odzież z podrobionymi znakami firmowymi oraz akcesoria ubraniowe w liczbie 1 605 sztuk;
- kosmetyki w liczbie 367 sztuk.

Pozostałe to: narzędzia elektryczne, części komputerowe, automaty do gier, odtwarzacze DVD.

Istotnym elementem koordynacji działań jest kontynuacja rozpoczętej w roku 2007 współpracy z Policją, Służbą Celną oraz zarządcami targowisk.

Przynosi ona coraz więcej korzyści w zwalczaniu tego rodzaju przestępczości, zaś profilaktyka i prewencja, jak również działania w zakresie kontroli przyjmują charakter priorytetowy.

Szczególnie dotyczy to ograniczania możliwości przemytu pirackich fonogramów i wideogramów oraz ich dystrybucji na terenie kraju.

W związku z tym realizowane są czynności weryfikacyjne prowadzone na bazarach, targowiskach oraz giełdach towarowych (elektronicznych i samochodowych).

Podejmowane wspólnie z Policją oraz Służbą Celną mają one także charakter profilaktyczny. Prowadzą, bowiem do zauważalnego spadku ilości stwierdzanych naruszeń.

Ważną rolę odgrywa również ścisła współpraca z zarządcami targowisk i bazarów w ramach, której uzyskiwane są często informacje na temat handlu pirackimi i podrobionymi towarami oraz informacje dotyczące osób zajmujących się tego rodzaju działalnością.

Producentów Audio - Video oraz Fundacji Ochrony Twórczości Audiowizualnej efekt działań Straży Granicznej jest jednym z największych osiągnięć w tej dziedzinie w ostatnich 3 latach, w krajach Unii Europejskiej.

Ujawnianie pirackich i podrabianych towarów jest często wypadkową głównych zadań nałożonych ustawą na Straż Graniczną tj. **kontroli legalności pobytu cudzoziemców**, którzy zarabiają głównie na bazarach i targowiskach.

Straż Graniczna, w analizowanym okresie, uczestniczyła w **ok. 100** kontrolach na bazarach i targowiskach. W większości przypadków były to wspólne akcje z Policją i Służbą Celną.

W większości przypadków osoby naruszające prawa własności intelektualnej, jak również ujawnione i przejęte przedmioty **przekazywane są do prowadzenia właściwym organom**, które gromadzą w tym zakresie statystyki.

2.3. Sprawozdanie Służby Celnej Ministerstwa Finansów z działań związanych z ochroną praw własności intelektualnej w I połowie 2009

W wyniku działań kontrolnych, w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej w I połowie 2009 r., Służba Celną zatrzymała **ponad 840 tys. sztuk podrabianych i pirackich towarów**.

Zatrzymania w I połowie 2009 r. w podziale na poszczególne grupy towarowe obrazują poniżej przedstawiona tabela oraz diagramy.

Tabela III. 2.3.1. Ilość zatrzymanych towarów w I półroczu 2009 r.

Nazwa towaru	Ilość (szt.)
Odzież	263 449
Papierosy	182 899
Obuwie	93 300
Artykuły spożywcze i napoje	70 905
telefony komórkowe i akcesoria	66 488
CD, DVD	54 711
Sprzęt elektroniczny	34 450
Zegarki, biżuteria i galanteria	33 531
Kosmetyki	24 748
Gry, sprzęt sportowy, zabawki	13 782
Farmaceutyki i art. medyczne	8 980
Inne towary	43 301
Razem	847 243

Wykres III. 2.3.1.

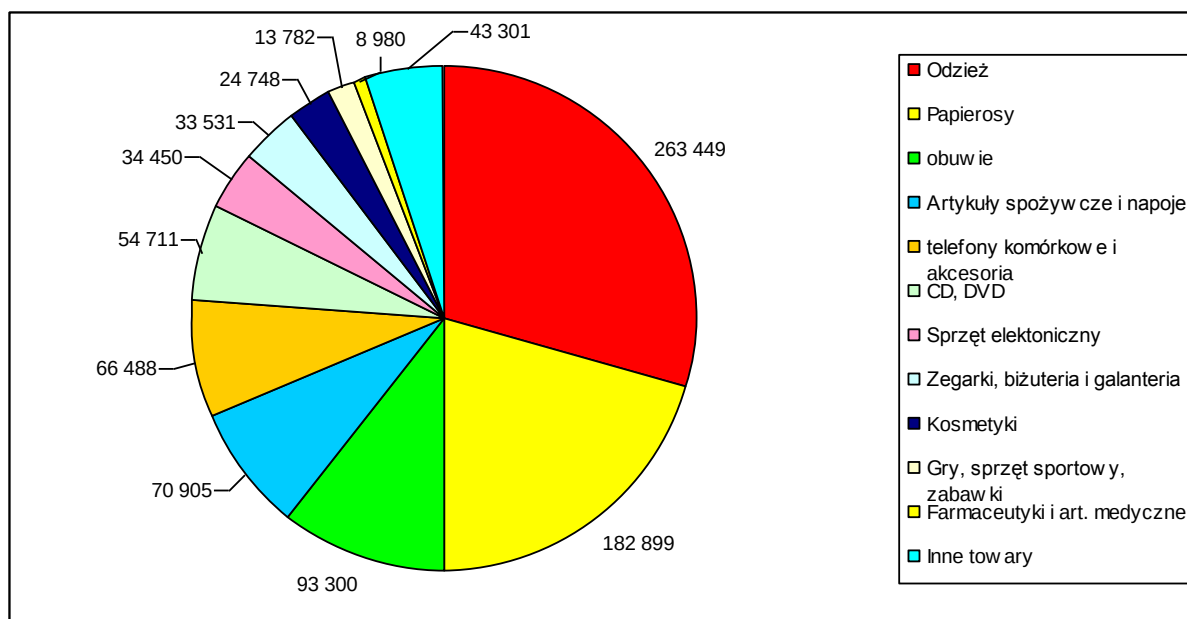
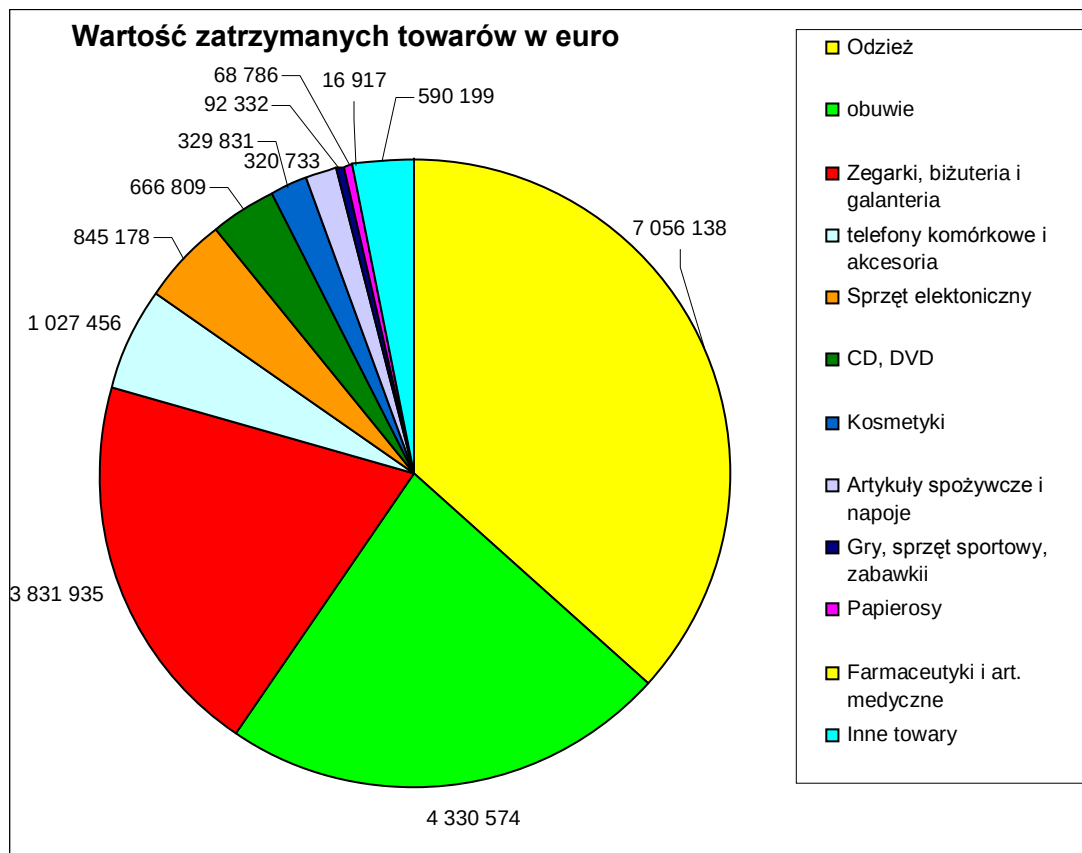

Tabela III. 2.3.2. Wartość zatrzymanych towarów w I półroczu 2009

Nazwa towaru	Wartość (EURO)
Odzież	7 056 138
Obuwie	4 330 574
Zegarki, biżuteria i galanteria	3 831 935
telefony komórkowe i akcesoria	1 027 456
Sprzęt elektroniczny	845 178
CD, DVD	666 809
Kosmetyki	329 831
Artykuły spożywcze i napoje	320 733
Gry, sprzęt sportowy, zabawki	92 332
Papierosy	68 786
Farmaceutyki i art. medyczne	16 917
Inne towary	590 199
Razem	19 176 888

Wykres III. 2.3.2.

Ogółem w I półroczu 2009 odnotowano **899 przypadków zatrzymań towarów pirackich i podrabianych**. Ponadto Izba Celna w Warszawie rozpatrzyła **114 wniosków o ochronę celną**, które zostały złożone przez przedstawicieli właścicieli praw własności intelektualnej. Do spektakularnych zatrzymań towarów naruszających prawa własności intelektualnej w I połowie 2009 r. należały następujące przypadki:

- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby Celnej w Szczecinie ponad 15 300 sztuk ozdobnych zapinek do włosów oznakowanych **wizerunkami postaci z bajek Disneya** (transport morski, kontener, kraj pochodzenia Chiny);
- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby Celnej w Rzepinie obuwia dziecięcego w ilości 4 752 sztuk oznakowanego **wizerunkiem postaci „SPIDERMAN”** oraz 3 780 par obuwia z wpiętymi przypinkami zawierającymi **wizerunek postaci ptaszka „TWEETY”**;
- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby Celnej we Wrocławiu ponad 18 500 tys. sztuk kłapek tytułem naruszenia **wzoru użytkowego „CROCS”**;

- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby Celnej w Krakowie 22 tys. sztuk obudów do telefonów komórkowych z uwagi na naruszenie **wzoru przemysłowego** firmy „**NOKIA**”;
- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby Celnej w Szczecinie 2 300 sztuk **produktów farmaceutycznych „REISHI”** w bagażu podróżnego przylatującego z USA;
- zatrzymanie przez funkcjonariuszy Izby celnej w Katowicach **3 000 sztuk tabletek „VIAGRY”**, które ukryte zostały w 2 metalowych puszkach oraz w paczce po papierosach;

Ograniczanie fałszerstwa i piractwa na targowiskach i bazarach

W pierwszy półroczu 2009 r. Służba Celna kontynuowała działania mające na celu zmniejszenie procederu piractwa na targowiskach i bazarach w ramach podejmowanych wspólnych działań w Policję i Strażą Graniczną.

Należy zauważyć, że w 2009 r. nadal funkcjonował proceder handlu towarami pirackimi i podrabianymi w okolicach Stadionu X – lecia w Warszawie, wobec czego istniała konieczność dalszego prowadzenia działań kontrolnych. W efekcie działań Zwalczania Przestępczości Izby Celnej w Warszawie, w tym przeprowadzonych we współpracy z funkcjonariuszami Policji oraz Straży Granicznej, nastąpiło **zajęcie na bazarach i targowiskach ponad 17 300 sztuk towarów pirackich i podrabianych o wartości przekraczającej 5,4 mln zł.**

Prowadzono również działania kontrolne na terenie targowisk usytuowanych na granicy zachodniej.

Działania operacyjne

W ramach działań w zakresie zwalczania zjawiska handlu szczególnie niebezpiecznymi dla zdrowia i życia ludzkiego towarami podrabianymi polska Służba Celna, w dniach 3 – 5 czerwca 2009 r., uczestniczyła w zorganizowanej przez Światową Organizację Celną (WCO), akcji operacyjnej w zakresie kontroli przesyłek kurierskich i pocztowych pod względem zawartości farmaceutyków, którymi obrót narusza prawa własności intelektualnej, a także inne przepisy dotyczące ochrony zdrowia. Przesyłki kurierskie oraz pocztowe są przesyłkami o niewielkich wymiarach, o wadze nieprzekraczającej najczęściej 2 kg.

Z uwagi na brak możliwości prawnych oraz informatycznych systemów kontrolowania przesyłek przed zgłoszeniem celnym kontrola celna jest przeprowadzana po zgłoszeniu towarów do odprawy celnej.

Analiza wykonywana przez funkcjonariuszy celnych w Polsce polega głównie na sprawdzaniu przez funkcjonariuszy celnych dokumentów po zgłoszeniu celnym, ręcznym rewidowaniu przesyłek lub wykorzystywaniu posiadanych urządzeń rentgenowskich do ich prześwietlania.

W wyniku akcji, która została przeprowadzona w wytypowanych jednostkach organizacyjnych Służby Celnej (urzędy pocztowe, lotniska, port morski) zidentyfikowano i dokonano sprawdzenia ok. 300 przesyłek zawierających farmaceutyki. Zatrzymano 14 przesyłek z uwagi na naruszenie przepisów o ochronie praw własności intelektualnej oraz innych przepisów dotyczących ochrony życia. Większość podrabianych farmaceutyków pochodzi z takich kierunków przywozu jak Indie, Chiny, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Egipt, USA. Wykryte fałszywe i podrobione farmaceutyki w przesyłkach kurierskich i pocztowych były zgłaszane jako „dokumenty” (*docs, documents*), „prezenty” (*gifts*), „próbki” (*samples*), „suplementy diety” (*dietary supplements*), itp.

Najczęściej podrabianym produktem farmaceutycznym jest „*Viagra*”.

Bardzo częstym zjawiskiem jest dokonywanie zakupu farmaceutyków poprzez Internet i przesyłanie ich na adresy domowe zamawiających, w ilościach dopuszczalnych przez polskie prawo farmaceutyczne.

Ponadto przedstawiony przez przedstawiciela Komisji Europejskiej, unijny plan działań przewidzianych do podjęcia przez organy celne w latach 2009 – 2012 w zakresie zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej (ACTION Plan) zakłada m.in.:

- usprawnienie współpracy z posiadaczami praw;
- wzmocnienie współpracy operacyjnej między organami celnym w UE i między nimi a państwami trzecimi;
- rozwinięcie współpracy międzynarodowej w zakresie egzekwowania praw własności intelektualnej;
- zwiększenie dostępu do informacji i poszerzanie świadomości społecznej;
- zaradzenie problemowi sprzedaży internetowych.

Działania legislacyjne

W I połowie 2009 r. Służba Celna kontynuowała realizację działań w zakresie zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej, analizy dokonanych zatrzymań towarów pirackich i podrobionych w celu określenia tendencji oraz nowych obszarów ryzyka dla kontroli celnej.

W tym czasie kontynuowano prace w ramach powołanego przez Komisję Europejską Zespołu Projektowego ds. Ustawodawstwa Ochrony Własności Intelektualnej, w skład którego wchodzi eksperci celni z 9 państw członkowskich, w tym Polski. Prace te zaowocowały wydaniem polskiej wersji dokumentu pt. *„Prawa własności intelektualnej. Instrukcja składania wniosków o podjęcie działania przez organy celne”*. Celem instrukcji jest dostarczenie właścicielom praw własności intelektualnej instrumentu wspierającego lepsze rozumienie działania procedury składania wniosków o ochronę celną. Instrukcja ta gwarantuje również bardziej ujednolicone zasady wypełniania wspólnotowych wniosków o ochronę celną oraz równe traktowanie wszystkich posiadaczy tych praw na terenie całej Wspólnoty.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r. obowiązuje we wszystkich krajach członkowskich, opracowany przez Zespół Projektowy ds. Ustawodawstwa Ochrony Własności Intelektualnej UE, nowy formularz statystyczny w zakresie zatrzymań towarów pirackich i podrobionych. Jedną z istotnych zmian jest umożliwienie wykorzystywania danych pochodzących z formularza do sporządzania opracowań z zakresu wspólnotowej analizy ryzyka.

Jednocześnie nadal prowadzone były prace nad projektem zmiany przepisów wspólnotowych mających na celu wzmocnienie i usprawnienie metod kontroli celnej w zakresie ochrony praw własności intelektualnej oraz wprowadzenie ułatwień dla właścicieli tych praw.

System wymiany informacji

Omawiając dokonania Służby Celnej nie sposób wspomnieć o jednym z najnowocześniejszych systemów informatycznych w Unii Europejskiej, w który została wyposażona Polska Służba Celna.

W dniu 10 kwietnia 2008 r. uruchomiony został system do ochrony praw własności intelektualnej „Leonardo da VINCI” („VINCI”).

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowisk gospodarczych system wprowadza wiele ułatwień dla właścicieli praw własności intelektualnej. Dzięki niemu możliwe jest m.in. gromadzenie i przetwarzanie informacji przekazywanych przez producentów na temat towarów oryginalnych, jak i podrabianych niezbędnych dla wykrywania przez organy celne produktów pirackich i sfałszowanych, (m.in. zdjęcia, punkty kontaktowe do wymiany informacji) wprowadzanie i przetwarzanie danych o wszystkich zatrzymaniach nielegalnych artykułów oraz sporządzanie różnorodnych opracowań statystycznych, w tym dla potrzeb Unii Europejskiej.

Zaprezentowany w Komisji UE **VINCI** jest jednym z najnowocześniejszych narzędzi wspomagających zarówno właścicieli praw własności intelektualnej (biznes), jak i organy celne w walce z podrabianiem i piractwem. Założenia systemu **VINCI** posłużyły do budowy ogólnie – wspólnotowego systemu **IT IPR "COPIS"**.

W bliskiej perspektywie przewidywana jest możliwość bezpośredniego dostępu do systemu dla biznesu za pośrednictwem Internetu.

ZAKOŃCZENIE

Tworząc dzieła, utwory, wynalazki, rozwiązania korzystamy z pokoleniowej wiedzy, tradycji i doświadczeń ogólnoludzkich. Wymiana informacji, doświadczeń, pomysłów jest niezbędna w nowoczesnych społeczeństwach XXI wieku. Jednak jest niedopuszczalne, aby przedmioty praw własności intelektualnej były bezprawnie przywłaszczane, zubażając przez to ich rozwój, hamując postęp i inwestycje, zubażając wpływy do budżetu państwa. Podrabianie i piractwo ograniczając nowe, legalne miejsca pracy nie prowadzą do pożądanego wzrostu konkurencyjności zarówno w obszarach przemysłu, jak i kultury. Niewątpliwie zaś przyczyniają się do wzrostu zorganizowanej, coraz lepiej przestępczości.

W kontekście przystąpienia Polski do krajów Wspólnoty Europejskiej podniesienie standardów ochrony praw własności intelektualnej stało się koniecznością.

W ostatnich latach Polska podjęła znaczne wysiłki zmierzające do ograniczania naruszeń tych praw i umocnienia swej wiarygodności na forum międzynarodowym.

Wyniki zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu badań potwierdzają tę tezę.

Polska administracja rządowa będzie kontynuować wszystkie zadania określone w „*Programie na rzecz ochrony prawa autorskiego i praw pokrewnych w Polsce na lata 2008 - 2010 r.*”, tworzyć nowe strategie, jak również kształtować wszelkie nowe inicjatywy zmierzające do zapewnienia właściwego poziomu respektowania praw własności intelektualnej.

Jedną z nich jest idea zawarcia akcesoryjnego porozumienia między Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwem Sprawiedliwości. Ma ono znacznie usprawnić zwalczanie piractwa i fałszerstwa.

W myśl porozumienia każdy z resortów, poza celami zawartymi w „*Programie*”, przyjmie zobowiązanie realizacji dotatkowych zagadnień priorytetowych określonych podczas wspólnych ustaleń.

Dotyczy to m.in.:

- ochrony praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej w Internecie,
- monitoringu większych skupisk targowych (bazary),
- szkoleń dla funkcjonariuszy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości z zakresu praw własności intelektualnej, także z udziałem partnerów społecznych, z jak również
- wspólnych kampanii publicznych.

Ponadto pod rozważę poddane zostaną zagadnienia rozbudowy teleinformatycznych systemów wymiany informacji. Godnym zaproponowania wydaje się elektroniczny rejestr wyroków i spraw w toku, wzorowany na amerykańskim „*docket*”.³³

Pozostając przy rozważaniach dotyczących inicjatyw podejmowanych poza „*Programem*” istotnym jest podkreślenie, że w dniu 29 czerwca 2009 roku Komendant Główny Policji i Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego podpisali porozumienie o współpracy w zakresie badań mechanoskopijnych zabezpieczanych dowodów, otrzymanych w trakcie kontroli przedsiębiorców produkujących i zwielokrotniających nośniki optyczne.

Jak ujęto we wprowadzeniu, obecna edycja Raportu jest szczegółna. Dotychczas nie dokonano bowiem całościowej analizy, która pokazywałaby problem, od chwili naruszenia prawa, poprzez procedurę udowodnienia tegoż naruszenia, aż do jego sądowego zakończenia.

Pomimo nadal istniejącej potrzeby podejmowania wysiłków ukierunkowanych na coraz skuteczniejsze egzekwowanie praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej, podstawowe wnioski wynikające świadczą o zwiększającej się efektywności i skuteczności polskich organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w prowadzonych sprawach z zakresu naruszeń praw własności intelektualnej.

³³ Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 września 2008 r. został powołany Zespół zajmujący się utworzeniem ogólnopolskiego systemu zarządzania informacją w sądownictwie. Przewiduje on utworzenie jednego dla jednostki i jednolitego na każdym szczeblu sądów repertorium elektronicznego funkcjonującego w centralnym systemie zarządzania informacją. System zarządzania informacją oparty będzie o współpracujące repertoria sądowe, Ośrodki Zarządzania Informacją i Centrum Zarządzania Informacją w Departamencie Informatyzacji i Rejestrów Sądowych. Przewiduje się m. in. opracowanie ogólnodostępnej bazy danych stanowiącej Centrum Informacyjne Polskich Sądów Powszechnych.

Polska Służba Celna jest zaś postrzegana na forach unijnych jako jedna z najbardziej efektywnych wśród państw członkowskich Wspólnoty w działaniach na rzecz ochrony praw własności intelektualnej.

Najważniejsze z tych wniosków zostały oznaczone w poszczególnych częściach Raportu w ramki i zaznaczone pogrubioną czcionką lub ujęte w podsumowaniach rozdziałów.

Podobnie, jak i w większości krajów Świata, tak i w Polsce problemy związane z naruszaniem praw własności intelektualnej nie zostaną natychmiast rozwiązane.

Rząd Polski ma jednak na względzie, że dotychczasowe osiągnięcia w tym zakresie muszą być ustawicznie rozwijane, także przy wsparciu organizacji międzynarodowych oraz partnerów społecznych oraz właścicieli i posiadaczy praw.

Założyć również należy, że w związku z organizacją przez Polskę i Ukrainę Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej „*EURO 2012*” i przyjęciem przez rząd polski szeregu gwarancji i zobowiązań na rzecz UEFA ochrona praw własności intelektualnej ulegnie trwałemu wzmocnieniu.

Szeroko pojęta własność intelektualna ma bowiem charakter ponadgraniczny i jest dziedzictwem, które powinno podlegać szczególnej ochronie.

Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Bogdan Zdrojewski